

คู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ ของโรงเรียนวาสุเทวี

สารนิพนธ์

ของ

กรรณิภา เมืองแก้ว

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

กุมภาพันธ์ 2553

คู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ ของโรงเรียนวาสุเทวี

สารนิพนธ์

ของ

กรรณิภา เมืองแก้ว

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

กุมภาพันธ์ 2553

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ ของโรงเรียนวาสุเทวี

บทคัดย่อ

ของ

กรรณิกา เมืองแก้ว

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

กุมภาพันธ์ 2553

กรรณิกา เมืองแก้ว. (2553). **คู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ ของโรงเรียนवासเทวี.**

สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์: อาจารย์ ดร.จรรุวรรณ พลอยดวงรัตน์.

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำคู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ ของโรงเรียนवासเทวี จัดทำในรูปแบบแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ เพื่อเป็นคู่มือสำหรับครูผู้สอน ได้ศึกษาและใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการของนักเรียนใน 8 ประการ คือ 1) ด้านความขยัน 2) ด้านความประหยัด 3) ด้านความซื่อสัตย์ 4) ด้านความมีวินัย 5) ด้านความสุภาพ 6) ด้านความสะอาด 7) ด้านความสามัคคี 8) ด้านความมีน้ำใจ และผู้บริหารการศึกษาได้ใช้เป็นแนวทางในการนิเทศ กำกับ และติดตามการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน ในการจัดทำคู่มือครั้งนี้ ได้ดำเนินการ 3 ขั้นตอนคือขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง โดยการค้นคว้าจากหนังสือ เอกสาร งานวิจัยและคู่มือต่าง ๆ และเขียนโครงร่างของคู่มือ ขั้นตอนที่ 2 จัดทำเนื้อหาสาระของคู่มือ ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความเหมาะสมของคู่มือ โดยผู้เชี่ยวชาญ 25 คน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 10 คน และครูผู้ปฏิบัติการสอนจำนวน 10 คน เป็นผู้ประเมิน

ผลของการศึกษา ได้คู่มือซึ่งมีเนื้อหาประกอบด้วย 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ความรู้พื้นฐานสำหรับครูผู้จัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ ตอนที่ 2 หน้าที่ของผู้บริหารและครูในการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ ตอนที่ 3 การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการของโรงเรียน ผลการประเมินความเหมาะสมในการนำคู่มือไปใช้ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารและครู มีความเห็นว่าโดยภาพรวมคู่มือนี้มีความเหมาะสมการนำไปใช้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.26)

THE MANUAL OF ACTIVITIES FOR DEVELOPING EIGHT BASIC
MORALS OF VASUDEVI SCHOOL

AN ABSTRACT

BY

KANNEPA MUANGKAEW

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University

February 2010

kannepa Muangkaew. (2010). **The Manual of Activities for Development Eight Basic Morals of Vasudevi School**. Master's Project, M.Ed. (Educational Administration). Bangkok: Graduate School. Srinakharinwirot University. Project Advisor : Dr.Jaruwan Ployduangrat.

The purpose of this study was to build a manual on the implementation of the 8 basic moral principles development activities for Vasudevi School. The manual was built in the form of plans for the 8 basic moral principles development activities which the teacher could study and use as guidelines in implementing the 8 basic moral principles development activities of the students. The 8 aspects of the basic moral principles included: 1) diligence, 2) economy, 3) honesty, 4) discipline, 5) politeness, 6) cleanness, 7) unity, and 8) spirits. School administrator could also use the manual as guidelines in supervising and monitoring the implementations of the student development activities. Three stages were implemented in the building of the manual. Stage 1: Studying related information from books, documents, research reports and various manuals. Then the manual content was drafted. Stage 2: Writing the essential content of the manual. Stage 3: Evaluating the appropriateness of the manual. A group of 25 evaluators consisted of 5 experts, 10 school administrators, and 10 teachers evaluated the manual.

The study produced the manual which consisted of 3 sections. Section 1: Fundamental knowledge for the teachers who would implement the 8 basic moral principles development activities. Section 2: The roles of the school administrators and teachers in the implementations of the 8 basic moral principles development activities. The evaluation of the experts on the appropriateness of the manual in terms of its usability as a whole was found to be at the highest level ($\bar{X} = 4.8$, S.D = 0.26)

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง คู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ ของโรงเรียนวาสุเทวี
ของ กรรณิกา เมืองแก้ว ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....

(อาจารย์ ดร. จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พวงรัตน์ เกษรแพทย์)

คณะกรรมการสอบ

.....

ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พวงรัตน์ เกษรแพทย์)

.....

กรรมการสอบสารนิพนธ์

(อาจารย์ ดร.สมชาย เทพแสง)

.....

กรรมการสอบสารนิพนธ์

(อาจารย์ ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร. องอาจ นัยพัฒน์)

วันที่ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์ให้การช่วยเหลือและได้รับความกรุณาอย่างยิ่ง จากอาจารย์ ดร. จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือ แนะนำ แก้ไข ปรับปรุง ติดตาม และกำกับ การจัดทำสารนิพนธ์ ตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสมบูรณ์ ผู้ศึกษา ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. พวงรัตน์ เกษรแพทย์ อาจารย์ ดร. รัชฎา บุญธิมา และอาจารย์ ดร. นิตย ใจนันทนาภิรักษ์ ที่ได้กรุณาเป็นคณะกรรมการพิจารณาโครงการสารนิพนธ์ และ กรรมการสอบสารนิพนธ์ที่ได้สละเวลาอันมีค่า เพื่อให้ข้อเสนอแนะในการทำสารนิพนธ์ให้ถูกต้อง และมีคุณภาพตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. นิตย ใจนันทนาภิรักษ์ ผู้อำนวยการสำนักบริหารยุทธศาสตร์ และบูรณาการการศึกษากทม. อาจารย์ ดร. สมชาย เทพแสง อาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. อังรรัตน์ อมรรักษา รองศาสตราจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี อาจารย์ ทิพยา แสงไชย รองผู้อำนวยการสำนักงานการบริบาลวิทยาลัยแสงธรรม และซิสเตอร์รวงกาญจนา ชินะผา ผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนवासुเทวี ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบโครงร่างคู่มือ และประเมิน ความเหมาะสมคู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะและ ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามซึ่งเป็นเครื่องมือการศึกษาในครั้งนี้ และขอขอบพระคุณนางสาวอิสริยา เนียมเกาะเพชร ที่ให้คำแนะนำในการวิเคราะห์ข้อมูล

ขอขอบพระคุณอธิการ ผู้จัดการ ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการทุกฝ่าย และ หัวหน้าหมวด แต่ละกลุ่มสาระ คณะครูของโรงเรียนवासुเทวีทุกท่านเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้ ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะ ในการตรวจสอบเนื้อหาสาระ ชั้นตอนต่างๆ และประเมินความเหมาะสมจนทำให้คู่มือเสร็จสมบูรณ์ และมีประสิทธิภาพ

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่าน จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ให้อบรมสั่งสอน ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ อีกทั้งคุณธรรมจริยธรรมซึ่งเป็นประสบการณ์อันมีค่ายิ่ง แก่ผู้ศึกษา

กรรณิกา เมืองแก้ว

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์.....	4
ขอบเขตในการจัดทำคู่มือ.....	4
ขอบเขตประชากร.....	4
ขอบเขตเนื้อหา	4
ความสำคัญของการจัดทำคู่มือ.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
โรงเรียนवासुเทวี เขตกรุงเทพมหานคร	9
ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียน	9
การจัดการเรียนการสอน.....	10
แนวคิดการวิจัยศึกษาเพื่อปลูกฝังคุณธรรม.....	13
ความหมายของคุณธรรม.....	13
ความสำคัญของคุณธรรม.....	13
ทฤษฎีพัฒนาคุณธรรม.....	15
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาคุณธรรม.....	18
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน.....	29
เป้าหมายการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน.....	30
หลักการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน.....	31
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมทำคู่มือ.....	31
ความหมายของคู่มือ.....	31
ประเภทของคู่มือ.....	32
องค์ประกอบของคู่มือ.....	35
ตัวอย่างคู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ.....	39
องค์ประกอบสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้.....	40

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	47
งานวิจัยในประเทศ	47
งานวิจัยต่างประเทศ.....	51
3 ขั้นตอนและวิธีการจัดทำคู่มือ	54
ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและเขียนโครงร่างของคู่มือ.....	54
ขั้นตอนที่ 2 จัดทำเนื้อหาสาระของคู่มือ.....	55
ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความเหมาะสมของคู่มือ.....	56
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล คู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ ของโรงเรียนวาสุเทวี.....	60
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
5 สรุปผลการดำเนินการจัดทำคู่มือ.....	70
ข้อเสนอแนะ.....	73
บรรณานุกรม.....	75
ภาคผนวก.....	81
ภาคผนวก ก.....	82
ภาคผนวก ข.....	180
ภาคผนวก ค.....	182
ภาคผนวก ง.....	185
ภาคผนวก จ.....	191
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	196

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 เหตุผลเชิงคุณธรรม 6 ชั้น ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับในทฤษฎีพัฒนาการทางคุณธรรม ของโคลเบอร์ก.....	17
2 สรุปผลจากการตรวจสอบความคิดเห็นความเหมาะสมในการนำคู่มือไปใช้ จำนวน 25 คน.....	60
3 ค่าเฉลี่ยและระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ.....	61
4 ค่าเฉลี่ยและระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน.....	63
5 ค่าเฉลี่ยและระดับความคิดเห็นของครูผู้ปฏิบัติการสอน.....	65
6 สรุปผล จากการตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือนำไปใช้ ค่าเฉลี่ย และระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้ปฏิบัติการสอน จำนวน 25 คน.....	67

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมในปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยี สภาพแวดล้อม และการหลั่งไหลของวัฒนธรรมตะวันตก ทำให้เกิดความเจริญทางวัตถุมากขึ้น และคนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับค่านิยมทางวัตถุมากเกินไป จนก่อให้เกิดปัญหานานัปการ (วรินทร์า ปั่นงาม. 2550: 1) โดยเฉพาะปัญหาเด็กและเยาวชนในวัยเรียน เช่นปัญหาสุขภาพจิตเกิดความเครียดและปรับตัวไม่ได้ การฆ่าตัวตาย ปัญหาการล่วงละเมิดสิทธิ การกลั่นแกล้งรังแก ความรุนแรงและการทารุณกรรม ในรูปแบบต่างๆ ปัญหายาเสพติด การไม่ประสบความสำเร็จในด้านการเรียนและอาชีพ (เจริญ ภัคดีวานิช. 2546: คำนำ) การเกิดปัญหาดังกล่าวทำให้ประเทศไทยต้องปรับวิธีการ และกระบวนการบริหารงาน เพื่อพัฒนาศักยภาพของประเทศ โดยอย่างยิ่งพัฒนาด้านการศึกษา ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญ ในการพัฒนาเยาวชนอันเป็นอนาคตของชาติ ซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศต้องเริ่มจากการพัฒนาคุณภาพของประชากรภายในประเทศเป็นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒน การเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2545: ข)

การกำหนดทิศทางการพัฒนาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) จึงมุ่งให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา เพราะคนเป็นปัจจัยชี้ขาดความสำเร็จของการพัฒนาในทุกเรื่อง การพัฒนาเศรษฐกิจเป็นเพียงเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ช่วยให้คนมีความสุข และมีชีวิตที่ดีขึ้น ยุทธศาสตร์หลักของการพัฒนาในแผนการพัฒน เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 จึงเน้นการพัฒนาคนและการพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางสังคมให้มีความมั่นคง สร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนและครอบครัว เพื่อเป็นการสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของมนุษย์ (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒน เศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ. 2549 ข-ฎ)

การพัฒนาคนให้มีคุณภาพนั้นคนต้องเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรมสอดคล้องกับแนวทางการ เสริมสร้างคุณธรรมของรัฐบาลที่ต่างมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณธรรมนำความรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546:12) ดังที่ ศ.ดร. วิจิตร ศรีสะอ้าน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ กล่าวเปิดประชุม และปาฐกถาพิเศษ ในการประชุมระดมความคิดเห็นปัญหาเยาวชนในสถานศึกษา ณ โรงแรม รามารการ์เด็น ตั้งแต่วันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2549 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2550: 26-36) ว่ารัฐบาลนี้ ถือว่า เรื่องการเสริมสร้างคุณธรรมในสังคมไทยเป็นนโยบายทางด้านสังคม กระทรวงที่ เกี่ยวข้องต่างพยายามบูรณาการและการทำงานร่วมกัน ความเชื่อมโยงระหว่างกระทรวงต้องเกิดขึ้น

รวมถึงสถาบันหลักในชุมชน เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา สถาบันการศึกษา และองค์กรชุมชน ที่จะต้องช่วยกันสร้างเครือข่าย และทำงานด้วยกันอย่างใกล้ชิด นโยบายสังคมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เราจะต้องเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา โดยยึดหลักของคุณธรรมนำความรู้ พร้อมทั้งจะขยายโอกาสทางการศึกษาของประชาชนให้กว้างขวางและทั่วถึง เสริมสร้างความตระหนักในคุณค่า ของคุณธรรม จริยธรรม และให้ถือเป็นภารกิจที่สำคัญของสถานศึกษาทุกระดับ ตั้งแต่ การศึกษาระดับขั้นพื้นฐานที่จะต้องสร้างวัฒนธรรมสถานศึกษาที่เน้นคุณธรรม ประกอบด้วย 8 คุณธรรม คือ ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย สุภาพ สะอาด สามัคคี และมีน้ำใจ แต่สำหรับด้านความ มั่นคงของประเทศนั้นจะเน้นโครงการคุณธรรมนำไทย โดยมีจุดเน้นคุณธรรม จริยธรรมใน 3 เรื่องคือ ซื่อสัตย์ กตัญญูและมีวินัย (วิจิตร ศรีสะอ้าน. 2550: 27)

กระทรวงศึกษาธิการตระหนักถึงปัญหาที่ส่งเสริมกระทบต่อพฤติกรรมและค่านิยมของ เด็กและเยาวชนดังกล่าว จึงได้พยายามขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ ดำเนินการไปตามอำนาจหน้าที่ของตนร่วมมือกันแก้ไข ปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม อย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยเฉพาะ “ครู” ต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change agent) ที่สามารถขับเคลื่อนองค์กรได้รวดเร็วที่สุด เนื่องจากเป็นบุคคลที่มีโอกาสและเวลามากที่สุดในการเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีให้กับผู้เรียน และโรงเรียนเป็นศูนย์กลางสำคัญของการรวมพลังจากบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะครอบครัวที่สามารถ ผลักดันแนวคิดใหม่ๆ ให้เกิดผลเป็นองค์ประกอบสำคัญด้านคุณธรรมจริยธรรมด้วย

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งเป็นกฎหมายการศึกษาที่มีความสำคัญ ได้บัญญัติขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายและหลักการ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา ดังความที่ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมใน การดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545: 5) กระทรวงศึกษาธิการ ประกาศนโยบายเร่งด่วนเรื่องเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา โดยยึดหลัก คุณธรรมนำความรู้ เพื่อสร้างความตระหนัก สำนึกในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความ สมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย เพื่อพัฒนาคนโดยใช้คุณธรรมพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ เชื่อมโยง ความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา โดยมี จุดเน้นเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้ และอยู่ดีมีสุข เพื่อให้การขับเคลื่อนดังกล่าวมีความ ชัดเจน เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม 8 คุณธรรมที่ควร เร่งปลูกฝัง

การจัดการศึกษาของไทยนั้น เอกชนได้เข้ามามีบทบาทสำคัญยิ่งในการให้บริการทางการศึกษา เพื่อแบ่งเบาภาระของรัฐโดยตลอด เนื่องจากบทบัญญัติทางกฎหมายได้เอื้อต่อการให้ภาคเอกชนมาลงทุนทางการศึกษา ซึ่งจะเห็นได้จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 81 ได้กำหนดให้รัฐจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนเอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับเปลี่ยนแปลงทาง เศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งเป็นกระบวนการที่สร้างองค์ความรู้ สามารถสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ และสามารถพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาอย่างทั่วถึงและจัดการศึกษาที่มีคุณภาพจะต้องให้ความรู้ควบคู่ไปกับการสอนคุณธรรมจะขาดองค์ประกอบอย่างใดอย่างหนึ่งไปไม่ได้ ทั้งนี้คนมีความรู้ความสามารถและมีทักษะในการทำงานแต่ขาดคุณธรรม จริยธรรม ก็จะนำความรู้ไปใช้ในทางที่ผิดเกิดปัญหาสังคมและประเทศชาติ การจัดการเรียนการสอนจะต้องจัดให้มีการสอดแทรกกิจกรรมการเรียนเพื่อก้าวไปสู่ความเป็นมนุษย์ของสังคมมากกว่าก้าวสู่วิชาการด้านหนังสือ แต่เพียงอย่างเดียวและสนองนโยบายพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่มุ่งเน้นด้านคุณลักษณะให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่งและมีความสุข (แผนพัฒนาโรงเรียนवासुเทวี. 2549: 16)

โรงเรียนवासुเทวีสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 ซึ่งจัดให้มีการเรียนการสอน ตามนโยบายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีกระบวนการและวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลายโดยให้ผู้สอนคำนึงถึงพัฒนาการเรียนในทุกๆ ด้านอย่างต่อเนื่อง ให้ผู้เรียนเรียนรู้ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองเน้นการเรียนรู้คู่คุณธรรม สอดแทรกกระบวนการในการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ในลักษณะองค์รวมโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้การสอนบูรณาการแบบต่างๆ ทางโรงเรียนจัดการเรียนการสอนโดยเน้นแนวคิดที่สำคัญๆ ที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ จัดกิจกรรม ที่มีความหมายและประเมินผลตามสภาพจริง จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการระหว่างหน่วยการเรียน ระหว่างวิชาพร้อมทั้งบูรณาการคุณธรรมจริยธรรม สื่อและเทคโนโลยีต่างๆ เน้นการปฏิบัติ พัฒนาความคิด กล้าตัดสินใจ ใฝ่ใจและเคารพในความคิดของผู้อื่น รู้จักมองปัญหาของสังคมและมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ ได้กำหนดอันพึงประสงค์ของนักเรียน มีกิริยา วาจา และมารยาทงดงาม ตามกาลเทศะ เห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น อดทน อดกลั้น ชยัน ประหยัด อดออม ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ มีสุขภาพและจิตใจดี หลีกเลียงสารเสพติด และมีความภูมิใจความเป็นไทย ร่วมอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยได้กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย โดยยึดมั่นอุดมการณ์และเจตนารมณ์การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ รู้จักแสวงหาความจริง ความดี และความงาม รวมทั้งพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพเพื่อร่วมในการพัฒนาชาติและสังคมไทย

ฉะนั้น ในการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ ให้บรรลุเป้าหมายผู้บริหาร และครูผู้สอน จึงมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ที่จะช่วยพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ ให้กับนักเรียนโดยดำเนินการจัดกิจกรรมดังกล่าว ยังขาดคู่มือที่ใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการในโรงเรียนที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับ โครงการศาสนาสัมพันธ์ คือศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม ที่ผ่านมามีได้ประสบปัญหาทางด้านแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนแต่ละศาสนาที่ตนเองรับผิดชอบ ผู้ศึกษาได้จากการสังเกต และสัมภาษณ์ ครูผู้สอนใช้วิธีการโดยกำหนดการสอนรายสัปดาห์ ผู้ศึกษาเกิดความตระหนักจึงได้จัดทำคู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการของโรงเรียนवासुเทวี เพื่อให้ผู้บริหารและครูนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 (ป. 4 - ป. 6)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อจัดทำคู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการของโรงเรียนवासुเทวี
2. เพื่อประเมินคู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการของโรงเรียนवासुเทวี

ขอบเขตในการจัดทำคู่มือ

การจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการของโรงเรียนवासुเทวี ประกอบด้วย

1. ขอบเขตประชากร

แหล่งข้อมูลประชากรที่ใช้การศึกษาครั้งนี้เป็นครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนवासुเทวี แขวงบางโคล่ เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร จำนวน 25 คน ประกอบด้วย ครูผู้สอน จำนวน 10 คน ผู้บริหาร 10 คน และผู้เชี่ยวชาญ 5 คน

2. ขอบเขตเนื้อหา

คู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ในวิชาจริยศึกษา คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย สาระสำคัญ เนื้อหา กิจกรรม ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สื่อการเรียน การสอน ใบความรู้ การวัดและประเมินผล โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ จากการศึกษาเอกสารตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย

1. ความขยัน
2. ความประหยัด
3. ความซื่อสัตย์
4. ความมีวินัย
5. ความสุภาพ

6. ความสะอาด
7. ความสามัคคี
8. ความมีน้ำใจ

ความสำคัญของการจัดทำคู่มือ

การจัดทำคู่มือกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการของโรงเรียนवासुเทวี มีความสำคัญคือ

1. ครูผู้สอนสามารถใช้คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการของโรงเรียน
2. ใช้เป็นแนวทางในจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ พัฒนาคุณลักษณะของนักเรียน 8 ด้าน คือ ความขยัน ความประหยัด ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย ความสุภาพ ความสะอาด ความสามัคคี และความมีน้ำใจ
3. ให้ผู้บริหารสถานศึกษาใช้เป็นแนวทางควบคุม กำกับ ติดตามและนิเทศ ในการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการของโรงเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

จัดทำคู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการของโรงเรียนवासुเทวี เพื่อให้เข้าใจความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัยให้ตรงกัน การผู้ศึกษาจึงนิยามความหมายของคำศัพท์เฉพาะไว้ ดังนี้

1. คู่มือ หมายถึง เอกสารที่ให้ความรู้ แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการของโรงเรียนवासुเทวี ให้ครูได้เข้าใจ และสามารถนำกิจกรรมต่างๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้ บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ถูกต้องและเหมาะสม
2. การจัดกิจกรรม หมายถึง แนวทางการจัดรูปแบบ วิธีการ กระบวนการ จัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนได้มีความรู้ ความเข้าใจ เกิดความตระหนัก และมีแนวทางปฏิบัติ ที่จะทำให้เกิดการรับรู้ข้อดี และข้อเสียการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณธรรม 8 ประการของโรงเรียนवासुเทวี
3. จัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการของโรงเรียน หมายถึง นักเรียนที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อมุ่งพัฒนาคุณธรรม 8 ประการให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน โดยปลูกฝังให้นักเรียนมีพฤติกรรมวิถีชีวิตคุณธรรม 8 ประการ คือ ด้านความขยัน ด้านความประหยัด ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความมีวินัย ด้านความสุภาพ ด้านความสะอาด ด้านความสามัคคี ด้านความมีน้ำใจ

3.1 ด้านความขยัน หมายถึง แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อเน้นให้ ความตั้งใจ เพียรพยายามทำหน้าที่การทำงานอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ อดทน ไม่ท้อถอยเมื่อพบอุปสรรค ความขยันต้องปฏิบัติควบคู่กับการใช้สติปัญญาแก้ปัญหา จนเกิดผลงานสำเร็จตามความมุ่งหมาย

3.2 ด้านความประหยัด หมายถึง แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อเน้นให้ การรู้จักวางแผนการใช้จ่ายเงินให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าที่สุดเหมาะกับรายรับ มีการยับยั้งความต้องการของตน อันมีผลทำให้ใช้เงินอยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม การรู้จักเก็บออมเงินใช้ทรัพย์สิน สิ่งของแต่พอควร พอประมาณ ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อ การรู้จักวางแผนเวลาของตนเองและใช้ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าที่สุดได้แก่ ศึกษาเล่าเรียน ทำแบบฝึกหัด หาความรู้เพิ่มเติม ใช้เวลาในการทำงาน อติเรก ช่วยเหลืองานบ้าน ชุมชนและสังคม

3.3 ด้านความซื่อสัตย์ หมายถึง แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อเน้นให้การประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสม และตรงต่อความเป็นจริงปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ทั้งกาย วาจาใจ ทั้งต่อตนเอง และผู้อื่น ผู้ที่ยึดถือความซื่อสัตย์สุจริตเป็นหลักในการดำรงชีวิต จะได้รับการยกย่อง ความเชื่อถือไว้วางใจ และอยู่ในสังคมอย่างสงบสุข

3.4 ด้านความมีวินัย หมายถึง แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อเน้นให้ การประพฤติปฏิบัติให้อยู่ในระเบียบแบบแผนและข้อบังคับ สามารถควบคุมตนเองให้เป็นไปตามความต้องการ และระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคมโดยเคารพสิทธิของผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบของสังคม ควบคุมพฤติกรรมของตนเอง รู้ว่าสิ่งใดควรทำและสิ่งใดไม่ควรทำหลีกเลี่ยง สามารถคิด ตัดสินใจ และเลือกกระทำในสิ่งที่ตนเห็นว่าเหมาะสม ไม่ขัดต่อกฎระเบียบของสังคม และไม่ขัดต่อสิทธิของผู้อื่น

3.5 ด้านความสุภาพ หมายถึง แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อเน้นให้เรียบร้อย อ่อนโยน ละมุนละม่อม มีกิริยามารยาทที่ดีงาม มีสัมมาคารวะ

3.6 ด้านความสะอาด หมายถึง แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อเน้นให้ ปราศจากความมัวหมองทั้งกายใจและสภาพแวดล้อม ความโปร่งใสเป็นที่เจริญตา ทำให้เกิดความสบายใจ แก่ผู้พบเห็น

3.7 ด้านความสามัคคี หมายถึง แนวทางการจัดการเรียนการสอน เพื่อเน้นให้การแสดงถึงความพร้อมเพรียงกัน ประองคองกัน เป็นคุณธรรมที่บุคคลในกลุ่มแสดงออกโดยรวมกำลังเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการทำงานหรือการประกอบภารกิจอย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จตามจุดประสงค์ของกลุ่ม ซึ่งพฤติกรรมสำคัญที่แสดงประกอบด้วย พฤติกรรมที่แสดงถึงความรักใคร่กลมเกลียว ไม่เอาเปรียบกัน ไม่ยุยงให้เกิดความแตกแยก ไม่ก่อการทะเลาะวิวาท และร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ของหมู่คณะ

3.8 ด้านความมีน้ำใจ หมายถึง แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อเน้นให้ความจริงใจ ที่ไม่เห็นแก่เพียงตัวเองหรือเรื่องของตัวเองแต่เห็นอกเห็นใจเห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์ มีความเอื้ออาทร เอาใจใส่ในความสนใจในความต้องการความจำเป็น ความทุกข์สุขของผู้อื่น และพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน

4. ผู้สอน หมายถึงครูและครูผู้รับผิดชอบกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ ของโรงเรียนวาสุเทวี

5. ผู้บริหาร หมายถึงผู้บริหารในโรงเรียนวาสุเทวี ประกอบด้วยผู้ช่วยทุกฝ่าย
6. โรงเรียนวาสุเทวี หมายถึงโรงเรียนเอกชนคาทอลิกคณะอัครทูตแห่งประเทศไทย ตั้งอยู่ 200 แขวงบางโคล่ เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร
7. นักเรียน หมายถึงผู้ที่กำลังเรียนอยู่ในโรงเรียนวาสุเทวี แขวงบางโคล่ เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร ช่วงชั้นที่ 2 ชั้น ป.4-6

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การจัดทำคู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการของโรงเรียนวาสูเทวี ได้รวบรวมเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องการปฏิบัติหน้าที่ของครูเกี่ยวกับบทบาทในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อประโยชน์ในการจัดทำคู่มือให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยนำหัวข้อต่อไปนี้

1. โรงเรียนวาสูเทวี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1
 - 1.1 ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียน
 - 1.2 การจัดการเรียนการสอนเน้นด้านการพัฒนาคุณธรรม
2. แนวคิดการวิจัยศึกษาเพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม
 - 2.1 ความหมายของคุณธรรม
 - 2.2 ความสำคัญของคุณธรรม
 - 2.3 ทฤษฎีการพัฒนาคุณธรรม
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม 8 ประการ
 - 3.1 การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม
 - 3.1.1 ความขยัน
 - 3.1.2 ความประหยัด
 - 3.1.3 ความซื่อสัตย์
 - 3.1.4 ความมีวินัย
 - 3.1.5 ความสุภาพ
 - 3.1.6 ความสะอาด
 - 3.1.7 ความสามัคคี
 - 3.1.8 ความมีน้ำใจ
4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
 - 4.1 เป้าหมายการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
 - 4.2 หลักการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
5. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวข้องกับการจัดทำคู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ
 - 5.1 ความหมายของคู่มือ
 - 5.2 ประเภทของคู่มือ
 - 5.3 องค์ประกอบของคู่มือ
 - 5.4 ตัวอย่างคู่มือ

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยในประเทศ

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. โรงเรียนวาสุเทวี จังหวัดกรุงเทพมหานคร

1.1 ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียน

โรงเรียนวาสุเทวี เดิมชื่อโรงเรียนพระแม่ฟาติมา ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม พ.ศ. 2496 มีนายมงคล วงตาล เป็นเจ้าของ ปี พ.ศ. 2498 ชิสเตอร์บุญประจักษ์ ทรรทรานนท์ เจ้าคณะภาคอุร์สุลิน แห่งประเทศไทยได้ซื้อโรงเรียนนี้จากคณะสงฆ์มิสซังต่างประเทศปารีส และเปลี่ยนชื่อเป็นวาสุเทวี แปลจากภาษาลาติน REGINA MUNDI หมายถึงพระแม่แห่งสากลโลก ความหมายตรงตามชื่อเดิมคือ “วาสุ” ซึ่งแปลว่าพื้นดิน “เทวี” แปลว่าราชินี หมายถึง ราชินีแห่งพื้นพิภพหรือราชินีของโลก

ปี 2498 มีนักเรียนไป-กลับและประจำมาสมัครทุกวัน แต่สถานที่อำนวยการให้รับนักเรียนประจำ ได้เพียง 17 คนเท่านั้น นักเรียนไป-กลับมี 10 ห้อง ตั้งแต่ชั้นเตรียมประถมจนถึงชั้น ม.2 ต้นปี 2501 มีการปรับปรุงอาคารและมีนักเรียนเพิ่มขึ้นทีละชั้นจนถึงชั้นมัธยมปีที่ 6

พ.ศ. 2509 เปิดชั้น ม.ศ. 4 - 5 แผนกทั่วไป ปี 2511 เปลี่ยนเป็นแผนกศิลปะ ปี 2516 ได้เริ่มมีศูนย์แม่บ้านและศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนชื่อศูนย์กลางเทวี ซึ่งเป็นการช่วยเหลือแม่บ้านในด้านอาชีพ และช่วยเหลือเด็กเมื่อแม่บ้านต้องมาทำงาน

ปี พ.ศ. 2519 ได้เลิกนักเรียนประจำและอนุบาล ปี 2532 ได้ร่วมมือกับคณะกรรมการบริหารของโรงเรียนตั้งชมรมผู้ปกครองและครูด้วยความร่วมมือของศิษย์เก่า ซึ่งเห็นความสำคัญของการพัฒนาการศึกษาในทุกๆ ด้าน ได้ส่งเสริมด้านคุณธรรมควบคู่ไปกับด้านวิชาการ เสริมอุปกรณ์การเรียนการสอน เทคโนโลยีต่างๆ พัฒนาคุศลากรในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้คล่องตัวและเสริมคุณภาพในการสอน ส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้นักเรียนก้าวหน้าในความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การเป็นผู้นำและการรู้จักทำงานร่วมกับกลุ่ม ปรับปรุงอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพที่ดี

วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2541 ด้วยหนังสืออนุญาตของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนที่ กส 9/2541 นางสาวบุญประจักษ์ ทรรทรานนท์ ได้โอนโรงเรียนวาสุเทวีให้แก่มูลนิธิคณะอุร์สุลินเพื่อการศึกษาแห่งประเทศไทย โดยมีนางสาวสมจิตร ครองบุญศรี ตำแหน่งประธานมูลนิธิฯ เป็นผู้ลงนามในฐานะผู้รับใบอนุญาต วันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2545 เปลี่ยนประธานมูลนิธิเป็นนางสาวรวงกาญจนา ชินะผา และเป็นผู้รับใบอนุญาต แต่งตั้งให้นางสาวจินตนา ฉัตรสุภาวงศ์ เป็นผู้ลงนามแทนผู้รับใบอนุญาต เปิดสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวนนักเรียน ตั้งแต่แรกเปิดดำเนินการจนถึงปัจจุบันมี 9,119 คน ดำเนินงานโดยซิสเตอร์คณะอุร์สุลิน ให้การอบรมแก่กุลสตรีให้ดำเนินชีวิตเหมาะสมกับยุคสมัยมาบัดนี้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดหลักการบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน ให้มีฐานะเป็นนิติบุคคลและมีคณะกรรมการบริหารโรงเรียนเพื่อทำหน้าที่บริหารและจัดการศึกษาโรงเรียนเอกชน ให้มีความเป็นอิสระโดยมีการกำกับ ติดตาม การประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเช่นเดียวกับการศึกษาของรัฐ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ปรับปรุงพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 ขึ้น ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และได้ตราพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 ขึ้น ซึ่งพระราชบัญญัตินี้ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 125 เมื่อวันที่ 11 มกราคม พ.ศ. 2551

โรงเรียนवासुเทวีจึงได้จัดทำตราสารจัดตั้งโรงเรียนवासुเทวีขึ้น ให้สอดคล้องกับข้อกำหนดต่างๆ ในพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 โดยยึดมั่นในอุดมการณ์และเจตนารมณ์การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ รู้จักแสวงหาความจริง ความดี และความงาม รวมทั้งพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพเพื่อร่วมในการพัฒนาชาติและสังคมไทย

2.2 การจัดการเรียนการสอน

ในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนवासुเทวี มีกระบวนการและวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยให้ผู้สอนคำนึงถึงพัฒนาการของผู้เรียนในทุกๆ ด้านอย่างต่อเนื่อง ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เน้นการเรียนรู้คุณธรรม สอดแทรกกระบวนการในการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ในลักษณะองค์รวมโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้การสอนบูรณาการแบบต่างๆ ทางโรงเรียนจัดการเรียนการสอนหลากหลายลักษณะดังนี้

(1) จัดการเรียนรู้ โดยเน้นแนวคิดที่สำคัญๆ ที่ผู้เรียนนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ จัดกิจกรรมที่มีความหมายและประเมินผลตามสภาพจริง

(2) จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยบูรณาการระหว่างหน่วยการเรียนรู้ ระหว่างวิชาพร้อมทั้ง บูรณาการคุณธรรม จริยธรรม สื่อและเทคโนโลยีต่างๆ

(3) จัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ พัฒนาความคิด กล้าตัดสินใจ ใฝ่ใจและเคารพในความคิดของผู้อื่น รู้จักมองปัญหาสังคมและมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์

อนุบาล 1 – 3 เป็นการจัดในลักษณะการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา เด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาตามวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล

ช่วงชั้นที่ 1 (ประถม 1 – 3) เน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะพื้นฐาน รู้จักใช้ทักษะกระบวนการและรวบรวมข้อมูลต่างๆ เพื่อนำไปสู่ผลการเรียนที่คาดหวังของแต่ละสาระการเรียนรู้

ช่วงชั้นที่ 2 (ประถม 4 – 6) เน้นให้ผู้เรียนมีทักษะตามวัย พัฒนาความคิด เปรียบเทียบรวมทั้งกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องจากช่วงชั้นที่ 1

ช่วงชั้นที่ 3 (มัธยม 1 – 3) เน้นผู้เรียนขยายประสบการณ์ต่อเนื่องจากช่วงชั้นที่ 2 เพื่อสำรวจความถนัดและความสนใจเฉพาะตน ส่งเสริมให้เป็นนักคิดอย่างมีวิจารณญาณ สามารถแสดงความคิดเห็นในหลายประเด็นหลายมุมมอง มีทักษะในการดำเนินชีวิตที่ดี และมีน้ำใจช่วยเหลือรับใช้สังคม

โรงเรียนวาสุเทวี ได้กำหนดลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนดังนี้ มีกิริยา วาจา และมารยาท ดงามตามกาลเทศะ เห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น อุดทน อุดกั้น ชยัน ประหยัด อุดออม ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ มีสุขภาพและจิตที่ดี หลีกเลียงสารเสพติด และมีความภูมิใจในความเป็นไทย ร่วมอนุรักษ์ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยได้กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายไว้ดังนี้ (แผนพัฒนาโรงเรียน. 2549: 16)

วิสัยทัศน์

โรงเรียนวาสุเทวีเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ มุ่งมั่นสู่การบริหารงานที่ทันสมัยอย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาบุคลากรสู่มืออาชีพ เสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนให้ถึงพร้อมซึ่งความดี รับผิดชอบต่อสังคมและดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

ปรัชญาของโรงเรียน

อบรมเสริมคนให้ครบ

ประสบธรรมอันสูงส่ง

ปัญญาแตกฉานมั่นคง

เสริมส่งเป็นคนจนสมบูรณ์

ศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

การศึกษาอูร์สุลินสะท้อนคุณค่า อันสูงส่ง ด้วยการให้ความสำคัญ เคารพในศักดิ์ศรี รักและเอาใจใส่นักเรียนแต่ละคน สอนให้นักเรียน เห็นคุณค่าของตนเอง และเคารพในบุคคลอื่นๆ ทุกคน

ศักดิ์ศรีของสตรี

นักเรียนของอูร์สุลินในประเทศไทยล้วนเป็นสตรี มีศักดิ์ศรีของความเป็นผู้หญิง เป็นสิ่งที่พึงปลูกฝังให้นักเรียนมีความภาคภูมิใจ มีความเคารพในเกียรติศักดิ์ศรีของตนเอง และของบรรดาผู้เป็นสตรีในโลก

กุลสตรีไทย

ในโรงเรียนอูร์สุลิน ต้องมีความเป็นกุลสตรีไทยที่เพียบพร้อมด้วยความอ่อนน้อม ถ่อมตน นุ่มนวลในกิริยาและวาจา นับเป็นคุณสมบัติอันประเสริฐที่พึงฝึกอบรมด้วยความภูมิใจ

คุณธรรมที่ปลูกฝัง

การเป็นผู้มีระเบียบวินัยในตนเอง เรียบร้อย ซื่อสัตย์สุจริต ตรงต่อเวลา อุดทน คุณธรรมเหล่านี้นำไปสู่ความไม่เห็นแก่ตัว อันจะทำให้สามารถรับใช้ผู้อื่นได้

ความเป็นเลิศทางวิชาการ

การศึกษาอูร์สุลิน เป็นการให้ความรู้คู่คุณธรรม ส่งเสริมความเจริญงอกงามทางสติปัญญาของนักเรียน และส่งเสริมการเรียนรู้ โดยมีความเป็นเลิศทางวิชาการเป็นเป้าหมายในการศึกษา

ความรู้คู่คุณธรรม

ความรู้ที่นักเรียนในโรงเรียนอูร์สุลิน จะต้องควบคู่ไปกับคุณธรรมเสมอ การส่งเสริมให้นักเรียนใฝ่รู้ และมีความรู้อย่างถูกต้อง ย่อมเป็นภารกิจที่บรรดาผู้ให้การอบรมในโรงเรียนอูร์สุลินพึงตระหนักในความสำคัญ

โรงเรียนวาสุเทวี จากหลักการปรัชญา และเป้าหมายในการจัดการศึกษาอูร์สุลินดังกล่าวข้างต้นนั้นจะเห็นได้ว่า แนวทางการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนในเครือคาทอลิก คณะอูร์สุลินมุ่งพัฒนาเสริมสร้างความเป็นคนที่สมบูรณ์ โดยนำเอาหลักการและปรัชญาการศึกษาของคณะอูร์สุลินมาผสมผสานกับหลักการและจุดมุ่งหมายของกระทรวงศึกษาธิการ ตามแนวปฏิรูปการศึกษาของชาติ โดยตระหนักในศักยภาพด้านการเรียนรู้ของทุกคน เป็นการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งฝึกรอบมให้ผู้เรียนมีทักษะในการดำเนินชีวิตประจำวัน เน้นการพัฒนาความสัมพันธ์ของแต่ละบุคคลกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่บุคคลนั้นๆ นับถือ ความสัมพันธ์ธรรมชาติ ความสัมพันธ์กับตนเอง ครอบครัว และผู้อื่น โดยเฉพาะผู้ที่ยากไร้ขัดสนกว่า ด้วยการทำให้ความช่วยเหลือและรับใช้สังคม

พันธกิจ

1. ส่งเสริมการให้บริการแก่ชุมชนอย่างต่อเนื่อง
2. พัฒนาระบบการบริหารสื่อและส่งเสริมการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้
3. ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง
4. นำระบบการประกันคุณภาพสู่การบริหารงานโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง
5. พัฒนาระบบและจัดสรรงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ
6. ส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
7. สนับสนุนให้บุคลากรมีผลงานเป็นที่ยอมรับจากสังคมภายนอก
8. ส่งเสริมให้ครูผู้สอนผลิตสื่อนวัตกรรมและผลงานวิจัยในชั้นเรียน
9. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าร่วมแข่งขันกับหน่วยงานภายนอก
10. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีระเบียบวินัย รู้รักสามัคคี
11. ส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคนมีจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรม ตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ
12. ส่งเสริมให้บุคลากรและผู้เรียนมีเจตนารมณ์รับใช้ช่วยเหลือสังคม
13. ส่งเสริมและพัฒนาระบบงานแนะแนวอย่างต่อเนื่อง

เป้าหมาย

1. ให้บริการด้านอาคาร สถานที่ และความรู้แก่ชุมชนอย่างน้อย 90%
2. ผลิตและใช้สื่อนวัตกรรมที่มีคุณภาพทุกกลุ่มสาระฯ
3. มีการจัดบรรยายภาคภายในและนอกห้องเรียนทุกกลุ่มสาระฯ
4. ผู้เรียนทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์
5. บุคลากรทุกคนได้รับการฟื้นฟูจิตใจ
6. โรงเรียนมีระบบและกลไกควบคุมคุณภาพอย่างต่อเนื่องสามารถตรวจสอบได้
7. มีระบบและกระบวนการบริหารงบประมาณที่รวดเร็วและโปร่งใส
8. บุคลากรทุกคนได้รับการพัฒนาอย่างน้อย 80 ชั่วโมง
9. บุคลากรมีผลงานเป็นที่ยอมรับจากสังคมภายนอกอย่างน้อย 80%

10. บุคลากรผู้สอนทุกคน มีผลงานอย่างน้อย 1 ผลงาน
11. ผู้เรียนทุกช่วงชั้นมีโอกาสเข้าร่วมแข่งขันกับหน่วยงานภายนอก
12. ผู้เรียนทุกคนมีระเบียบวินัย รู้รักสามัคคี
13. ผู้เรียนทุกคนมีจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรมตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ
14. บุคลากรและผู้เรียนทุกคนมีจิตตามธรรมรับใช้ช่วยเหลือสังคม
15. ผู้เรียนทุกคนประสบความสำเร็จในการเรียน ศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ

2. แนวคิดการวิจัยศึกษาเพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม

2.1 ความหมายของคุณธรรม

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย โดยเน้นความรู้ คุณธรรมและบูรณาการคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมให้เหมาะสมแต่ละระดับ แต่ในสังคมปัจจุบันมีการแข่งขันทางด้านการศึกษาและการทำงานสูงมาก ทำให้นักศึกษามุ่งเรียนรู้ทางด้านวิชาการอย่างเดียวไม่เห็นความสำคัญด้านคุณธรรมจริยธรรมเท่าที่ควร ดังนั้นทุกคนหันมาให้ความสำคัญเกี่ยวกับคุณธรรมและค่านิยมดังนี้

2.2 ความสำคัญคุณธรรม

คุณธรรมมีความสำคัญต่อบุคคล สังคม และชาติบ้านเมือง สังคมใดที่มีสมาชิกของสังคมที่ไร้คุณธรรมสังคมนั้นจะมีความสับสนวุ่นวายอยากแก่การพัฒนา มีความรู้และนักวิชาการได้อธิบายเกี่ยวกับคุณธรรมไว้ดังนี้

สาโรช บัวศรี (2538: 12) ให้ความหมายคุณธรรม คือ หลักความประพฤติที่อบรมกริยาและปลูกฝังลักษณะนิสัย ให้อยู่ในครรลองของคุณธรรม คุณค่าของจริยธรรมชี้ให้เห็นความเจริญงอกงามในการดำรงชีวิตอย่างมีระเบียบแบบแผนตามวัฒนธรรมของบุคคลที่มีลักษณะทางจิตใจที่ดีงาม อยู่ในสภาพแวดล้อมที่โน้มนำให้บุคคลมุ่งกระทำความดีละเว้นความชั่ว มีแนวทางความประพฤติอยู่ในเรื่องของความดี ความถูกต้อง ความควรในการปฏิบัติตนเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างสงบเรียบร้อย และเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น มีคุณธรรมและมโนธรรมที่จะสร้างความสัมพันธ์อันดี โดยมีสำนึกที่จะใช้สิทธิและหน้าที่ของตนตามค่านิยมที่พึงประสงค์

พระมหาอดิศร ธีรสีโล (2540: 55) ได้อธิบายเกี่ยวกับคุณธรรมว่า เป็นความดีสูงสุดปลูกฝังอยู่ในอุปนิสัยอันดีงามอยู่ในจิตสำนึกอยู่ในความรู้สึกรับผิดชอบชั่วดี อันเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้งควบคุมพฤติกรรมที่แสดงออกตามความปรารถนา

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2544: 115 -116) ได้กล่าวว่าคุณธรรม คือสิ่งที่บุคคลยอมรับว่าเป็นสิ่งดีงามมีประโยชน์มากและมีโทษน้อย คุณธรรมในแต่ละสังคม อาจจะแตกต่างกัน เพราะการเห็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งว่าเป็นสิ่งที่ดีหรือไม่ดีนั้นขึ้นอยู่กับ วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และศาสนา

จากแนวคิดและงานวิจัยเกี่ยวกับคุณธรรมซึ่งนักวิชาการได้อธิบายแล้วผู้ศึกษาคิดว่าคุณธรรมเป็นความดีอันสูงสุด ที่ปลูกฝังอยู่ในอุปนิสัยดีงามของคนทั่วไปซึ่งอาจอยู่ในจิตสำนึก ความรู้สึกผิดชอบของบุคคลนั้น อันเป็นเครื่องควบคุมประพฤติของบุคคลให้แสดงออกมาตามที่ตนปรารถนา

สมพร เทพสิทธิ์ (2542: 1) ได้อธิบายเกี่ยวกับคุณธรรมว่าเป็นกุศลธรรมเป็นธรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์และความสุข เป็นธรรมที่พึงเจริญคือทำให้เกิดมีขึ้นตรงข้ามกับอกุศลธรรม ซึ่งเป็นธรรมฝ่ายชั่วทำให้เกิดความทุกข์ ความเดือดร้อนทั้งแก่ตนเองและผู้อื่นเป็นธรรมที่ควรละและระวังอย่าให้เกิดขึ้น

จินตนา บุญบงกร (2544: 13) กล่าวว่าคุณธรรมเป็นคุณสมบัติที่ดีหรือคุณสมบัติที่เป็นธรรมชาติของบุคคลอันอาจเกิดจากการสั่งสอนของบิดามารดา ครูอาจารย์ หรือเกิดจากขนบธรรมเนียมประเพณีที่ถ่ายทอดกันมา

ดิวิธี (ประภาศรี สีหอำไพ, 2543: 35-36; อ้างอิงจาก Dewey, 1975) ให้ความหมายคุณธรรมคือหลักความประพฤติที่มีการฝึกอบรมให้เป็นความประพฤติของพลเมืองดี โดยเน้นที่รายบุคคลเท่ากับที่ตระหนักถึงผลทางสังคมที่จะดำรงรูปแบบของสังคมนั้น ดังนั้นหลักธรรมจึงไม่มีใครคนใดคนหนึ่งผูกขาดการตัดสินใจ ไม่ใช่เรื่องเหนือธรรมชาติไม่สร้างรูปแบบเฉพาะผูกขาดหรือวิถีชีวิตเพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่ง การแปลความหมายคุณธรรมในชีวิตสังคมซึ่งเต็มไปด้วยการเร่งรัดหน้าที่จะสร้างลักษณะนิสัยของบุคคลโดยเน้นความสำคัญในจิต ในการจัดจรรยาศึกษา

ทิศนา แคมมณี (2546: 4) ได้ให้ความหมายไว้ว่า คุณธรรม หมายถึง คุณลักษณะหรือสภาวะภายในจิตใจของมนุษย์ที่เป็นไปในทางที่ถูกต้อง ดีงาม ซึ่งเป็นภาวะนามธรรมอยู่ในจิตใจ

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2546: 182) ให้ความหมายว่า คุณธรรม (Morality) หมายถึง สภาพคุณงามความดี คนที่มีคุณธรรม หมายถึง คนที่มีจริยธรรมอยู่ในระดับสูง ซึ่งคนที่มีคุณธรรมนั้นนอกจากจะไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อื่นแล้วยังมีจิตใจเอื้ออาทรต่อผู้อื่นด้วย

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2547) ให้ความหมายไว้ว่า “คุณธรรม” หมายถึง สภาพคุณงามความดี เอกสารอ้างอิง

พระเมธีธรรมากร (2546) ได้อธิบายความหมายคุณธรรมหมายถึง สิ่งที่เป็นเรื่องความจริงแท้ หรือสัจธรรม คุณธรรมทำให้เกิดการประพฤติปฏิบัติดี ทำให้เกิดรักษาศีล คุณธรรมเป็นตัวหลักและกระจายออกเป็นจริยธรรมและจรรยาบรรณ

กู๊ด (Good, 1973: 374) ให้ความหมายไว้ว่า คุณธรรม หมายถึง ความดีงามของลักษณะนิสัยหรือพฤติกรรมที่ได้ทำจนเคยชิน หรือ หมายถึง คุณภาพที่บุคคลได้กระทำความดีและมาตรฐานของสังคม ซึ่งเกี่ยวกับความประพฤติและศีลธรรม

ลิขิต ธีรเวคิน (2548) ได้กล่าวไว้ว่า คุณธรรม คือ จิตวิญญาณของปัจเจกบุคคล ศาสนาและอุดมการณ์เป็นดวงวิญญาณของปัจเจกบุคคลและสังคมด้วย ปัจเจกบุคคลต้องมีวิญญาณ สังคมต้องมีจิตวิญญาณ คุณธรรมของปัจเจกบุคคลอยู่ที่การกล่อมเกลาเรียนรู้ โดยพ่อแม่ สถาบันการศึกษา ศาสนา พรรคการเมืองและองค์กรของรัฐ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2548: 126) ได้กล่าวว่า คุณธรรมหมายถึงลักษณะนิสัยของบุคคลที่เอื้อแก่การปฏิบัติสิ่งที่ถูกต้อง เช่นความยับยั้งชั่งใจ ความขยันหมั่นเพียร เป็นพฤติกรรมที่สังเกตได้โดยอาศัยระยะเวลา และความคุ้นเคยกับบุคคลนั้น

พุทธทาสภิกขุ (2549) ได้อธิบายคุณธรรม หมายถึง คุณสมบัติฝ่ายดีส่วนเดียวเป็นที่ตั้ง หรือเป็นประโยชน์แก่สันติภาพหรือสันติสุขจึงเป็นต้องเป็นที่ต้องการของมนุษย์ คุณธรรมเป็นสิ่งที่ต้องอบรมโดยเฉพาะเพื่อให้เกิดขึ้นเหมาะสมกับที่ต้องการ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) ได้กล่าวว่า คุณธรรมหมายถึง สิ่งกลัวบาป ใฝ่ความดี และเครื่องกระตุ้นผลักดันให้เกิดความรู้สึกผิดชอบ เกิดสำนึกที่ดีมีความสงบเย็นภายใน สรุปลงได้ว่า คุณธรรม หมายถึง หลักของความดี ความงาม ความถูกต้อง ซึ่งจะแสดงออกมาโดยการกระทำ ทางกาย วาจาและจิตใจของแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นหลักประจำใจในการประพฤติปฏิบัติจนเกิดเป็นนิสัยเป็นสิ่งที่มิประโยชน์ต่อตนเองผู้อื่นและสังคม

2.3 ทฤษฎีการพัฒนาคุณธรรม

การพัฒนาคุณธรรมของมนุษย์มีการพัฒนาเป็นลำดับจากวัยทารกจนถึงตลอดชีวิตต้นกำเนิดของแหล่งที่ก่อให้เกิดการพัฒนาทางคุณธรรมมาจากอิทธิพลของสังคมและพันธุกรรมคำว่า สังคม ในที่นี้หมายถึง สิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กทั้งที่เป็นบุคคล และสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติอื่นๆ ส่วนพันธุกรรม ได้แก่ ความสามารถในการรู้คิด และพัฒนาขึ้นตามลำดับชั้นอายุ วุฒิภาวะหรือประสบการณ์ที่ผู้นั้นประสบอยู่ การพัฒนาทฤษฎีที่สำคัญแบ่งเป็น 3 แนวทางใหญ่คือ (ประภาศรี สีหอำไพ, 2543: 29-37)

1. ทฤษฎีวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory) ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดของฟรอยด์ (Freud) เชื่อว่า ว่ามนุษย์ในสังคมจะเรียนรู้ความรับผิดชอบชั่วดีจากสิ่งแวดล้อมสังคมจนมีเอกลักษณ์ของตนเองเพื่อเป็นเกณฑ์ในการประพฤติปฏิบัติเองโดยอัตโนมัติ มีความรู้สึกละเอียดใจตนเองเมื่อประพฤติผิด เมื่อสำนึกแล้วจะไม่ประพฤติซ้ำอีก โดยมีองมีการควบคุมภายนอก จึงเป็นบทบาทของการศึกษาในการพัฒนาจิตใจของผู้เรียน เพื่อเสริมสร้างคนที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพตามที่ระบบเศรษฐกิจและสังคมต้องการ

2. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) เป็นกระบวนการทางสังคม โดยการซึมซับกฎเกณฑ์ต่างๆ ของสังคม โดยยึดหลักการเรียนรู้ คือการสังเกตเลียนแบบจากผู้อื่นใกล้ชิด เพื่อแรงจูงใจได้แก่เป็นที่รักและยอมรับในกลุ่มพวกเดียวกัน และเป็นที่ยอมรับว่าสถานศึกษาเป็นที่เหมาะสมในการกล่อมเกลาผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรมเพื่อเติบโตขึ้นเป็นผลเมืองที่มีคุณภาพของประเทศโดยต้องจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษาให้เอื้อต่อการปลูกฝัง และเสริมสร้างคุณธรรมที่พึงประสงค์

3. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา (Cognitive Theory) แนวคิดของนักจิตวิทยาในกลุ่มนี้คือคุณธรรมเกิดจากแรงจูงใจในการปฏิบัติตน สัมพันธ์กับสังคม การพัฒนาคุณธรรมจึงต้องพิจารณาถึงเหตุผลทางคุณธรรมตามระดับสติปัญญาของแต่ละบุคคลด้วย ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของสถาบันศึกษาที่ต้อง บูรณาการการสอนด้านคุณธรรมที่เหมาะสมในหลักสูตรการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามระดับด้านสติปัญญาและวุฒิภาวะ นักจิตวิทยาที่สนใจศึกษาในแนวทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา คือ เพียเจต์ และโคลเบอร์ก

ทฤษฎีการพัฒนาคุณธรรมของเพียเจต์

เพียเจต์ (ประภาศรี สีสหอำไพ. 2543: 30-35; อ้างอิงจาก Piaget. 1932) เป็นผู้ริเริ่มศึกษาพัฒนาการทางคุณธรรมของเด็ก และมีความคิดว่าพัฒนาการทางคุณธรรมของมนุษย์นั้นขึ้นอยู่กับความฉลาดในการที่จะรับรู้เกณฑ์และลักษณะต่างๆ ทางสังคม ดังนั้นพัฒนาการทางคุณธรรมของบุคคลจึงขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลนั้นๆ และได้แบ่งขั้นของมนุษย์ออกเป็น 3 ขั้นคือ

1. ขั้นก่อนคุณธรรม (ตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 2 ปี) ยังไม่เกิดคุณธรรม แต่สามารถเรียนรู้จากประสาทสัมผัสและมีพัฒนาการทางสติปัญญาในขั้นต้น
2. ขั้นเชื่อฟังคำสั่ง (อายุ 2-8 ปี) เชื่อฟัง และปฏิบัติตามคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ มีการคิดก่อนปฏิบัติกรตามคำสั่ง ซึ่งในขณะแรกเริ่มจะไม่คำนึงถึงเหตุผลของคำสั่งนั้น
3. ขั้นยึดหลักแห่งตน (อายุ 8-10 ปี) เกิดหลักความคิดพัฒนาการทางสติปัญญาสูงขึ้นตามประสบการณ์ทางสังคม คลายความเกรงกลัวอำนาจภายนอก เริ่มมีความคิดเป็นตัวเองมากขึ้น

จุดประสงค์หลักของเพียเจต์ คือ การสำรวจธรรมชาติในการตัดสินใจคุณธรรมของเด็กได้ทำวิจัยในเจเนวีวาโดยศึกษาเด็กเป็นรายบุคคลในเรื่องต่อไปนี้

1. เจตคติของเด็กที่มีต่อกฎ
2. การตัดสินของเด็กเกี่ยวกับความถูกต้องและความผิด
3. การประเมินค่าความยุติธรรมในการตัดสิน

เพียเจต์กำหนดความม่งอกงามในการตัดสินใจด้านคุณธรรมมีลำดับพัฒนาการเป็นระยะๆ โดยขึ้นอยู่กับการวางรูปแบบในความก้าวหน้าในการเรียนรู้ มากกว่าการเรียนรู้กฎโดยการให้รางวัลและการลงโทษ คือการลอกเรียนแบบอย่างเท่านั้น และได้กล่าวอีกว่า คุณธรรมประกอบขึ้นด้วยระบบกฎและการคงอยู่ของคุณธรรม จะค้นได้จากความเชื่อถือ ซึ่งแต่ละรายบุคคลพยายามที่รับกฎเหล่านั้น

ทฤษฎีของโคลเบอร์ก (Kohlberg's Theory)

โคลเบอร์ก (ประภาศรี สีสหอำไพ. 2543: 30-31; อ้างอิงจาก Kohlberg. 1981) เป็นนักการศึกษาด้านคุณธรรมที่มีชื่อเสียงมาก เป็นผู้นำทฤษฎีจริยศึกษาที่สังเคราะห์ขอบเขตความรู้ทางปรัชญาจิตวิทยา สังคมวิทยา และศึกษาศาสตร์มาประกอบกันขึ้นเป็นทฤษฎีบูรณาการ (Integrated Theory) และนำมาใช้ในการจัดการด้านจริยศึกษา(Moral Education)

โคเลเบอร์กได้ศึกษาพัฒนาการทางคุณธรรมตามแนวของเพียเจต์ และได้แบ่งระดับของคุณธรรม ออกเป็น 3 ระดับ ซึ่งทั้ง 3 จัดเป็นขั้นพัฒนาการได้ 6 ขั้น ดังนี้ ดังปรากฏในตาราง 1

ตาราง 1 เหตุผลเชิงคุณธรรม 6 ขั้น ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับในทฤษฎีพัฒนาการทางคุณธรรม ของโคเลเบอร์ก

ระดับของคุณธรรม	ขั้นการให้เหตุผลเชิงคุณธรรม
1. ก่อนเกณฑ์ (2-10 ปี)	1. การเชื่อฟังและการลงโทษ
2. ตามเกณฑ์ (10-16 ปี)	2. การแสวงหารางวัล (8-10 ปี)
	3. การทำตามความเห็นชอบของผู้อื่น
	4. การทำตามหน้าที่ในสังคม
3. เหนือเกณฑ์ (16 ปีเป็นต้นไป)	5. การทำตามเกณฑ์และข้อสัญญา
	6. การยึดมั่นในธรรมตามหลักสากล

โคเลเบอร์ก วิเคราะห์หลักคุณธรรมว่าเป็นลำดับหรือระบบของแนวสำหรับเผชิญการเลือก ที่จะปฏิบัติในสิ่งที่มีให้เลือกอย่างหลากหลายวิธี พัฒนาการทางคุณธรรมมี 6 ลำดับขั้นที่อาจไปใช้ในรูปแบบต่างๆ ที่จะเลือกได้ในสถานการณ์ของการพิจารณาสิ่งที่เป็นคุณธรรมลำดับขั้นของการพัฒนาทางคุณธรรมมีดังต่อไปนี้

1. การเชื่อฟังและการลงโทษ พิจารณาในด้านประเด็นของการถือเอาอัตราของตัวเองเป็นใหญ่
2. การแสวงหารางวัลเป็นเป้าหมายตามลักษณะเฉพาะรายบุคคล และการแลกเปลี่ยนกัน อย่างเสมอภาคที่ตกลงกัน เพื่อจะยอมรับความคิดเห็นของกันและกันในสังคม เพื่อแสวงหารางวัล
3. การทำความเห็นชอบของผู้อื่น ความสัมพันธ์และการทำตามรูปแบบตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ เป็นการแลกเปลี่ยนในความคาดหวัง การติดต่อประสานงานและความศรัทธายึดมั่นไว้วางใจต่อผู้อื่น โดยการปฏิบัติที่ดีงามต่อกันตามบทบาทและหน้าที่ของตน
4. การทำหน้าที่ในสังคม ระบบสังคมและความมีสติรับผิดชอบที่จะให้มีการดำเนินการตามหน้าที่ที่ตนกระทำในสังคมนั้น เพื่อรักษาระเบียบทางสังคมทำหน้าที่ของสังคมจึงต้องรักษาสถาบันให้ดำเนินไปอย่างราบรื่นโดยส่วนรวม
5. การทำตามกฎเกณฑ์และข้อสัญญา สิทธิพื้นฐานและพันธสัญญาทางสังคมที่จะใช้กับประชาชนโดยส่วนรวม จะต้องยึดถือค่านิยมซึ่งมีมากมายแตกต่างกันไป รวมทั้งความคิดเห็นซึ่งมีอยู่เฉพาะกลุ่ม นำมารวมกันเป็นพันธสัญญาของสังคมร่วมกัน

6. การยึดมั่นในธรรมตามหลักสากล หลักธรรมสากลถือเป็นการแนะนำแนวทางให้มนุษย์ชาติกระทำตามข้อกำหนดของสังคมพื้นฐานของแต่ละแห่งโดยภาพกว้างและลึก การถือเอาความเคารพนับถือในบุคคลอื่นเป็นจุดหมายใช้เป็นวิธีการ ความยุติธรรมคือสังฆธรรม ไม่ขึ้นกับวัฒนธรรมเฉพาะแห่งหรือสังคมใดสังคมหนึ่งเท่านั้น

การวิเคราะห์คุณธรรมของโคลเบอร์ก เปิดเผยให้เห็นถึงเรื่องสำคัญคือ

1. หลักธรรมเป็นข้อปฏิบัติหรือแนวทางเมื่อต้องเผชิญกับทางเลือกในคุณธรรมหลายทาง และปฏิบัติคุณธรรมต่างๆ

2. การตัดสินใจที่เป็นมาตรฐานจนยึดเป็นกฎเกณฑ์ในการแก้ปัญหาขัดแย้งต่างๆ ได้ตามความต้องการหลักคุณธรรมจึงต้องเป็นไปตามหลักสากลและเป็นค่านิยมที่ได้รับการยอมรับโดยทั่วไป

จอห์น ดิวอี้ (John Dewey)

ดิวอี้ (ประกาศศรี สีหอำไพ. 2543: 35-36; อ้างอิงจาก Dewey. 1975) เสนอประเด็นที่ว่าหลักคุณธรรมจะไม่แยกออกจากชีวิตในสังคมของมนุษย์ ตราบใดที่ยังมีการสมาคมร่วมกันอยู่ดังนั้นโรงเรียนจึงเป็นรูปแบบของชีวิตในสังคม มิใช่เป็นการเตรียมตัวสำหรับบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะ

คุณธรรมคือ หลักความประพฤติที่มีการฝึกอบรมให้เป็นความประพฤติของพลเมืองดี โดยเน้นที่รายบุคคลเท่ากับที่ตระหนักถึงผลทางสังคมที่จะดำรงรูปแบบของสังคมนั้น ดังนั้นหลักธรรมจึงไม่มีใครคนใดคนหนึ่งผูกขาดการตัดสินใจ ไม่ใช่เรื่องเหนือธรรมชาติไม่สร้างรูปแบบเฉพาะภูมิภาคหรือวิถีชีวิตเพียงใดอย่างหนึ่ง การแปลความหมายคุณธรรมในชีวิตสังคมซึ่งเต็มไปด้วยการเร่งรุดหน้าที่จะสร้างลักษณะนิสัยของบุคคลโดยเน้นความสำคัญในด้านจิตวิทยาในการเจริญศึกษา

อุปกรณ์การให้ความรู้ทางคุณธรรมมีความรู้สึกรับผิดชอบเป็นส่วนช่วยได้มาก ผลงานของโรงเรียนตัดสินใจได้จากความสำเร็จในพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจคุณธรรมของแต่ละบุคคลได้ นักการศึกษาจะต้องจัดกิจกรรมนักเรียน โดยการเสริมสร้างพลังในการดำเนินกิจกรรมด้วยตัวนักเรียนเอง ใช้สติปัญญาโดยไม่ทิ้งหลักคุณธรรมที่นำมาประยุกต์ใช้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาคุณธรรม

กระทรวงศึกษาธิการ ประกาศนโยบายเร่งด่วนเรื่อง เร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา โดยยึดหลักคุณธรรมนำความรู้ เพื่อสร้างความตระหนัก สำนึกในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย เพื่อพัฒนาคนโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบัน ศาสนาและสถานการศึกษา โดยจุดเน้นเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้ และอยู่ดีมีสุข เพื่อให้การขับเคลื่อนดังกล่าวมีความชัดเจน เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม 8 คุณธรรมพื้นฐานที่ควรปลูกฝัง ดังนี้

1. ความขยัน

กระทรวงศึกษาธิการ (2550: 9–11) ให้ความหมายของ ความขยันว่า หมายถึงความบากบั่นทำางานอย่างแข็งขันไม่ปล่อยปละละเลย ทำหรือประพฤติเป็นปกติสม่ำเสมอ ไม่เกียจคร้าน พยายามทำกิจกรรมไม่ทอดย นักเรียนมีความขยันในการทำกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

- 1) ขยันมั่นเพียรเรียนหนังสือ ฟัง คิด การเขียน ขณะเรียนอย่างตั้งใจ
- 2) ขยันทำงานที่ได้รับมอบหมายไม่คั่งค้าง
- 3) ขยันทำงานช่วยเหลือในกิจการโรงเรียน
- 4) ขยันทำงานช่วยเหลือในกิจการของ บิดา มารดา ครอบครัว

กรมวิชาการ (2541: 29-30) ให้นิยามคำทั้ง 4 คำดังนี้

ขยัน หมายถึง ความตั้งใจและกระตือรือร้น มุ่งมั่นในการทำงานโดยไม่ผัดวันประกันพรุ่ง โดยมีพฤติกรรมที่แสดงออก ได้แก่

1. ตอรับการทำงาน พุด หรือแสดงกิริยาท่าทางว่ายอมรับ เต็มใจ ฟังพอใจที่จะทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย

2. อาสาทำงาน พุด หรือแสดงกิริยาท่าทางว่าต้องการจะทำงานหนึ่งงานใด แม้จะไม่ใช่งานที่ได้รับมอบหมายโดยตรง

3. ทำทันที ไม่ผัดวันประกันพรุ่ง ลงมือทำงานทันที โดยไม่ปล่อยให้วันเวลาผ่านไปอย่างไรประโยชน์

4. ทำงานอย่างต่อเนื่อง ทำงานที่ได้เริ่มต้นไว้แล้วอย่างต่อเนื่องและสำเร็จตามเป้าหมาย

ราชบัณฑิตยสถาน (2542: 166) ขยันทำงานอย่างแข็งขัน ไม่ปล่อยปละละเลย ทำหรือประพฤติเป็นปกติสม่ำเสมอ ไม่เกียจคร้าน แข็งแรง เข้าที่

ราชบัณฑิตยสถาน (2542: 802) เพียร ความบากบั่น ความกล้าแข็ง พยายามจนกว่าจะสำเร็จบากบั่น

ราชบัณฑิตยสถาน (2542: 1257) หมั่น ขยัน ทำ หรือพฤติกรรมบ่อยๆ อย่างปรกติสม่ำเสมอ เช่น หมั่นทำการบ้าน หมั่นมาหา

ศักดิ์ชัย มโนวงศ์ (2544) บทคัดย่อ พฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อำเภอตอเยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าพฤติกรรมด้านความขยัน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.38 เมื่อพิจารณารายการพฤติกรรมที่พบสองลำดับแรก ซึ่งอยู่ในลำดับมาก ได้แก่ การใช้เวลาว่างที่เป็นประโยชน์ทุกครั้ง และแต่งตัวไปโรงเรียนแต่เช้า พฤติกรรมสองลำดับสุดท้ายซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ มาโรงเรียนสม่ำเสมอ ไม่ขาดเรียน และทำงานได้สำเร็จที่ตั้งใจไว้เสมอ

ศศวรรษ เทศศรีเมือง (2535: 6) ได้นิยามศัพท์ในงานวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ดำเนินการไว้ว่า ความขยันหมั่นเพียรในการเรียน หมายถึง การกระทำของนักเรียนที่แสดงออกถึงความสนใจ ตั้งใจ เอาใจใส่ต่อการเรียนการสอน มีความพยายามทำงานและร่วมกิจกรรมที่ครูกำหนดขณะที่มีการเรียน การสอนวิชาภาษาไทย โดยแสดงออกเป็นพฤติกรรมที่สังเกตได้ชัดเจน ซึ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

1. ความขยันหมั่นเพียรในการเรียนที่ครูสอนได้แก่ เข้าชั้นเรียนตรงเวลา ตั้งใจฟังครูอธิบาย ไม่เล่น ไม่คุย ไม่เหม่อลอย ไม่แหย่เพื่อนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทเรียนตอบคำถามครูเกี่ยวกับบทเรียน

2. ความขยันหมั่นเพียรในการเรียนขณะที่ครูให้ทำงาน ได้แก่ทำงานที่ครูมอบหมายเสร็จทันเวลา กระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมที่ครูมอบหมาย

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542) ได้นิยามคำว่า “ขยัน” ไว้ว่า หมายถึง “การทำ การงานอย่างแข็งขัน ไม่ปล่อยปะละเลย ทำหรือประพฤติเป็นปกติ สม่ำเสมอ ไม่เกียจคร้าน”

ราชบัณฑิตยสถาน (2546) ผู้ที่มีความขยันคือผู้ที่ตั้งใจทำกิจต่างๆ ที่สมควรอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง ไม่ทอดทิ้ง มีตั้งให้ผู้อื่นบังคับควบคุมบุคคลเหล่านี้มีความพยายาม กล้าเผชิญอุปสรรคต่างๆ และใช้สติปัญญาแก้ปัญหาจนเกิดผลงานสำเร็จตามความมุ่งหมาย

กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2550) มุมมองเด็กและเยาวชน ที่ได้รับการบ่มเพาะคุณธรรมในด้านมีความขยันจะมีความรับผิดชอบต่อการเรียนของตน ทำงานที่ได้รับมอบหมายจากโรงเรียนจนสำเร็จลุล่วงโดยเร็วด้วยความใส่ใจ นอกเหนือจากงานที่ได้รับมอบหมายความขยันยังจะค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ ทั้งยังมีความหมั่นเพียรในการอุทิศกำลังกายกำลังใจของตนให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะ

สรุปได้ว่าความขยัน ความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การงานอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ อดทน ไม่ทอดทิ้งเมื่อพบอุปสรรค ความขยันต้องปฏิบัติควบคู่กับการใช้สติปัญญาแก้ปัญหา จนเกิดผลงานสำเร็จตามความมุ่งหมาย

2. ความประหยัด

จุลจีร์ ภูสาระ (2541: 9) ได้ให้ความหมายว่า ความประหยัด หมายถึง การใช้จ่ายตาม ความจำเป็น หรือใช้จ่ายอย่างเหมาะสมกับสภาพของตนเองและครอบครัว

สุวรรณณี ปราบวิจิต (พงษ์ศักดิ์ พงษ์ษา. 2546: 21; อ้างอิงจาก สุวรรณณี ปราบวิจิต. 2538. การศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนต่างประเทศ. หน้า 19.) ได้ให้ความหมายของ ความประหยัด หมายถึง การใช้สิ่งของทั้งหลายพอเหมาะ พอควรให้ได้ประโยชน์มากที่สุด ไม่ยอมให้มีส่วนเกินมากนัก รวมทั้งระมัดระวัง รู้จักยับยั้งความต้องการให้อยู่ในกรอบ และขอบเขตที่พอเหมาะ พอควร

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ และคณะ (2529) ให้ความหมายว่าประหยัด หมายถึง การรู้จักใช้ทรัพย์สินซึ่งมีอยู่ตามความจำเป็นให้เกิดประโยชน์และคุณค่ามากที่สุด โดยอาศัยหลักความพอดี การประหยัดทรัพย์ ประหยัดเวลา ประหยัดแรงงาน ประหยัดทรัพยากรธรรมชาติ ส่วนในเอกสารชุดการสอนการปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยมพื้นฐานการประหยัด และออม (หน่วยงานศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. 2529) ได้นิยามคำว่า ประหยัดและออมไว้ ดังนี้

การประหยัดและออม หมายถึง การรู้จักออมทรัพย์สิ้น เวลา ทรัพยากร ทั้งส่วนตนและสังคมตามความจำเป็นให้เกิดประโยชน์ และคุ้มค่าที่สุด รวมทั้งรู้จักดำรงชีวิตให้เหมาะสมกับสภาพฐานะความเป็นอยู่ส่วนตนและสังคม โดยแบ่งการประหยัดออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. การประหยัดเวลา หมายถึง การที่นักเรียนรู้จักวางแผนใช้เวลาของตนและใช้เวลาให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าที่สุดในเรื่องการใช้เวลาเดินทางไปโรงเรียนและเดินทางกลับบ้าน การใช้เวลาในการศึกษาเล่าเรียน ทำแบบฝึกหัดทบทวนบทเรียน และหาความรู้เพิ่มเติม การใช้เวลาทำธุรกิจส่วนตัว การใช้เวลานอน การพักผ่อน การใช้เวลาในการช่วยเหลืองานบ้าน ชุมชน สังคม

2. ประหยัดเงิน หมายถึง การที่นักเรียนรู้จักการวางแผนการใช้จ่ายเงิน ใช้เงินให้เกิดประโยชน์คุ้มค่ามากที่สุด เหมาะสมกับรายรับ และมีการเก็บออมยับยั้งความต้องการของตน อันมีผลทำให้เงินอยู่ในขอบเขตที่พอเหมาะพอควร ตัดสินใจใช้เงินโดยคำนึงถึงประโยชน์ความคุ้มค่า ความจำเป็นของตนเองอย่างรอบคอบ ไม่ตระหนี่ถี่เหนียวจนเกินไป

3. การประหยัดในด้านสิ่งของ เครื่องใช้ หมายถึง การที่นักเรียนรู้จักใช้เครื่องใช้สิ่งของเครื่องใช้ทั้งของตนเองและส่วนรวมให้ได้ประโยชน์คุ้มค่ามากที่สุด รักษา ซ่อมแซมสิ่งของเครื่องใช้ของตนเองและส่วนรวมให้ใช้งานได้อยู่เสมอ ไม่ใช้จ่ายสิ่งของเครื่องใช้อย่างฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็นด้วยความเคยชินหรือความสะดวกสบายของตน ให้ความร่วมมือในการประหยัดไฟฟ้าและน้ำประปาของส่วนรวม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2546) ได้นิยามคำว่า "ประหยัด" ไว้ว่า หมายถึง การยับยั้ง ระมัดระวัง ใช้จ่ายแต่พอควรแก่ฐานะ ผู้ที่มีคุณธรรมในด้านความประหยัดนั้นเรียนรู้ที่จะดำเนินชีวิตในรูปแบบที่เรียบง่าย ประหยัดได้ถึงฐานะการเงินของตน ถนอม ใช้จ่ายตามฐานะฐานะที่มี

กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2550) มุมมองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการบ่มเพาะคุณธรรมในด้านมีความประหยัดจะเข้าใจถึงฐานะการเงินของตน ไม่ใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่ายเกินตัว รู้จักคุณค่าของเงินและรู้จักเก็บออม อีกทั้งยังดำเนินชีวิตอย่างประหยัดบนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นอกเหนือจากการนำคุณธรรมประหยัดมาเป็นหลักในการดำเนินชีวิตส่วนตัว ยังมี ความห่วงใย ใส่ใจใช้ทรัพยากรสาธารณะด้วยความระมัดระวังอีกด้วย

ณัฐสุดา เต้พันธ์ และวัชรภรณ์ เฟ่งจิตต์ (2547) ความประหยัดเป็นคุณธรรมที่สำคัญยิ่งต่อสังคมปัจจุบัน ซึ่งกระแสบริโภคนิยม และวัตถุนิยมไหลบ่าเข้ามาสู่วัฒนธรรมไทย ส่งผลให้เยาวชนไทยจำนวนไม่น้อยให้ความสำคัญกับวัตถุสิ่งของ อาทิเช่น โทรศัพท์มือถือ เครื่องแต่งกาย เครื่องประดับ

จนเกิดความทะยานอยากและมีความต้องการใช้จ่ายเกินตน ขาดการเก็บหอมรอมริบ เกิดการเรียนรู้ และเข้าใจที่คาดเคลื่อนไปว่า วัตถุประสงค์ของต่างๆ นั้นสื่อถึงคุณค่าของบุคคล

สรุป ได้ว่าการปลูกฝังไว้ซึ่งคุณธรรมความประหยัด จะช่วยความเสี่ยง การรู้จักเก็บออม ถนอมใช้ทรัพย์สิน สิ่งของแต่พอควร พอประมาณ ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อ

3. ความซื่อสัตย์

พระวิเทศธรรมรังษี (หลวงตาชี) (2550: 69-74) ได้กล่าวถึงลักษณะของความซื่อสัตย์นั้น ประกอบด้วย 1) ซื่อสัตย์ต่อตัวเอง 2) ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน 3) ซื่อสัตย์ต่อกาลเวลา 4) ซื่อสัตย์ต่อเวลาพูด 5) ซื่อสัตย์ต่อบุคคล และ 6) ซื่อสัตย์ต่อความดี

บุรชัย ศิริมหาสาคร (2546: 53-55) ได้กล่าวว่า ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นคุณธรรมที่จำเป็นในการอยู่ร่วมกันในสังคม เพราะถ้าทุกคนมีความซื่อสัตย์สุจริตต่อตนเองและผู้อื่น สังคมย่อมมีความสุข พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชรัชกาลที่ 9 ทรงเน้นถึงความซื่อสัตย์สุจริตมาก ดังจะเห็นได้จากพระบรมราโชวาท ซึ่งพระราชทานแก่ปวงชนชาวไทย 4 ประการ คือ

1. การรักษาความซื่อสัตย์ ความจริงใจต่อตัวเอง ที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม

2. การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเอง ให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัตย์

3. การอดทน อดกลั้น และอดออมที่จะไม่ประพฤติปฏิบัติล่วงความสัตย์สุจริต ไม่ว่าจะด้วยเหตุประการใด

4. การรู้จักถ่วงความชั่ว ความทุจริต และรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตน เพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง

สมนึก แกะหั่น (งามนิตย์ สิริพงษ์. 2547: 23; อ้างอิงจาก สมนึก แกะหั่น. 2541. *พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา อำเภอคำชะอี สำนักงานการศึกษาจังหวัดมุกดาหาร*. หน้า 9.) ให้ความหมายความซื่อสัตย์ ดังนี้

1. รู้และเข้าใจหลักการเกี่ยวกับความดี ความงาม การรักษาสุขภาพจิต

2. มีความสามารถในการวิเคราะห์ วิจัยกรณี แก้ปัญหา กล้าแสดงออก และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

3. มีความเสียสละ สามัคคี มีวินัย ซื่อสัตย์ กตัญญูทบทวนที่รักการทำงานเห็นคุณค่าของการออกกำลังกาย

4. สนใจแสวงหาความรู้ และรูปแบบการทำงานใหม่ๆ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นำความรู้มาใช้ในการตัดสินใจในการดำรงชีวิต

5. ปรับปรุงตนเองอยู่เสมอให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สามารถนำความรู้ไปแก้ปัญหา และพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองได้

วิวัฒน์ อัคราณิษฐ์ (พิไลลักษณ์ ทองรอด. 2547: 30; อ้างอิงจาก วิวัฒน์ อัคราณิษฐ์. 2523. *ความสัมพันธ์ระหว่างความมีวินัยในตนเองต่อความซื่อสัตย์ของเด็กไทย*. หน้า 19-20) ได้ให้ความหมายของความซื่อตรง ไม่คิดโกง ถ้าแสดงออกทางใจจะเป็นน้ำใสใจจริง ไม่มีเงื่อนไขซ่อนไว้ใใจทางกายเป็นการทำจริง ไม่ใช่ทำดีเพื่อลวงให้คนอื่นติดกับทางวาจา คือ พูดจริง พูดคงเส้นคงวาเป็นที่เชื่อถือและไว้วางใจได้ และยังอธิบายถึงความซื่อสัตย์สุจริตของบุคคลเป็นข้อ ๆ ว่า

1. ต้องซื่อสัตย์ ไม่คิดโกงหรือหลอกลวงเขากิน ประกอบอาชีพในทางสุจริต สิ่งที่ถูกจริตผิดศีลธรรม จะต้องเลิกอย่างเด็ดขาด
2. ต้องซื่อสัตย์ต่อตนเอง ต่อครอบครัว และมิตรสหาย และต้องมีความจงรักภักดีต่อประเทศชาติ ไม่คิดทรยศ
3. ต้องซื่อสัตย์ในที่ถูกต้องโดยเฉพาะทางที่เป็นประโยชน์และตั้งมั่นเท่านั้นที่จะเป็นการทำลายประโยชน์ให้เกิดความเสียหายแล้ว ไม่ควรทำอย่างอื่น เช่น การซื่อสัตย์ต่อบุคคลทำลายชาติ
4. ต้องรักษาความพูดของตนให้มีคุณค่าน่าเชื่อถือได้ ให้เป็นคนมีวาจาสิทธิ์ ว่าจะให้ความช่วยเหลือใครแล้ว ต้องเป็นไปตามที่พูด

ขันติยา กรรณสูตร และคนอื่นๆ (2547: 202-2, 203-2) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบการขัดเกลาทางสังคมและลักษณะทางจิตใจกับพฤติกรรมความซื่อสัตย์ของคนไทย โดยศึกษาจากผู้ปกครองและนักเรียน กลุ่มตัวอย่าง คือ คนไทยที่นับถือศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลาม พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมความซื่อสัตย์ในระดับต่ำ คือ การกระทำระหว่างการทำเพื่อให้พ้นการถูกลงโทษกับการกระทำเพื่อต้องการรางวัล และระดับสูงสุด คือ การทำตามเกณฑ์สังคม

เสาวนิจ นิจอนันต์ชัย (2547: 45) ศึกษาการปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์ในชุมชนพุทธคริสต์อิสลามในประเทศไทย การศึกษาเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยใช้หลัก คือ แนวคิดความซื่อสัตย์ โครงสร้างสังคม กระบวนการขัดเกลาทางสังคม หลักคำสอนของศาสนา หลักการศึกษา ในโรงเรียนศาสนา พบว่าคุณธรรมความซื่อสัตย์ที่เข้มแข็งเกิดจากการอบรมเลี้ยงดูที่ใกล้ชิดของพ่อแม่ ความรับผิดชอบ และการพึ่งตนเองเร็วตั้งแต่วัยเด็ก พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูและพระเป็นแบบอย่าง และมีความรู้

สรุปได้ว่า ความซื่อสัตย์ ประพฤติตรงไม่เอินเอียง ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม มีความจริงใจ ปลอดภัยจากความรู้สึกลำเอียงหรืออคติ

4. ความมีวินัย

สาโรช บัวศรี (2522: 66) กล่าวว่า ความมีวินัย หมายถึงการมีความเคารพซึ่งกันและกัน โดยทุกคนจะต้องให้เกียรติซึ่งกันและกันทั้งกาย วาจา และความคิด

ประภาศรี สีหอำไพ (2543: 48) ได้อธิบายว่า คุณธรรมเป็นเครื่องกำหนดหลักปฏิบัติในการดำรงชีวิตเป็นแนวทางให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบเรียบร้อย ประกอบด้วยองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. ระเบียบวินัย (Discipline) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่ง สังคมที่ขาดกฎเกณฑ์ทุกคนสามารถทำทุกอย่างได้ตามอำเภอใจ ย่อมเดือดร้อนระส่ำระสาย ขาดผู้นำผู้ตาม ขาดระบบที่กระชับ ความเข้าใจเป็นแบบแผนให้ยึดถือปฏิบัติ การหย่อนระเบียบวินัยให้เกิดการละเมิดสิทธิและหน้าที่ตามบทบาทของแต่ละบุคคล ชาติใดไร้ระเบียบวินัยย่อมยากที่จะพัฒนาไปได้ทัดเทียมชาติอื่น จึงควรประพฤติตามจารีตประเพณีของสังคม

2. สังคม (Society) การรวมกลุ่มกันประกอบกิจกรรมอย่างมีระเบียบแบบแผนก่อให้เกิดขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงาม มีวัฒนธรรมอันเป็นความมีระเบียบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน

3. อิสระเสรี (Autonomy) ความมีสำนึกในมโนธรรมที่พัฒนาเป็นลำดับก่อให้เกิดความอิสระ สามารถดำรงชีวิตตามสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการศึกษาและประสบการณ์ในชีวิต มีความสุขอยู่ในระเบียบวินัยและสังคมของตน เป็นค่านิยมสูงสุดที่คนได้รับการขัดเกลาแล้วสามารถบำเพ็ญตนตามเสรีภาพเฉพาะตนได้อย่างอิสระ สามารถปกครองตนเองและชักนำตนเองให้อยู่ในทำนองคลองธรรมสามารถปกครองตนเองได้

กรมวิชาการ (2545: 9-10) กล่าวว่า ความมีระเบียบวินัย หมายถึง การใช้ชีวิตอย่างสงบสุข เคารพกฎหมายและข้อกำหนดของสังคมมีเหตุผล ปฏิบัติตามวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน

วินัย พัฒนรัฐ และคณะ (2541: 9) กล่าวว่า ความมีระเบียบวินัย หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตามกฎ ข้อบังคับ และกติกาดังๆ ที่สังคมกำหนดขึ้นเพื่อให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ และใช้ควบคุมความประพฤติของคนในสังคม เช่นกฎหมาย คำสั่ง คำประกาศ ระเบียบของโรงเรียน และกล่าวถึงพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความมีระเบียบวินัยไว้ ดังนี้

1. รู้จักรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น
2. เคารพครัดในระเบียบวินัยอยู่เสมอ
3. ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม

จากการศึกษาความหมายและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความมีระเบียบวินัย สรุปได้ว่า ความมีระเบียบวินัย หมายถึง การปฏิบัติตาม กฎ ข้อบังคับ และกติกาสังคม โดยมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความมีระเบียบวินัย ได้แก่ รู้จักรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น เคารพครัดในระเบียบวินัยอยู่เสมอ และปฏิบัติตามกฎระเบียบที่สังคมกำหนด ซึ่งตรงกับตัวบ่งชี้ที่ 4 คือ การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความมุ่งมั่น รอบคอบและถูกต้อง

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542) ได้นิยามคำว่า มีวินัยหมายถึง การควบคุม ปฏิบัติตามข้อบังคับตามแรงกระตุ้น (Impulse) เพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่ถูกต้องในระยะยาว หรือ ควบคุมตนเอง ให้ประพฤติปฏิบัติในทิศทางที่ถูกต้อง

ราชบัณฑิตยสถาน (2546) ผู้ที่มีคุณธรรมในด้านของควมมีวินัยนั้นเรียนรู้ที่ประพฤติตนโดยยึดมั่นในระเบียบแบบแผน ข้อบังคับ และข้อปฏิบัติ โดยการยึดมั่นนั้นไปด้วยความยินดี เต็มใจ และตั้งใจ

กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานเลขาธิการการศึกษา. 2550) เด็กและเยาวชนผู้ที่ได้รับการบ่มเพาะคุณธรรมในด้านความมีวินัยจะสามารถควบคุมดูแลตนเองให้ประพฤติปฏิบัติมีสุขนิสัยอันดีมีความอดทน อดกลั้น ควบคุมตนเอง และแสดงออกถึงพฤติกรรมที่เหมาะสม

สรุปได้ว่า ความมีวินัยยึดมั่นในระเบียบแบบแผนข้อบังคับและข้อปฏิบัติซึ่งมีทั้งวินัยในตนเองและมีวินัยต่อสังคม

5. ความสุภาพ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2442 (2544: 1205 -1206) ได้ให้ความหมายคำว่า รอบคอบและถูกต้องความสุภาพ หมายถึง เรียบร้อย เช่นเขาแต่งกายสุภาพตามกาลเทศะ และตามนิยม อ่อนโยน ละมุนละม่อม เช่น เขาพูดด้วยน้ำเสียงสุภาพ ไม่กระโชกโฮกฮาก สุภาพชนผู้แต่งกายเรียบร้อย ผู้ที่มีกิริยามารยาทอ่อนโยน พูดจาเรียบร้อยรู้กาลเทศะ เช่น สุภาพชนย่อมไม่เสียงดัง

ราชบัณฑิตยสถาน (2546) ผู้ที่มีคุณธรรมในด้านของความสุภาพนั้นเรียนรู้ที่จะประพฤติตนอย่างอ่อนน้อมถ่อมตนเหมาะสมกับสถานภาพ กาลเทศะ และ วัฒนธรรมไทย แม้จะมีความมั่นใจในตนเอง แต่บุคคลเหล่านี้ก็ไม่แสดงพฤติกรรม ก้าวร้าว รุนแรง หรือวางอำนาจข่มขู่ผู้อื่นไม่ว่าจะเป็นทางวาจาหรือท่าทาง

พจนานุกรมฉบับมติชน (2547: 880) ได้ให้ความหมาย ความสุภาพ หมายถึง เรียบร้อย อ่อนโยนประพฤติดี กุมารี ชัชชวงษ์ (2549) ความสุภาพเป็นคุณธรรมที่สำคัญอย่างยิ่งต่อสังคมปัจจุบัน ซึ่งมีการไหลบ่าของวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาอย่างรวดเร็ว การรักษาไว้ซึ่งกิริยามารยาทอันนุ่มนวลอ่อนโยน มีสัมมาคารวะ ไม่แข็งกระด้างก้าวร้าว และเหมาะสมกับวัฒนธรรมไทยนั้น นอกจากนั้นจะเป็นการรักษาไว้ ซึ่งเอกลักษณ์ของชาติแล้ว ยังเป็นการ ช่วยกล่อมเกลาคิดใจเด็กและเยาวชนให้เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข มีความนอบน้อม ให้เกียรติซึ่งกันและกันอันเป็นการลดการยึดติดกับความรู้ ความคิดหรือความเชื่อของตนเอง ซึ่งเป็นเสมือนกรอบปิดกั้นมิให้เด็กและเยาวชนที่กำลังอยู่ในวัยแห่งการเรียนรู้

กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานเลขาธิการการศึกษา. 2550) เด็กและเยาวชนผู้ที่ได้รับการบ่มเพาะคุณธรรมในด้านความสุภาพจะมีกิริยามารยาทที่ดีเหมาะสมกับกาลเทศะ และวัฒนธรรมไทย ไม่ก้าวร้าวใช้กิริยาหรือวาจาท่าร้ายจิตใจหรือสิทธิของผู้อื่น

สรุปได้ว่า ความสุภาพหมายถึง เรียบร้อย อ่อนโยน และ ละมุนละม่อม มีกิริยามารยาทที่ดีงาม มีสัมมาคารวะ ประพฤติดีเป็นผู้คุณธรรม รู้กาลเทศะ มีกิริยาวาจาเรียบร้อย ซึ่งเป็นคุณธรรมที่สังคมต้องการให้มีในตัวนักเรียน

6. ความสะอาด

กระทรวงศึกษาธิการ (2550: 9) ได้ให้ความหมายของความสะอาดว่าหมายถึง ไม่สกปรก ไม่มีตำหนิ ผ่องใสบริสุทธิ์ ไม่ทุจริต เราสามารถจำแนกความสะอาดได้ ดังนี้

1. ความสะอาดทางด้านร่างกาย คือ ร่างกายไม่สกปรก เสื้อผ้าสะอาด และรับประทานอาหารที่สะอาด มีสุขนิสัยส่วนบุคคลที่ดี

2. ความสะอาดสิ่งแวดล้อมคือบ้านเรือนสะอาด ห้องเรียนสะอาดสิ่งเครื่องใช้สะอาด และโรงเรียนสะอาด

3. จิตใจสะอาด คือ คิดดี ทำดี พูดดี ยึดหลักศีล 5 ของพระพุทธศาสนา มาเป็นหลักปฏิบัติ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 (2544: 1155) ได้ให้ความหมายของคำว่า สะอาด ไว้ 2 ลักษณะ ความหมายแรกนั้นมุ่งเน้นลักษณะทางกายภาพ ซึ่งนิยามว่า สะอาด ก็คือ ไม่สกปรก อันหมายรวมถึงการมีความผ่องใส เป็นที่เจริญตา ทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น ความหมายที่สองนั้นมุ่งเน้นลักษณะของจิตใจ ซึ่ง สะอาด ก็คือ การมีจิตใจบริสุทธิ์

ราชบัณฑิตยสถาน (2546) โดยสรุปแล้ว ผู้ที่มีคุณธรรมในด้านของความสะอาดเรียนรู้ที่จะดูแลตนเองให้ปราศจากความมัวหมองทั้งกายและใจ

พจนานุกรมฉบับมติชน (2547: 854) ได้ให้ความหมายว่า สะอาด หมายถึง เกือบจะบริสุทธิ์ ไร้มลทิน

กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานเลขาธิการการศึกษา. 2550) เด็กและเยาวชนผู้ที่ได้รับการบ่มเพาะคุณธรรมในด้านความสะอาดกายและใจจะรักษาร่างกายและสภาพแวดล้อมให้สะอาด ปราศจากความมัวหมอง พร้อมทั้งดูแลและจิตใจของตนให้กรอบไปด้วยความคิดที่ดีต่อผู้อื่น ไม่มั่งงาย ไม่อิจฉาริษยา ความสะอาดทั้งสองลักษณะเป็นคุณธรรมที่สำคัญอย่างยิ่งต่อสังคมปัจจุบัน ความสะอาดกายจะเป็นเกราะเสริมที่ช่วยให้เด็กและเยาวชนมีสุขภาพอนามัยที่แข็งแรงอันเป็นที่มาของความพร้อมต่อการเจริญเติบโตของงามในทุกๆ ด้าน

นวลศิริ เป่าวิโรหิต (2550) ความสะอาดร่างกายเพียงอย่างเดียวคงยังไม่เพียงพอต่อการเสริมสร้างความงามทางจิตใจของเด็กและเยาวชน อนาคตของชาติกลุ่มนี้ควรที่จะได้รับการปลูกฝังและฝึกฝนให้มีความบริสุทธิ์สะอาดของจิตใจ ไม่มั่งงายหรืออิจฉาริษยาผู้อื่นมองและคิดถึงสิ่งต่างๆ ในแง่ดี เป็นรากฐานที่แข็งแกร่งในการเสริมสร้างสุภาวะทางจิตใจของเด็กและเยาวชนต่อไป

สรุปได้ว่า ความสะอาด หมายถึง ความสะอาดทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจ ซึ่งต้องการให้คุณธรรมด้านความสะอาดนั้นเกิดขึ้นในตัวนักเรียนทุกคน

7. ความสามัคคี

อดุล สาระบาล (2536: บทคัดย่อ) ความสามัคคี หมายถึง การแสดงออกซึ่งความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่มด้วยใจรัก มีความร่วมแรงร่วมใจ เพื่อสร้างสรรค์และแก้ปัญหาเพื่อให้การปฏิบัติงานสำเร็จลุล่วงด้วยดีและมีประสิทธิภาพ

กิตติพันธ์ รุจิรกุล (2540: บทคัดย่อ) ความสามัคคีหมายถึง ความพร้อมเพียงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ร่วมมือกระทำการให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว

ความหมายสามัคคีดังกล่าวผู้ศึกษาสรุปว่า ความสามัคคี หมายถึง การแสดงออก ซึ่งความสามารถในการทำงานเป็นหมู่คณะด้วยใจรัก มีการร่วมแรงร่วมใจกันในการทำงานเพื่อให้งานสำเร็จด้วยดีและมีประสิทธิภาพ

พฤติกรรมการแสดงถึงความสามัคคีมี ดังนี้

1. ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่ยึดความคิดเห็นของตนเองเป็นใหญ่
2. มีความเกรงใจซึ่งกันและกันมีน้ำใจช่วยเหลือกิจกรรมในกลุ่มไม่ผลักราะให้ผู้อื่นไม่เห็นแก่ตัว

3. ปรับตนเองเข้ากับผู้อื่นได้ดีรับผิดชอบต่อส่วนร่วมมากกว่าส่วนตน

4. เข้ามี ส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกิจการของส่วนรวม

5. เป็นผู้ประสานความสามัคคีในหมู่คณะไม่แบ่งแยกเป็นพวกเขาพวกเรา รักหมู่คณะ

6. ช่วยเหลือเกื้อกูลในทางไม่ผิดศีลธรรม มองคนอื่นในแง่ดีเสมอ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542) ได้นิยามคำว่า สามัคคี ไว้ว่า ความพร้อมเพียง สมานฉันท์ ร่วมมือร่วมใจ ประองคองกัน

ราชบัณฑิตยสถาน (2546) ผู้ที่มีคุณธรรมในด้านความสามัคคีจะได้รับการปลูกฝังให้มุ่งมั่นในการรวมพลังช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อให้การงานสำเร็จลุล่วง แก้ปัญหาและขจัดความขัดแย้งได้ บุคคลเหล่านี้เป็นผู้มีเหตุผล มีใจเปิดกว้าง ยอมรับ ความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม ความคิด ความเชื่อ พร้อมทั้งจะปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติ

กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2550) มุมมองเด็กและเยาวชน ผู้ที่ได้รับการบ่มเพาะคุณธรรมในด้านความสามัคคีจะมีจิตใจเปิดกว้าง ไม่เห็นแต่ประโยชน์ส่วนตน พร้อมทั้งจะเอื้ออำนวยให้เกิดความสำเร็จแก่หมู่คณะ และรักษาไว้ซึ่งความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน บุคคลเหล่านี้ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี รับผิดชอบต่อผู้นำและผู้ตามได้เหมาะสม มีพฤติกรรมร่วมมือร่วมใจทำงานอันเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ไม่สร้างความแตกแยก และไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา

สรุปได้ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงถึงความสามัคคี ได้แก่ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความเกรงใจซึ่งกันและกัน มีน้ำใจช่วยเหลือกิจกรรมในกลุ่มไม่ผลัดภาระให้ผู้อื่น ไม่เห็นแก่ตัวร่วมรับผิดชอบและปรับปรุงงานของกลุ่ม ใช้สติปัญญาและเหตุผลในการจัดสัใจแก้ปัญหาาร่วมกัน ร่วมกันทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ

8. ความมีน้ำใจ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2542: 580) ได้นิยามคำว่า ความมีน้ำใจ ไว้ว่า ความเอื้อเฟื้อ อุดหนุน เจือจาน หรือแสดงน้ำใจดีแก่ผู้อื่น

ราชบัณฑิตยสถาน (2546) ผู้ที่มีคุณธรรมในด้านความมีน้ำใจจะได้รับการปลูกฝังให้ มุ่งเน้นแต่เพียงประโยชน์ส่วนตัว หากแต่มีความเห็นอกเห็นใจ เห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์ มีความเอื้อ ออาทร เอาใจใส่ในความสนใจ ความต้องการ ความจำเป็น หรือความทุกข์สุขของผู้อื่น และพร้อมที่จะให้ ความช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่นตามความเหมาะสม

พจนานุกรมฉบับมติชน (2547: 469) ได้ให้ความหมาย น้ำใจ หมายถึง ความรู้สึกในใจ โดยปริยายหมายถึงการแสดงออกความรู้สึกเอื้ออาทร

กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2550) มุมมองเด็กและเยาวชน ผู้ที่ได้รับการบ่มเพาะคุณธรรมในด้านความมีน้ำใจจะรู้จักการให้และการเสียสละโดยไม่หวังตอบแทน อันเป็นผลจากการมีน้ำใจที่ดี รู้จักการเอาใจเขามาใส่ใจเรา มีความเห็นอกเห็นใจต่อผู้อื่น

กุมารี ชัชชวงษ์ (2549) กล่าวถึง ความมีน้ำใจเป็นคุณธรรมที่สำคัญอย่างยิ่งต่อสังคม ปัจจุบันซึ่งมีการไหลบ่าของวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาอย่างรวดเร็ว ซึ่งมุ่งเน้นความเป็นปัจเจกชนนี้ เมื่อผนวกเข้ากับการแก่งแย่งแข่งขัน เพื่อที่จะได้มาซึ่งทรัพยากรต่างๆ ในสังคม อาจส่งผลให้เด็ก และเยาวชนกลายเป็นผู้มีจิตใจแข็งกระด้างใฝ่ใจแต่ความต้องการของตนเองแต่เพียงฝ่ายเดียว มิได้มี จิตใจเอื้ออาทรพร้อมที่จะสร้างความรุดหน้าเจริญพัฒนาให้แก่ผู้อื่นไปพร้อมๆ กับตนเอง การยึดแต่ ประโยชน์ส่วนตนเป็นที่ตั้ง นี้หากเกิดขึ้นในทุกๆ หมู่เหล่าในสังคมใดแล้ว คงเป็นการยากที่สังคมนั้นๆ จะดำเนินอยู่ต่อไปได้

นวลศิริ เปาวโรหิต (2550) จึงมีความจำเป็น อย่างยิ่งที่จะต้องปลูกฝังคุณธรรม ความมี น้ำใจให้แก่เด็กและเยาวชน

สรุปได้ว่า ความมีน้ำใจ ความจริงใจที่ไม่เห็นแก่เพียงตัวเอง หรือเรื่องของตัวเอง แต่เห็นอก เห็นใจเห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์ มีความเอื้ออาทรเอาใจใส่ในความสนใจในความต้องการ ความจำเป็น ความทุกข์สุขของผู้อื่น และพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่จัดอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วยรูปแบบ กระบวนการ วิธีการที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จากการปฏิบัติจริง มีความหมายและมีคุณค่าในการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม มุ่งสร้างเสริมเจตคติ คุณค่าชีวิต ปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจตนเอง สร้างจิตสำนึกในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปรับตัวและปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ประเทศชาติ และดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

กรมวิชาการ (2545: 1-13) กล่าวถึงกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่จัดอย่างเป็นกระบวนการด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามความสามารถของตนเองตามศักยภาพ การเข้าร่วมกิจกรรมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข กิจกรรมที่พัฒนาผู้เรียนให้นักเรียนเป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีคุณภาพ ปลูกฝังการสร้างจิตสำนึกการทำประโยชน์เพื่อสังคม ซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีหลักการจัดแนวการจัดมีรูปแบบ และวิธีการที่เหมาะสม บทบาทของผู้เกี่ยวข้อง ตลอดจนขั้นตอนการดำเนินงานและการประเมินผล พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 กล่าวว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้ ยังได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษา โดยยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด โดยกระบวนการและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญเหตุการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกัน แก้ปัญหาและประสบการณ์จริง ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมและเทคโนโลยีก่อให้เกิดผลดีและผลเสียต่อการดำเนินชีวิต ในการปัจจุบันของบุคคล ทำให้เกิดความยุ่งยากซับซ้อนมากยิ่งขึ้น จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินชีวิตให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรีและมีความสุข ซึ่งหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดให้มีสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม การเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสม ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกับกิจกรรมด้วยตนเอง ความถนัด และความสนใจอย่างแท้จริง การพัฒนาที่สำคัญ คือ พัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ให้เป็นผู้มีศีลธรรมมีระเบียบวินัย และมีคุณภาพ ปลูกฝังสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม

สถานศึกษาต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมกิจกรรมพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ กิจกรรมแนะแนวและกิจกรรมนักเรียน

กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งครูผู้สอนทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อและการพัฒนาตนเองสู่โลกกว้างอาชีพ และการมีงานทำ

กิจกรรมนักเรียนเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนปฏิบัติด้วยตนเองอย่างครบวงจรตั้งแต่ศึกษาวิเคราะห์วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมิน และปรับปรุงงาน โดยเน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เช่น ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์

สำหรับกิจกรรมนักเรียนเป็นกิจกรรมจากความสมัครใจของผู้เรียนมุ่งพัฒนาลักษณะที่พึงประสงค์เพิ่มเติมจากกิจกรรมในกลุ่มสาระ เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันแก้ปัญหา ส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนอย่างเต็มที่ รวมถึงกิจกรรมที่มุ่งปลูกฝังความมีระเบียบวินัย รับผิดชอบ รู้สิทธิและหน้าที่ของตน แบ่งตามความแตกต่างระหว่างกิจกรรมได้ 2 ลักษณะ คือ

1. กิจกรรมพัฒนาความถนัด ความสนใจ ตามความต้องการของผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการเติมเต็มความรู้ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ของผู้เรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้นเพื่อค้นพบความถนัดความสนใจของตนเอง และพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ ตลอดจนพัฒนาทักษะทางสังคม และปลูกฝังจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม

2. กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่มุ่งปลูกฝังระเบียบวินัย กฎเกณฑ์ เพื่อการอยู่ร่วมกันในสภาพชีวิตต่างๆ นำไปสู่พื้นฐานการทำประโยชน์ให้แก่สังคม และวิถีชีวิตในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งจัดให้เป็นไปตามข้อกำหนดของคณะกรรมการลูกเสือแห่งชาติ ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์และกรมการรักษาดินแดน

ทั้งนี้ในทางปฏิบัติสถานศึกษาจัดกิจกรรมในลักษณะของการบูรณาการองค์ความรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องส่งเสริมการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้มีความหมายกว้างขวางลึกซึ้งขึ้นอีกทั้งในผู้เรียนได้ค้นพบและใช้ศักยภาพที่มีในตนเองอย่างเต็มที่ เลือกตัดสินใจ ได้อย่างมีเหตุผล เหมาะสมกับตนเอง สามารถวางแผนชีวิตและอาชีพได้อย่างมีคุณภาพ เน้นการเสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ ศิลธรรม และจริยธรรม กิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต กิจกรรมสร้างเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้ เป็นต้น

4.1 เป้าหมายการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้บุคคลรู้จักและเห็นคุณค่าในตนเอง และผู้อื่นมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีกระบวนการคิด มีทักษะการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมมีความสุข และมีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ โดยกำหนดเป้าหมายในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนดังนี้

1. ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่หลากหลาย เกิดความรู้ ความชำนาญ ทั้งวิชาการ และวิชาชีพอย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

2. ผู้เรียนค้นพบความสนใจ ความถนัด และพัฒนาความสามารถพิเศษเฉพาะตัว มองเห็นช่องทางในการสร้างงาน อาชีพในอนาคตได้เหมาะสมกับตนเอง ผู้เรียนเห็นคุณค่าขององค์ความรู้ต่างๆ สามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการพัฒนาตนเอง และประกอบสัมมาอาชีพ

3. ผู้เรียนพัฒนาบุคลิกภาพ เจตคติ ค่านิยมในการดำเนินชีวิต และเสริมสร้างศีลธรรม จริยธรรม

4. ผู้เรียนมีจิตสำนึกและทำประโยชน์เพื่อสังคม และประเทศชาติ ในการจัดกิจกรรมจะยึดหลักการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

4.2 หลักการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีดังนี้

1. มีการกำหนดวัตถุประสงค์และแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม
2. จัดให้เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ ความสนใจ ความถนัดความสามารถของผู้เรียน
3. บูรณาการวิชาการกับชีวิตจริง ให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญ ของการเรียนรู้ตลอดชีวิต
4. ใช้กระบวนการกลุ่มในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ฝึกให้คิดวิเคราะห์สร้างสรรค์จินตนาการที่เป็นประโยชน์และสัมพันธ์กับชีวิต ในแต่ละช่วงวัยอย่างต่อเนื่อง
5. จำนวนสมาชิกเหมาะสมกับลักษณะของกิจกรรม
6. มีการกำหนดเวลาในการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมสอดคล้องกับเป้าหมาย
7. ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการ ครูเป็นที่ปรึกษาปฏิบัติหน้าที่และทำงานประจำโดยคำนึงถึงความปลอดภัย
8. ยึดหลักการมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมมีการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมโดยวิธีที่หลากหลาย และสอดคล้องกับกิจกรรมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ซึ่งมีแนวทางในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ดังนี้

5. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมทำคู่มือ

โดยใช้ แผนการจัดการเรียนรู้พัฒนาคุณธรรม 8 ประการ ด้านความขยัน ด้านความประหยัด ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความมีวินัย ด้านความสุภาพ ด้านความสะอาด ด้านความสามัคคี ด้านความมีน้ำใจ

5.1 ความหมายของคู่มือ

ในการปฏิบัติหน้าที่ ของอาจารย์ที่ปรึกษาให้มีประสิทธิภาพจะต้องมีคู่มือเพราะคู่มือจะเป็นแนวทางช่วยเหลือให้ครูที่ทำหน้าที่ปรึกษาสามารถให้คำแนะนำช่วยเหลือนักเรียน นักศึกษาได้เป็นอย่างดี มีนักวิชาการได้อธิบายเกี่ยวกับความหมายของคู่มือไว้ดังนี้

อำนาจ เถาตระกูล (2541: 8) ได้อธิบายเกี่ยวกับความหมายของคู่มือว่าเป็นเอกสารที่มีรายละเอียดเสนอแนะแก่ผู้ใช้สามารถเข้าใจแนวทางการใช้และข้อพึงปฏิบัติที่ช่วยให้การนำเรื่องนั้นไปใช้งานตรงตามเจตนารมณ์

ปรีชา ช้างขวัญยืน และคณะ (2539: 127) ได้อธิบายเกี่ยวกับความหมายของคู่มือว่าเป็นหนังสือที่ใช้ควบคู่ไปกับการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ที่ให้แนวทางปฏิบัติให้กับผู้สามารถกระทำสิ่งนั้นๆ ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

พริ้มเพรา คงธนะ (2537: 9) ก็ได้อธิบายเกี่ยวกับความหมายของคู่มือ เช่น เกี่ยวกับนักวิชาการคนอื่นที่กล่าวมาแล้วว่าเป็นหนังสืออ้างอิง ซึ่งเป็นแนวทางวิธีการการจัดกิจกรรม ข้อเสนอแนะที่มีรายละเอียดเพื่อช่วยเหลือให้ดำเนินการตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

พจนานุกรม เวบสเตอร์ (Webster. 1983: 1097-1098) ได้อธิบายเกี่ยวกับความหมายของคู่มือการสอน คือ หนังสือที่บรรจุเนื้อหาตามหลักวิชาการและใช้เป็นหลักในการสอนระหว่างครูกับนักเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของชอร์ส (Shores. 1960: 50) ซึ่งให้ความหมายของคู่มือว่าคู่มือเป็นเครื่องมือที่คู่กับนักเรียนสื่อสารความหมายกันและกันเป็นแหล่งรวบรวมเนื้อหากิจกรรมและวัสดุประกอบการสอนที่เกี่ยวข้องจากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวกับความหมายของคู่มือซึ่งนักวิชาการได้อธิบายมาแล้ว

สรุปได้ว่า คู่มือเป็นหนังสือที่เขียนขึ้นเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ใช้คู่มือได้ศึกษาทำความเข้าใจและปฏิบัติตามเพื่อกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งให้มีมาตรฐานใกล้เคียงกันมากที่สุดและบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายด้วยตนเอง

5.2 ประเภทของคู่มือ

ในการจัดทำคู่มือต่างๆ ไม่ว่าจะ เป็นคู่มือของทางราชการหรือคู่มือของห้างร้าน บริษัทเอกชนได้มีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายประเภทของคู่มือไว้ดังนี้

ศักดิ์รินทร์ สุวรรณโรจน์ และคณะ (2535: 77) ได้อธิบายเกี่ยวกับประเภทของคู่มือว่าคู่มือแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ประเภทที่หนึ่ง คือ คู่มือการสอนเป็นคู่มือที่ให้ความรู้ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตรการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเช่น คู่มือการจัดประชาธิปไตยในโรงเรียน คู่มือการปฏิบัติกิจกรรมและสร้างนิสัยโรงเรียนประถม คู่มืออบรมนักเรียนหน้าเสาธง คู่มือจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านคุณธรรมในโรงเรียน ประเภทที่สอง คือ คู่มือหนังสือเรียนเป็นคู่มือที่จัดขึ้นคู่กับหนังสือเรียนที่ต้องอธิบายการใช้หนังสือเล่มนั้นได้ถูกต้อง และดำเนินการจัดกิจกรรมต่างๆ ให้สอดคล้องกับเนื้อหาในหนังสือเรียนจึงมีลักษณะเป็นกึ่งแผนการเกี่ยวกับประเภทคู่มือ โดยทั่วไปว่าคู่มือมี 3 ประเภท ได้แก่ ประเภทที่หนึ่งคือ คู่มือครู เป็นหนังสือที่ให้แนวทางและคำแนะนำแก่ครูเกี่ยวกับสาระวิธีการ สื่อวัสดุอุปกรณ์และแหล่งข้อมูลอ้างอิง ประเภทที่สอง คือ คู่มือเรียนเป็นหนังสือซึ่งผู้เรียนใช้ควบคู่ไปกับตำราเรียนปกติจะประกอบด้วยสาระ คำสั่ง แบบฝึกหัด ปัญหา คำถามที่ว่างสำหรับถามตอบ และการทดสอบ และประเภทที่สามคือ คู่มือทั่วไปเป็นหนังสือที่ให้ข้อความรู้เกี่ยวกับทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งแก่ผู้อื่น โดยมุ่งหวังให้ผู้อื่นหรือผู้ใช้เข้าใจสามารถดำเนินการในเรื่องนั้นๆ ด้วยตนเองได้อย่างถูกต้อง

อำนาจ เกาตระกูล (2541: 8-10) ได้อธิบายเกี่ยวกับประเภทของคู่มือ มี 3 ประเภท ได้แก่ ประเภทที่หนึ่งคือ คู่มือหลักสูตรในเอกสารที่มีรายละเอียดและข้อเสนอแนะแก่ผู้ใช้หลักสูตร ให้สามารถเข้าใจแนวทางการใช้และข้อพึงปฏิบัติ คู่มือฝึกงานเป็นเอกสารที่เสนอแนวทางการปฏิบัติ การฝึกงานของผู้เรียนทั้งในสถานศึกษา หรือสถานประกอบการรวมทั้งให้ผู้ที่มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการฝึกงานได้มีแนวทางในการปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ประเภทที่สาม คือ คู่มือนักเรียนเป็นเอกสารแนะนำการปฏิบัติตนของนักเรียนที่อยู่ในสถานศึกษาแห่งนั้นโดยเสนอแนะเกี่ยวกับข้อมูลของสถานศึกษา อาคาร ที่ตั้ง กฎระเบียบ วิธีปฏิบัติ สิทธิประโยชน์สิ่งที่เป็นบริการและเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่นักเรียนจะได้รับ

จากแนวคิดเกี่ยวกับประเภทของคู่มือซึ่งมีนักวิชาการอธิบายมาแล้ว สามารถสรุปได้ว่า คู่มือแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. คู่มือเกี่ยวกับการเรียนการสอนตามหลักสูตร เป็นคู่มือที่เสนอแนะแนวทางหรือเทคนิควิธีการสอน การใช้สื่อหรือนวัตกรรมที่สัมพันธ์กับรายวิชาหนึ่ง ซึ่งระดับชั้นเรียนต่างๆ ที่กำหนดไว้ หลักสูตรนั้นๆ เช่นคู่มือรายวิชา คู่มือระดับชั้นเรียน คู่มือการใช้สื่อนวัตกรรม การเรียนการสอน เป็นต้น
2. คู่มือการจัดกิจกรรมการสอนทั่วไป เป็นคู่มือที่เสนอแนะแนวทางหรือเทคนิควิธีการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้และเป็นคู่มือที่มีได้เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับเนื้อหาหรือคำอธิบายรายวิชาใดวิชาหนึ่งโดยตรง เช่น คู่มือการจัดกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน คู่มือกิจกรรมสร้างนิสัยสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา คู่มือจัดกิจกรรมแนะแนวในสถานศึกษาสำหรับอาจารย์ เป็นต้น

ฉันทนา เจริญรุ่งเรืองชัย (2547: 35) ได้กล่าวว่า คู่มือที่ดีนั้นต้องประกอบด้วย

1. ต้องระบุความสำคัญ และประโยชน์ของคู่มือที่จะนำไปใช้
2. กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน
3. กำหนดคำชี้แจงให้เกี่ยวข้องทราบและเข้าใจขั้นตอนในการนำคู่มือไปใช้อย่างถูกต้อง
4. เนื้อหาในเล่มต้องมีความเหมาะสมกับผู้ศึกษา
5. ภาษาที่ใช้เข้าใจง่าย
6. การนำเสนอเป็นขั้นตอนและทันสมัยสะดวกแก่การใช้
7. จัดรูปเล่มให้มีความน่าสนใจ
8. มีแหล่งอ้างอิงสามารถค้นคว้าเพิ่มเติมได้

ศิริบุญ จงวุฒิเวทย์ และมาเรียม นิลพันธ์ (ฉันทนา เจริญรุ่งเรืองชัย. 2547: 33; อ้างอิงจาก ศิริบุญ จงวุฒิเวทย์; และมาเรียม นิลพันธ์. 2542: 17-18) ได้กำหนดลักษณะคู่มือที่ดีเป็น 3 ด้าน ตามความเหมาะสม คือ

1. ด้านเนื้อหา

- 1.1 เนื้อหาสาระหรือรายละเอียดในคู่มือ ควรตรงกับเรื่องที่ศึกษาและไม่ยากเกินไป จนทำให้ผู้เรียนไม่สนใจและหิบบอ่าน
- 1.2 การนำเสนอเนื้อหาควรให้เหมาะสมกับพื้นฐานของผู้ที่จะศึกษา
- 1.3 การนำเสนอเนื้อหาควรให้เหมาะสมที่จะนำไปอ้างอิงได้
- 1.4 ควรมีกรณีตัวอย่างประกอบในบางเรื่องเพื่อจะได้ทำความเข้าใจง่าย
- 1.5 ควรมีการปรับปรุงเนื้อหาของคู่มือให้ทันสมัยอยู่เสมอ

2. รูปแบบ

- 2.1 ตัวอักษรที่ใช้ควรกำหนดตัวอักษรตัวโต และมีรูปแบบชัดเจน อ่านง่าย เหมาะสมกับผู้ใช้คู่มือ
- 2.2 ควรมีภาพหรือตัวอย่างเนื้อหา
- 2.3 ลักษณะการจัดรูปเล่มควรทำให้น่าสนใจ
- 2.4 การใช้ภาษาควรให้เข้าใจง่ายเหมาะสมกับผู้ใช้คู่มือ
- 2.5 ระบบการนำเสนอควรเป็นระบบง่ายไปหายาก หรือเป็นเรื่องๆ ให้ชัดเจน

3. ด้านการนำไปใช้

- 3.1 ควรระบุขั้นตอน วิธีการใช้คู่มือให้ชัดเจน
- 3.2 มีแผนภูมิตารางตัวอย่างประกอบให้สามารถนำไปปฏิบัติจริงได้
- 3.3 มีข้อมูลเพื่อสามารถชี้เพื่อประสานงานต่างๆ ได้สะดวก และรวดเร็ว
- 3.4 บอกสิทธิประโยชน์และข้อความควรปฏิบัติเข้าใจง่าย

เอกวุฒิ ไกรมาก (นิชามา เจริญรุ่งเรืองชัย. 2547: 34; อ้างอิงจาก เอกวุฒิ ไกรมาก. 2541: 57) ได้กล่าวถึงลักษณะที่ดีของคู่มือไว้ว่า

1. สามารถเข้าใจเนื้อหาขอบข่ายหรือสิ่งที่จะสอนได้อย่างกระจ่างชัดเจน เช่น มองเห็นโครงร่างของการสอนทั้งหมด
2. ช่วยให้สามารถดำเนินตามแนวทางและขั้นตอนต่างๆ ได้ดี โดยสามารถดัดแปลงและยืดหยุ่นได้เอง ไม่เป็นแนวทางบังคับ ต้องเสนอแนวทางโดยมสามารถให้ปฏิบัติงานคล่องขึ้น
3. กิจกรรมที่เสนอแนะ หรือกำหนดไว้ ควรมีการทดลองใช้กับเด็กวัยนั้นๆ เด็กสนใจปฏิบัติได้จึงควรใช้และเลือกได้บ้าง
4. แนวการเขียนเน้นย้ำปฏิบัติที่มุ่งไปสู่จุดมุ่งหมายอย่างต่อเนืองนั้นคือต้องเน้นย้ำไปทางเดียวกัน
5. ความแปลกใหม่ของกิจกรรม ควรส่งเสริมแก่ผู้ปฏิบัติโดยค่อยเป็นค่อยไปมิได้มุ่งกระจายให้แนวใหม่ทั้งหมด แต่การใช้แนวปฏิบัตินั้นๆ ต้องเป็นการปฏิบัติได้และได้ผลด้วย

6. รูปแบบวิธีการ (ขั้นตอน) ที่เป็นแนวทางในการเขียนคูปแบบ และขั้นตอนโดย สม่่าเสมอเพื่อสะดวกแก่การใช้คู่มือมีหลายประเภทและผู้กำหนดประเภทของคู่มือไว้ ดังนี้

ณิชามา เจริญรุ่งเรืองชัย (2547: 29) ได้แบ่งประเภทของคู่มือเป็น 2 ประเภท คือ

1. คู่มือเกี่ยวกับการเรียนการสอนตามหลักสูตร หมายถึง คู่มือที่ใช้เป็นแนวทางในการใช้หลักสูตรเทคนิควิธีการเรียนการสอนใช้ร่วมกับหนังสือเรียน

2. คู่มือเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอนทั่วไป หมายถึง เป็นคู่มือ ที่เสนอแนวทางทางเทคนิคในการดำเนินกิจกรรม เกี่ยวกับโครงการที่สนับสนุนการเรียนการสอน เช่น คู่มือโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน คู่มือโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียน เป็นต้น

ปราณี กรุณวงษ์ (ณิชามา เจริญรุ่งเรืองชัย. 2547: 29; อ้างอิงจาก ปราณี กรุณวงษ์. 2546: 11) ได้สรุปประเภทของคู่มือไว้ว่าแบ่งออก 3 ประเภท

1. คู่มือเกี่ยวกับการเรียนการสอนตามหลักสูตร เป็นคู่มือที่เสนอแนะแนวทางเทคนิควิธีสอน การใช้สื่อหรือนวัตกรรมที่สัมพันธ์กับวิชาหนึ่งหรือระดับชั้นเรียนต่างๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรนั้น

2. คู่มือจัดกิจกรรมการสอนทั่วไปเป็นคู่มือที่เสนอแนะแนวทางเทคนิควิธีการดำเนินการกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

3. คู่มือโดยตรง เช่น คู่มือการจัดกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน คู่มือจัดกิจกรรมโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน

ปรีชา ช่างขวัญยืน และคณะ (มงคล ชื่นชม. 2545: 53; อ้างอิงจาก ปรีชา ช่างขวัญยืน. 2539: 172-132) อธิบายว่าโดยทั่ว ๆ ไปหนังสือคู่มือที่พบกันมี 3 ประเภทใหญ่ ได้แก่

1. คู่มือครู (Teachers manual or handbook) เป็นหนังสือที่เป็นแนวทางและคำแนะนำแก่ครู เกี่ยวกับสาระวิธีการ กิจกรรมสื่อวัสดุอุปกรณ์ และแหล่งข้อมูลอ้างอิงต่างๆ ปกติมักจะใช้คู่มือกับตำราเรียน

2. คู่มือการเรียน: แบบฝึกหัด (Student s manual or workbook) คือ หนังสือที่ผู้เรียนใช้ควบคู่ไปกับตำราเรียนปกติ ประกอบด้วยสาระ แบบฝึกหัด ปัญหา คำถามที่วางสำหรับเขียนคำตอบ และการทดสอบ ปัจจุบันใช้ควบคู่ไปกับหนังสืออื่นๆ ที่ทำหน้าที่แทนครูหรือตำรา เช่น บทเรียน วีดิทัศน์ หรือบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นต้น

3. คู่มือทั่วไป เป็นหนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งแก่ผู้อ่านโดยมุ่งหวังให้ผู้อ่านหรือผู้ใช้เข้าใจ และสามารถดำเนินการเรื่องนั้นด้วยตนเองได้อย่างเหมาะสม

5.3 องค์ประกอบของคู่มือ

ในการจัดทำคู่มือที่มีส่วนประกอบที่สำคัญ ๆ ที่สามารถนำไปใช้ปฏิบัติงานได้ ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้อธิบายเกี่ยวกับองค์ประกอบของคู่มือไว้ ดังนี้

ปรีชา ช้างขวัญยืน และคณะ (2539: 145-156) ได้อธิบายเกี่ยวกับองค์ประกอบการจัดทำคู่มือว่า ต้องประกอบด้วย คำชี้แจงการใช้คู่มือ เนื้อหาสาระการเตรียมการสอน กระบวนการวิธีการและกิจกรรม การเขียนคู่มือต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้ใช้ การคาดคะเนล่วงหน้าว่าผู้ใช้นั้นจะประสบปัญหาเกี่ยวกับเรื่องอะไร แล้วจัดทำข้อมูลที่จะช่วยส่งเสริมความรู้อื่นจะทำให้ผู้ใช้สามารถแก้ปัญหาได้ คำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ปัญหา โดยปกติผู้เขียนคู่มือควรเป็นผู้มีประสบการณ์ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องมากพอสมควร ซึ่งจะช่วยให้รู้ว่าการดำเนินการในเรื่องนั้นๆ มักจะมีปัญหาอะไรเกิดขึ้นกับผู้อ่านหรือใช้คู่มือได้ คู่มือที่ดีควรให้แหล่งข้อมูลและแหล่งอ้างอิงซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน หรือผู้ใช้ในการศึกษาค้นคว้าต่อไป สอดคล้องกับแนวคิดของเอกวุฒิ ไกรมาก (2541: 54) อธิบายเกี่ยวกับองค์ประกอบของคู่มือว่าจะประกอบด้วยคำชี้แจงการใช้คู่มือ เนื้อหาที่สอน การเตรียมการสอน กระบวนการวิธีการและกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล ความรู้เสริมปัญญา คำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันปัญหาแหล่งข้อมูลและแหล่งอ้างอิง ส่วน เริงชัย จงพิพัฒน์สุข (2542: 6-7) อธิบายเกี่ยวกับองค์ประกอบการจัดทำคู่มือว่าต้องประกอบด้วย คำชี้แจงการใช้คู่มือ วิธีการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล และข้อเสนอแนะ

ปรีชา ช้างขวัญยืน และคนอื่นๆ (2539: 127- 132) ได้อธิบายองค์ประกอบของคู่มือไว้ 8 ส่วน ดังนี้

1. คำชี้แจงการใช้คู่มือ โดยควมคลุมถึง วัตถุประสงค์ของคู่มือ ความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการใช้คู่มือ วิธีการใช้ คำแนะนำ
2. เนื้อหาสาระที่จะสอน ปกติจะมีการให้เนื้อหาสาระที่จะสอน โดยมีคำชี้แจงหรือคำอธิบายประกอบ และอาจมีการวิเคราะห์เนื้อหาสาระให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจที่กระจ่าง
3. การเตรียมการสอน ประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้ การเตรียมสถานที่ วัสดุ สื่อ อุปกรณ์ และเครื่องมือที่จำเป็น การเตรียมวัสดุ เอกสารประกอบการสอน แบบฝึกหัดและแบบปฏิบัติ ข้อสอบ คำเฉลยการติดต่อที่ประสานงานที่จำเป็น
4. กระบวนการ วิธีการ กิจกรรมการเรียนการสอน เป็นส่วนสำคัญของคู่มือ ซึ่งมีข้อมูลและรายละเอียด ดังนี้
 - 4.1 คำแนะนำเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีดำเนินการสอน
 - 4.2 คำแนะนำและตัวอย่างเกี่ยวกับกิจกรรมการสอน ที่ช่วยให้ผู้สอนบรรลุผล
 - 4.3 คำถาม ตัวอย่าง แบบฝึกหัด แบบฝึกปฏิบัติ และสื่อต่างๆ ที่ใช้การสอน
 - 4.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสิ่งที่ควรทำ ไม่ควรทำ ซึ่งมาจากประสบการณ์ของผู้เรียน
5. การวัดและประเมินผล คู่มือที่ดีควรจะให้คำแนะนำที่เกี่ยวข้องกับการสอนอย่างครบถ้วน การวัดและการประเมินผลการสอน นับเป็นองค์ประกอบสำคัญของการสอนอีกองค์ประกอบหนึ่งที่คู่มือจำเป็นต้องให้รายละเอียดต่างๆ เช่น เครื่องมือวัดผล วิธีการวัดผล เกณฑ์การประเมินผล

6. ความรู้เสริม คู่มือครูที่ดี จะต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้ใช้ และสามารถคาดคะเนได้ว่าผู้ใช้นั้นมักจะประสบปัญหาในเรื่องใด และจัดหาหรือจัดทำข้อมูลที่จะช่วยส่งเสริมความรู้ของครู อันจะทำให้การสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

7. ปัญหาและคำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันและการแก้ปัญหา ผู้เขียนคู่มือครูจะเป็นผู้มีประสบการณ์ในเรื่องที่เขียนมากพอสมควร ซึ่งจะช่วยให้รู้ว่า ในการดำเนินการเรื่องนั้นๆ มักจะมีปัญหาอะไรเกิดขึ้นบ้าง และจุดอ่อนในเรื่องนั้นมีอะไรบ้าง การมีประสบการณ์จะช่วยให้ผู้ใช้และผู้อ่านสามารถกระทำสิ่งนั้นๆ ได้ราบรื่น ไม่เกิดอุปสรรค ปัญหา นับว่าเป็นจุดเด่นของคู่มือ การทำหน้าที่ผู้เขียนที่ดี จะต้องแนะนำและป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นกับผู้อ่านหรือผู้ใช้

8. แหล่งข้อและแหล่งอ้างอิงต่างๆ หนังสือที่ดีควรมีแหล่งข้อมูลและแหล่งอ้างอิงจะเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

เอกวุฒิ ไกรมาก (2541: 54) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของคู่มือครูว่า คู่มือครูควรประกอบด้วยรายละเอียดที่สำคัญๆ ดังต่อไปนี้

1. คำชี้แจงการใช้คู่มือ โดยปกติควมคลุมถึง วัตถุประสงค์ของคู่มือ ความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการใช้คู่มือ วิธีการใช้ คำแนะนำ

2. เนื้อหาสาระที่สอน ปกติจะมีการให้เนื้อหาสาระพร้อมที่จะสอน โดยมีคำชี้แจงหรือคำอธิบายประกอบและอาจมีการวิเคราะห์เนื้อหาสาระ ให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจที่จะอ่าน

3. การเตรียมการสอน ประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้ การเตรียมสถานที่ วัสดุ สื่ออุปกรณ์ และเครื่องมือที่จำเป็น การเตรียมวัสดุ เอกสารประกอบการสอน แบบฝึกหัดและแบบปฏิบัติ ข้อสอบ คำเฉลย ฯลฯ

4. กระบวนการ วิธีการ กิจกรรมการเรียนการสอน ส่วนนี้นับว่าเป็นส่วนสำคัญของคู่มือครูจำเป็นต้องให้ข้อมูลหรือรายละเอียดต่างๆ ดังต่อไปนี้ คำแนะนำเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการ ดำเนินงาน คำแนะนำและตัวอย่างเกี่ยวกับกิจกรรมการสอนที่จะให้การสอนบรรลุผล คำถาม ตัวอย่างแบบฝึกหัดปฏิบัติ และสื่อต่างๆที่ใช้ในการสอน ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสิ่งที่ควรทำไม่ควรทำ ซึ่งมักเกิดมาจากประสบการณ์ของผู้เขียน

5. การวัดผลและประเมินผล คู่มือที่ดีควรจะต้องให้คำแนะนำที่เกี่ยวข้องกับการสอนอย่างครบถ้วน การวัดและการประเมินผลการสอนนับเป็นองค์ประกอบสำคัญของการสอนอีกองค์ประกอบหนึ่งที่คู่มือจำเป็นต้องให้รายละเอียดต่างๆ เช่น

6. ความรู้เสริม คู่มือครูที่ดี จะต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้ใช้ และสามารถคาดคะเนได้ว่าผู้ใช้นั้นมักจะประสบปัญหาในเรื่องใด และจัดหาหรือจัดทำข้อมูลที่จะช่วยส่งเสริมความรู้ของครู อันจะทำให้การสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

7. ปัญหาและคำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันและการแก้ปัญหา ผู้เขียนคู่มือครูจะเป็นผู้มีประสบการณ์ในเรื่องที่เขียนมากพอสมควร ซึ่งจะช่วยให้รู้ว่า ในการดำเนินการเรื่องนั้นๆ มักจะมีปัญหาอะไรเกิดขึ้นบ้าง และจุดอ่อนในเรื่องนั้นมีอะไรบ้าง การมีประสบการณ์จะช่วยให้ผู้ใช้และผู้อ่านสามารถกระทำการนั้นๆ ได้ราบรื่น ไม่เกิดอุปสรรค ปัญหา นับว่าเป็นจุดเด่นของคู่มือ ผู้เขียนคู่มือที่สามารถให้คำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นกับผู้อ่านหรือผู้ใช้คู่มือ จึงถือได้ว่า ได้ทำหน้าที่ของ ผู้เขียนหนังสือที่ดี

8. แหล่งข้อและแหล่งอ้างอิงต่างๆ หนังสือที่ดีควรมีแหล่งข้อมูลและแหล่งอ้างอิงหรือแหล่งข้อมูล ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านในการศึกษาค้นคว้าต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งคู่มือครู เป็นหนังสือที่ใช้เป็นแนวทางในการสอน หากครูได้รับข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลต่างๆ ก็จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการสอน

สมภาร ปรุงสุวรรณ (2545: 80-81) ได้จัดทำคู่มือในโรงเรียนทหารช่างวิชาการอ่านแผนที่ หลักสูตรชั้นนายร้อย ของโรงเรียนทหารช่าง กรมการทหารช่าง กองทัพบก มี องค์ประกอบของคู่มือ ดังนี้

1. ปก
2. คำนำ
3. สารบัญ
4. คำแนะนำการใช้คู่มือ
5. ความหมายของวิชา
6. ลักษณะของรายวิชา
7. การแบ่งหน่วยการเรียนรู้
8. การวัดและการประเมินผล
9. ตารางกำหนดน้ำหนักคะแนนและเกณฑ์การผ่าน
10. จุดประสงค์การสอน
11. แผนการสอนรายวิชา
 - 11.1 จุดประสงค์การสอน
 - 11.2 กล่าวนำ
 - 11.3 เนื้อหา
 - 11.4 สรุปบทเรียน
 - 11.5 การวัดและประเมินผล
 - 11.6 หนังสืออ่านประกอบ
 - 11.8 บันทึกหลังสอน
 - 11.9 กิจกรรม
 - 11.10 สื่อการสอน

12. หนังสืออ้างอิง

13. ภาคผนวก

14. แบบทดสอบ

มงคล ลีลาธนากร (2546: 41) ได้จัดทำคู่มือครูประกอบการสอนหลักสูตรการใช้โปรแกรมประมวลคำ ของสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน โดยมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. ปก

2. คำนำ

3. สารบัญ

4. คำแนะนำการใช้คู่มือ

5. ไบเตรียมการสอน

5.1 วัตถุประสงค์

5.2 วิธีสอน

5.3 หัวข้อหลักสูตร

5.4 สื่อการสอน

5.5 แบบฝึกหัดตามใบงาน

5.6 การวัดผลจากใบงาน/ใบทดสอบ

6. ใบข้อมูล/เนื้อหาตามหัวข้อวิชาเรียนตามลำดับ

7. ใบงาน

องค์ประกอบของคู่มือ เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการจัดทำคู่มือ เพราะจะเป็นตัวบ่งชี้ถึงวิธีการใช้คู่มือ เนื้อหาสาระของคู่มือ คำชี้แจงเกี่ยวกับการจัดการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ การจัดกิจกรรม และยังบอกถึงแหล่งข้อมูลอ้างอิง

ตัวอย่างคู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ

ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญครูผู้สอนควรคำนึงถึงหลักสูตร โดยมี การวิเคราะห์หลักสูตรให้ถ่องแท้ถึงจุดหมาย หลักการและเจตนารมณ์ของหลักสูตร โดยผ่านการวิเคราะห์ มาตรฐานการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชาเพื่อจัดทำหน่วยการเรียนรู้และกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ ชัดเจนในแต่ละครั้งที่จัดการเรียนรู้ นอกจากนี้ จะต้องคำนึงถึงผู้เรียน การพัฒนาประสบการณ์ของ ผู้เรียน บทบาทของผู้เรียน วิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน บรรยากาศในการเรียนรู้ กิจกรรมการ เรียนรู้ การประเมินผลที่สอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้ อีกประการหนึ่งควรคำนึงถึง นโยบาย จุดเน้นของโรงเรียนที่สอดคล้องกับหน่วยงานที่กำหนดในระดับที่เหนือโรงเรียนขึ้นไปด้วย องค์ประกอบดังนี้

วัตถุประสงค์ในการจัดทำ

1. เพื่อเป็นคู่มือในการเตรียมการสอนล่วงหน้าในการพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ
2. เพื่อให้รู้ถึงจุดประสงค์การเรียนการสอน การฝึก เนื้อหา การจัดแผนการเรียนรู้จัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ
3. เพื่อให้เกิดประสบการณ์ด้านคุณธรรม 8 ประการ การจัดหาสื่อการสอนและการวัดผลประเมินผลตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของหลักสูตรการศึกษา พุทธศักราช 2551
4. เพื่อจัดประสบการณ์การพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ ได้ครบถ้วนตามกระบวนการ เรียนรู้
5. เพื่อช่วยให้ครูได้พัฒนาการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

6. เพื่อเป็นคู่มือสำหรับครูที่ทำหน้าที่สอนแทนได้

การดำเนินการจัดทำ

1. ศึกษาหลักสูตรและคู่มือหลักสูตรการศึกษา พุทธศักราช 2544 (ฉบับปรับปรุง 2551)
2. ศึกษาจุดประสงค์ของหลักสูตรการศึกษา พุทธศักราช 2544 (ฉบับปรับปรุง 2551)

ในส่วนที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ

3. จัดทำแผนการเรียนรู้ แต่ละแผนใช้เวลา 40 นาที
4. จัดทำเป็นรูปเล่มที่สมบูรณ์ สะดวกต่อการใช้

การนำไปใช้ประโยชน์

1. เป็นคู่มือในการเตรียมการสอนเรื่อง การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ
2. เป็นคู่มือครู สำหรับครูที่ทำการสอนแทน
3. เป็นคู่มือให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ใช้เป็นแนวทางควบคุม กำกับ ติดตามและนิเทศในการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการของสถานศึกษา

องค์ประกอบสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้เป็นผลของการเตรียมการอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมของการแปลงหลักสูตรสู่กระบวนการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน แผนการจัดการเรียนรู้จึงเป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ที่สำคัญที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน จะต้องให้ความสำคัญ มีความรู้ความเข้าใจเพื่อให้สามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่มองเห็นภาพรวมและขั้นตอนของการดำเนินการที่ชัดเจน เพราะเป็นร่องรอย หลักฐาน แสดงความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงของครูผู้สอนแผนการจัดการเรียนรู้จึงถือได้ว่าเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ที่นำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นที่ไปตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรอาจมีการจัดทำได้หลากหลายรูปแบบ รายละเอียดขึ้นอยู่กับสถานศึกษาหรือความเข้าใจและความต้องการของครูแต่ละคนองค์ประกอบสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ อาจแตกต่างกันไปบ้าง แต่เมื่อพิจารณาในส่วนที่สำคัญ ๆ ทุกสำนักก็มีส่วนคล้ายกันมาก ซึ่งจะนำมากล่าวพอเป็นแนวทางในการพิจารณาตัดสินใจ ดังนี้

ทิตินา แชมมณี (ทิตินา แชมมณี; และคณะ. 2548: 16) ได้นำเสนอองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยหัวข้อดังนี้ คือ สารระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อและอุปกรณ์ การวัดและประเมินผล บันทึกลักษณะ ซึ่งได้ระบุไว้ 3 ประการ ได้แก่ ผลการเรียนรู้ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ และแนวทางแก้ไข

กาญจนา วัฒมา (กาญจนา วัฒมา. 2547: 86 – 88) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ควรประกอบด้วยหัวข้อสำคัญ คือ มาตรฐานการเรียนรู้ / ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง สารการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ กระบวนการวัดและประเมินผล กิจกรรมเสนอแนะและบันทึกหลังสอนสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2546: 21) ได้กล่าวถึง แผนการจัดการเรียนรู้เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้ ที่นำไปสู่การพัฒนาผู้เรียน ควรมียุทธศาสตร์ประกอบดังต่อไปนี้ คือ สารระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สารการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล และการบันทึกผลหลังสอน

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู. 2545: 33) ได้ให้ความหมายของคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างน้อยควรประกอบด้วย จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา สารการเรียนรู้ กิจกรรม สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล และสรุปผลการสอนสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สาขาวิทยาศาสตร์มัธยมศึกษา (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 2548: 27 – 27) ได้เสนอตัวอย่าง

แผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาวิทยาศาสตร์ เมื่อพิจารณาองค์ประกอบที่สำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ก็พบว่ามีการเรียนรู้ที่คาดหวัง จุดประสงค์การเรียนรู้ แนวความคิดหลัก กระบวนการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล สื่อและแหล่งการเรียนรู้

กรมวิชาการ (2545: 121 – 123) ได้นำเสนอตัวอย่างแผนจัดการเรียนรู้ รายวิชาวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง แร่และหิน เมื่อพิจารณาองค์ประกอบสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้พบว่าประกอบด้วย หัวข้อสำคัญ คือ จุดประสงค์การเรียนรู้ แนวความคิดหลัก กระบวนการจัดการเรียนรู้ กระบวนการวัดและประเมินผล และแหล่งการเรียนรู้จะเห็นได้ว่า การนำเสนอองค์ประกอบสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ของแต่ละสำนักที่นำเสนอ มีส่วนที่คล้ายกัน และอาจแตกต่างกันบ้างเล็กน้อย ในจุดเน้นบ้างแต่ก็ยังคงความสำคัญในหัวข้อหรือประเด็นที่สำคัญเหมือนกัน แต่ในบางหัวข้อมีความหมายเหมือนกันแต่เขียนไม่เหมือนกัน เช่น สารระสำคัญ และแนวความคิดหลัก เป็นต้น ในบางตัวอย่างที่นำเสนอไม่ได้นำเสนอผลการสอน จึงไม่ปรากฏหัวข้อผลหลังสอนให้เห็นแต่ก็ยังคงมีความสำคัญอยู่ ดังนั้นในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้จึงควรจัดทำหลากหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับความต้องการและความเข้าใจของครูผู้สอนแต่ละคน และสามารถ

เพิ่มเติมหัวข้ออื่นลงไปได้อีกตามความเหมาะสม แต่ก็ไม่ควรจะตัดทอนหัวข้อที่สำคัญลงไป เช่น กิจกรรมการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื่องจากการตัดทอนหัวข้อดังกล่าวแล้วแผนการจัดการเรียนรู้จะไม่สมบูรณ์ในสาระสำคัญทันทีที่ไม่สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ได้ จึงขอสรุปองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ควรมี ดังนี้

1. จุดประสงค์การเรียนรู้
2. สาระสำคัญหรือแนวคิดหลัก
3. สาระการเรียนรู้ / เนื้อหาสาระ
4. กิจกรรมการเรียนรู้
5. สื่อและแหล่งเรียนรู้
6. การวัดและประเมินผล
7. การบันทึกผลหลังสอน

ตามที่กล่าวมาแล้วว่า รูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้ นั้น มีหลากหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับครูผู้สอนจะพิจารณาและวิเคราะห์ถึงจุดเน้นและความจำเป็นที่จะดำเนินการ ประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม แต่มีหัวข้อสำคัญหรือองค์ประกอบที่สำคัญปรากฏอยู่เท่านั้นเองในการประยุกต์ใช้ แนวทางในการตัดสินใจเลือกหัวข้อสำคัญ หรือรูปแบบของการจัดการเรียนรู้นั้น ผู้บริหารอาจแนะนำให้ครูผู้สอนแต่ละคนสามารถเพิ่มเติมองค์ประกอบอื่น ๆ ได้อีกตามความจำเป็นและเหมาะสมกับสถานศึกษา หรือข้อตกลงของสถานศึกษา และจะได้ขยายตามทางเป็นแนวทางให้ผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้คำแนะนำแก่ครูผู้สอน วัฒนาพร ระงับทุกข์ (วัฒนาพร ระงับทุกข์. 2543: 88) ได้ระบุวิธีเขียนสาระสำคัญไว้ ดังนี้

1. พิจารณาจุดประสงค์การเรียนรู้ ว่าต้องการให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมหรือความรู้ความสามารถด้านใด
2. พิจารณาเนื้อหาว่า เป็นการเรียนการสอนเกี่ยวกับเรื่องอะไรเรียนรู้แล้วจะได้รับความรู้ความเข้าใจ ความคิดรอบยอดอะไรหรือได้รับประโยชน์คุณค่าใดจากเรียนเนื้อหานั้น
3. นำผลการเรียนพิจารณาจุดประสงค์การเรียนรู้มาประกอบกับการพิจารณาเนื้อหาแล้วเขียนเป็นข้อสรุปเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้เรียนจะเรียนหรือสิ่งที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียน

1. การเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้

ในการเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ ครูผู้สอนจะย้อนหลังขึ้นศึกษาหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดเป็นหน่วยย่อย ๆ โดยการวิเคราะห์ที่มาจากมาตรฐานช่วงชั้นผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง แล้วนำมากำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื่องจากผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เป็นความคาดหวังที่จะให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนในระยะเวลา 1 ปี หรือ 1 ภาคเรียน ดังนั้นในการจัดการเรียนรู้ในแต่ละครั้งไม่อาจจะสรุป

ได้ว่า จะบรรลุผลการเรียนที่คาดหวังในข้อนั้น ๆ ทั้งนี้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง หนึ่งในผลการเรียนรู้อาจจะจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลายๆ ครั้ง จึงจะบรรลุจุดนั้นเพื่อให้เกิดความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละครั้งหรือในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ สามารถกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและกำหนดเป็น

จุดประสงค์การเรียนรู้

โดยการพิจารณาคำสำคัญของมาตรฐานการเรียนรู้หรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังแบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความรู้ ได้แก่ รู้จัก รู้จำ เข้าใจ วิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุป เชื่อมโยง ประเมิน เปรียบเทียบ ตีความ วิจาร์ณ เป็นต้น
2. ด้านทักษะ ได้แก่ ปฏิบัติ แสดง นำเสนอ ตรวจสอบ ทดลอง สาธิต นำไปใช้ มีส่วนร่วมอภิปราย ประยุกต์ เป็นต้น
3. ด้านเจตคติ ได้แก่ ชื่นชม เห็นคุณค่า ภูมิใจ รัก ศรัทธา ซาบซึ้ง ห่วงแทน นิยม ฟังพอใจ เห็นความสำคัญ เห็นประโยชน์ ยอมรับ เป็นต้นในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ควรพิจารณาให้ครอบคลุมมาตรฐานและ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านเจตคติ ของการเรียนการสอนแต่ละครั้งจะดีมาก

2. สารการเรียนรู้/เนื้อหาสาระ

เป็นส่วนที่ได้รายละเอียดที่เชื่อมโยงกับสาระ สำคัญและสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ประกอบด้วยทฤษฎี หลักการ วิธีการ แนวปฏิบัติ ครูผู้สอนต้องศึกษาหาความรู้จากเอกสาร ตำราเรียน หนังสือคู่มือครูและแหล่งความรู้ต่าง ๆ นำมาพิจารณาใช้ประกอบให้เหมาะสมกับวัยและระดับของผู้เรียนการเขียนเนื้อหาสาระในแผนการจัดการเรียนรู้ ครูจะเขียนเนื้อหารายละเอียดทั้งหมดในแผนการจัดการเรียนรู้ ตามหัวข้อที่กำหนดก็ได้แต่หากมีเนื้อหามากเกินไปควรเขียนเฉพาะหัวข้อเรื่องนั้นไว้ ส่วนรายละเอียดให้นำไปใส่ในภาคผนวกท้ายแผนการจัดการเรียนรู้ หรือจะแยกไว้อีกเล่มหนึ่งต่างหาก เป็นเอกสารประกอบการจัดการเรียนรู้ก็ได้ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า สารการเรียนรู้หรือเนื้อหาสาระนั้น ครอบคลุมทั้งองค์ความรู้ ทักษะกระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ดังนั้น ครูผู้สอนควรตระหนักให้มากมิฉะนั้นแล้วจะมุ่งเน้นไปที่องค์ความรู้เพียงอย่างเดียว จะทำให้ไม่ครอบคลุมตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร

3. กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ / กระบวนการจัดการเรียนรู้

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้หรือกระบวนการจัดการเรียนรู้ คือ ระบบการเรียนรู้หรือประสบการณ์ต่างๆ ที่ผู้สอนจัดให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกจากจะเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแล้วจะต้องคำนึงถึงวิธีการจัดการเรียนรู้ตามธรรมชาติของแต่ละกลุ่มสาระ รวมทั้งทักษะกระบวนการและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้วย

วัฒนาพร ระวังทุกข์ (วัฒนาพร ระวังทุกข์, 2542: 91 - 93) ได้กล่าวถึงลักษณะของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ สรุปได้ดังนี้

1. สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาสาระ
2. ฝึกกระบวนการสำคัญให้ผู้เรียน
3. เหมาะสมกับธรรมชาติและวัยของผู้เรียน
4. เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในโรงเรียนและชีวิตจริง
5. เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

4. สื่อและแหล่งเรียนรู้ ในการกำหนดสื่อและแหล่งเรียนรู้

ในการจัดการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 เน้นให้เกิดการเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ และต้องเอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต สื่อการเรียน การสอนจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งประการหนึ่งต่อการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นการใช้สื่อใกล้ตัว ที่มีอยู่ในท้องถิ่นเป็นสำคัญ และการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทสำคัญด้วย สื่อจึงหมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ วิธีการ และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ครูผู้สอนนำมาเป็นเครื่องมือช่วยให้ความรู้แก่นักเรียนข้อสังเกตบางประการโดยการใช้สื่อแหล่งเรียนรู้ในการกำหนดในแผนการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนควรคำนึงถึงความเหมาะสมกับวัย ความสนใจความสามารถของผู้เรียน และความสอดคล้องกับกิจกรรมที่กำหนดไว้ โดยในกิจกรรมนั้นควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ร่วมจัดหา เลือกและใช้สื่อที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม ตลอดจนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงผลหรือสะท้อนผลการใช้สื่อเพื่อประโยชน์ในการประเมินผลและพัฒนาสื่อให้เหมาะสมยิ่งขึ้น (รายละเอียดเพิ่มเติมศึกษาได้ในคู่มือการนิเทศ ชุดที่ 5 การใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้)

5. การวัดผลและประเมินผล

เป็นการตรวจสอบว่าผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแผนการเรียนรู้หรือไม่ การประเมินใช้วิธีการเครื่องมือและเกณฑ์ที่หลากหลายครอบคลุม ด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งนี้ให้วัดตรงตามสภาพจริงที่เกิดขึ้นด้วยความเที่ยงตรงน่าเชื่อถือและตรวจสอบได้ในการตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้ เกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล ควรตรวจสอบประเด็นสำคัญ ได้แก่วิธีการวัดผลเครื่องมือวัดผล เกณฑ์การวัดผลว่ามีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน

หรือไม่ เช่น วิธีการวัด สังเกตความสนใจ ตั้งใจ ความรับผิดชอบ การตรงต่อเวลา ความมีระเบียบในการทำงาน เครื่องมือวัดได้แก่แบบประเมินพฤติกรรมด้านจิตพิสัย วิธีการวัดการปฏิบัติกรทดลอง เครื่องวัดได้แก่ แบบสังเกตการณ์ปฏิบัติการทดลอง การวัดกระบวนการทำงานกลุ่ม เครื่องมือวัดได้แก่ แบบสำรวจการทำงานกลุ่ม การวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหา เครื่องมือวัดได้แก่แบบทดสอบ และควรตั้งเกณฑ์การประเมินให้สอดคล้องกับวิธีการและเครื่องมือวัดผลด้วย นอกจากนี้ควรมีเครื่องมือ วิธีการ และเกณฑ์การประเมินจากสภาพจริงด้วย

6. การบันทึกผลหลังสอน

เป็นการบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ ตามแผนการจัดการเรียนรู้ ควรบันทึก ดังนี้

1. ผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งส่วนใหญ่จะมี 3 ด้าน คือ ด้านองค์ความรู้ ด้านทักษะกระบวนการ และด้านคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ ที่สำคัญก็คือ ผู้เรียนผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้อย่างไร ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้เท่าไร ร้อยละเท่าไร และที่ไม่ผ่านเกณฑ์คือใคร เลขที่เท่าไร คิดเป็นร้อยละเท่าไร

2. ปัญหาอุปสรรค ควรบันทึกสาเหตุที่การจัดการเรียนรู้ไม่เป็นไปตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วางไว้ น่าจะมีสาเหตุมาจากอะไรบ้าง เช่น เรื่องการกำหนดจุดประสงค์มากเกินไป สอนไม่ทัน เนื้อหามากเกินไป เนื้อหาไม่เหมาะสม กิจกรรมสอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน การมีส่วนร่วมในการใช้สื่อไม่ทั่วถึง เวลามีน้อยเกินไป สื่อการจัดการเรียนรู้มีน้อยทำให้เสียเวลา แบบประเมินผลยากเกินไปเกณฑ์และวิธีการวัดไม่เหมาะสม เอกสารประกอบการสอนไม่เพียงพอ นักเรียนไม่มีความพร้อม บรรยากาศไม่ดี เป็นต้น

3. ข้อเสนอแนะ บันทึกข้อเสนอแนะในการปรับปรุงตัวผู้เรียนที่ไม่ผ่านและที่ผ่านกิจกรรมตามจุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การวิจัยในชั้นเรียนและการซ่อมเสริมผู้เรียน บันทึกข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ว่าควรปรับปรุงส่วนใด บันทึกข้อเสนอแนะในการปรับปรุงสื่อ นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ตลอดจนเครื่องมือการวัดและประเมินผล สิ่งสำคัญคือเสนอแนะไปตามสาเหตุของปัญหาที่แท้จริงการตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้และพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ ในการตรวจสอบและประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ อาจดำเนินการได้ตั้งแต่ก่อนนำไปใช้ ระหว่างการใช้ และเมื่อสิ้นสุดการใช้ สามารถตรวจสอบบทบาทของผู้เรียน บทบาทของครูผู้สอน และตรวจสอบองค์ประกอบต่าง ๆ ของแผนการจัดการเรียนรู้ว่าสอดคล้องสัมพันธ์กันอย่างไร ในการนำเสนอวิธีการและเครื่องมือในการตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์สะดวกในการประยุกต์ใช้ และปฏิบัติได้จริงไม่ยุ่งยากจนเกินไป จึงได้ประยุกต์แนวความคิดของวัฒนาพร ระงับทุกข์ (วัฒนาพร ระงับทุกข์, 2542: 170 – 184) และประยุกต์เครื่องมือการตรวจสอบพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ของ ัญญา บินโหรน (ัญญา บินโหรน, 2543: 117 – 119) ซึ่งเป็นบทบาทของผู้เรียนและครูผู้สอน ตามทฤษฎีและหลักการการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

รวมทั้งการตรวจสอบและประเมินองค์ประกอบสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ว่ามีความถูกต้อง ครอบคลุมชัดเจนและสัมพันธ์กันหรือไม่เพียงใด โดยมีแนวการตรวจสอบตั้งแต่ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และจุดประสงค์การเรียนรู้ สาระสำคัญหรือแนวคิดหลัก กิจกรรมการเรียนรู้หรือกระบวนการจัดการ เรียนรู้ ตรวจสอบสื่อแหล่งเรียนรู้ ตรวจสอบการวัดผลและประเมินผล ตลอดจนกิจกรรมเสนอแนะ ซึ่งจะได้สรุปประเด็นเป็นตัวอย่างเครื่องมือตรวจสอบ ดังนี้

1. การเตรียมการจัดการเรียนรู้

- 1.1 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ล่วงหน้าเสมอ
- 1.2 มีสาระสำคัญหรือแนวคิดหลักถูกต้อง
- 1.3 มีจุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
- 1.4 มีจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจน
- 1.5 มีกิจกรรมตามขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 1.6 เขียนกิจกรรมตามขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 1.7 เตรียมการทั้งเนื้อหาและวิธีการจัดการเรียนรู้

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

- 2.1 มีกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน
- 2.2 มีการทบทวนความรู้เดิมของนักเรียน
- 2.3 มีการเลือกวิธีสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาและจุดประสงค์
- 2.4 มีการเอาใจใส่นักเรียนเป็นรายบุคคล
- 2.5 มีการแสดงความเมตตาต่อนักเรียนอย่างทั่วถึง
- 2.6 มีการจัดสภาพการณ์ให้นักเรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์
- 2.7 มีการส่งเสริมให้นักเรียนฝึกคิดฝึกทำและปรับปรุงตนเอง
- 2.8 มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- 2.9 มีการฝึกให้นักเรียนมีประสบการณ์ตรง สัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 2.10 มีการให้นักเรียนฝึกปฏิบัติจนค้นพบความถนัดของตนเอง
- 2.11 มีการเสริมแรงให้ค้นหาคำตอบแก้ปัญหาพึ่งตนเองและช่วยกัน
- 2.12 มีการให้นักเรียนได้ฝึกค้น รวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
- 2.13 การให้นักเรียนได้เลือกทำกิจกรรมความสามารถความสนใจ

3. การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้

- 3.1 มีการเตรียมสื่อประกอบการสอนล่วงหน้า
- 3.2 มีการใช้สื่อที่สร้างความสนใจของผู้เรียน
- 3.3 ใช้สื่อการสอนเพื่อการฝึกคิด การแก้ปัญหา
- 3.4 ใช้สื่อการสอนเพื่อการค้นพบความรู้

3.5 สื่อมีความสอดคล้องกับเรื่องที่สอน

3.6 ใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเชื่อมโยงประสบการณ์จริง

4. การวัดผลและประเมินผล

4.1 มีการกำหนดวิธีวัดผลและประเมินผลไว้ล่วงหน้าอย่างหลากหลาย

4.2 มีการใช้คำถาม กิจกรรมการตรวจสอบผลการเรียนของนักเรียนเป็นระยะ

4.3 มีเครื่องมือวัดสอดคล้องกับจุดประสงค์และกระบวนการเรียนรู้

4.4 สังเกตประเมินพัฒนาการของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

4.5 มีการวัดผลตามสภาพจริง

5. เกณฑ์การประเมินมีความสอดคล้องกับระดับความสามารถของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะในการประเมินและตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้และพฤติกรรม การจัดการเรียนรู้ ควรตรวจสอบจากแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้ดำเนินการสอนมาแล้ว หรือก่อนลงมือ สอนในภาคเรียนถัดไป เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้สมบูรณ์ ยิ่งขึ้นไป อีกประการหนึ่งควรตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้และพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ที่เป็นราย หน่วยงานอย่างน้อยหนึ่งหน่วยย่อย เพราะถ้าไม่กระทำเช่นนั้นแล้วการตรวจสอบจะไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ถ้าหากการตรวจสอบครบถ้วนสมบูรณ์ในหนึ่งหน่วยการเรียนรู้ก็จะประเมิน ได้ว่า การเตรียมการ จัดการเรียนรู้พฤติกรรมจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนคนนั้นมีความสมบูรณ์ครบถ้วนและเน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ ตามหลักการและทฤษฎีของการปฏิบัติการเรียนรู้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

สมาน ชาลีเครือ (2523: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมเชิงสังคมกับ ความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 714 คน ผลจากการศึกษาพบว่า นักเรียนชาย และนักเรียนหญิงมีความซื่อสัตย์แตกต่างกัน โดยนักเรียนหญิงมีความซื่อสัตย์สูงกว่านักเรียนชาย

จิรวรรณ วิรัชกุล (2524: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดชลบุรี โดยทำการสำรวจพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียน 6 คุณลักษณะจริยธรรม ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี ความอดทน และความยุติธรรม ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชายและหญิงมีความแตกต่างกันใน เรื่องความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์และความอดทน แต่ไม่มีความแตกต่างกัน ในคุณลักษณะจริยธรรมด้านอื่นๆ

วิสุทธิ อารังวิศว (2527: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดยะลา จำนวน 400 คน โดยทำการเปรียบเทียบคุณลักษณะจริยธรรม 5 เรื่อง คือ ความเมตตา ความซื่อสัตย์สุจริต ความขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบผลการวิจัยพบว่า นักเรียนโรงเรียนรัฐบาลกับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในเรื่องความเมตตาากรุณา และความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่คุณลักษณะอื่นๆ ไม่พบความแตกต่างกัน นักเรียนชายและหญิงของโรงเรียนทั้งสองประเภทนี้มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในเรื่องความรับผิดชอบแตกต่างกัน

บัณฑิต พัดเย็น (2527: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดสมุทรสาคร ตามจริยธรรม 6 คุณลักษณะ คือความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี ความอดุสาหะ และความยุติธรรม จากกลุ่มตัวอย่าง 375 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม แบบ Projective Technique ผลปรากฏว่า นักเรียนหญิงมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้ง 6 คุณลักษณะ

วิวัฒน์ รักษาเคน (2531: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสำนึกในความรับผิดชอบต่อเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 423 คน พบว่าความสำนึกในการรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อครอบครัว ต่อโรงเรียน และต่อเพื่อนแตกต่างกัน โดยที่นักเรียนหญิงมีความสำนึกในความรับผิดชอบต่อรวมทุกด้าน และแต่ละด้านดังกล่าวสูงกว่านักเรียนชาย

กัลยา ศรีปาน (2542: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษากลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนบุญเลิศอนุสรณ์ จำนวน 182 คน ผลการวิจัยพบว่า ระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนบุญเลิศอนุสรณ์ โดยภาพรวมองค์ประกอบด้านความใฝ่รู้ ด้านการประหยัด ด้านความเสียสละ ด้านความเมตตาากรุณา ด้านการตรงต่อเวลา ด้านความสามัคคี อยู่ในระดับปานกลาง องค์ประกอบด้านความขยัน ความมีระเบียบวินัย ด้านความกตัญญูกตเวที ด้านความเป็นผู้มีวิถึวัฒนธรรม และปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความอดทน ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความยุติธรรม อยู่ในระดับน้อยนอกจากนั้นยังพบว่า นักเรียนหญิงมีคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างจากนักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยนักเรียนหญิงจะมีคุณธรรมจริยธรรมมากกว่านักเรียนชาย และนักเรียนที่ระดับชั้นต่างกันก็มีคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยนักเรียน

พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์ (2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาจริยธรรมของอาจารย์และนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาจริยธรรม 10 ด้าน คือ ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความเคารพต่อกฎหมายบ้านเมือง ความยุติธรรม ความเสียสละ ความมีเหตุผล ความรักชาติ ความเมตตาากรุณา และความสามัคคี ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าการเรียงลำดับจริยธรรม 10 ด้านของอาจารย์และนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีความสัมพันธ์กัน

ส่วนคะแนนจริยธรรมไม่มีความสัมพันธ์กันในทางบวก และอาจารย์มัธยมศึกษาตอนปลายเพศหญิง และเพศชายมีคะแนนจริยธรรมสูงกว่าอาจารย์เพศชาย ส่วนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเพศหญิง และเพศชาย มีคะแนนจริยธรรมรายด้านและคะแนนจริยธรรมรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และที่สังกัดประเภทโรงเรียนต่างก็มีคะแนนจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความเคารพต่อกฎหมายบ้านเมือง ความยุติธรรม ความเสียสละ ความสามัคคี และคะแนนจริยธรรมรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

สุมนธา แก่นกุล (2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพะโต๊ะ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชุมพร ใน 13 องค์ประกอบ พบว่า ระดับจริยธรรมของนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่า จริยธรรมด้านความใฝ่รู้ ความอดทน ความประหยัด ความเมตตาากรุณา ความยุติธรรม อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนจริยธรรมด้านความขยันหมั่นเพียร ความซื่อสัตย์ ความมีระเบียบวินัย ความเสียสละ ความกตัญญูกตเวที ความตรงต่อเวลา ความสามัคคี ความเป็นผู้มีวิถึวัฒนธรรมและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี อยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบจริยธรรม จำแนกตามเพศ ด้านความใฝ่รู้ ความสามัคคี ความยุติธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .001 ด้านความซื่อสัตย์ ความมีระเบียบวินัย ความเมตตาากรุณา ความกตัญญูกตเวที ความเป็นผู้มีวิถึวัฒนธรรมและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ส่วนด้านความประหยัด ความเสียสละ ความตรงต่อเวลา ความขยันหมั่นเพียรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยจริยธรรมของเพศหญิงสูงกว่าเพศชาย ส่วนด้านความอดทน นักเรียนมีจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

ชูพงศ์ สุขรัตน์ (2546: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่างจำนวน 254 คน ผลการวิจัยพบว่า ระดับจริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ด้านความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ และความอดทน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับสูง การเปรียบเทียบจริยธรรมจำแนกตามเพศ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่ระดับชั้นต่างกันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และนักเรียนที่ระดับชั้นต่างกันแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านความรับผิดชอบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุมาลี สุจินดา (2546: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาจริยธรรมนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียน สังกัดคณะรักษากองพันทบตรี ตามจริยธรรม 7 ด้าน ได้แก่ ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความเมตตาากรุณา ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความสามัคคี ด้านความอดทน ด้านความประหยัด และด้านความเสียสละ ผลการวิจัยพบว่า จริยธรรมนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนสังกัดคณะรักษากองพัน

แห่งจันทบุรี ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองและครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเปรียบเทียบ จริยธรรมตามความคิดเห็นของผู้ปกครองและครู ด้านความเมตตากรุณา ความสามัคคี ความอดทน ความเสียสละและโดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ และความประหยัด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พีระพงศ์ เจริญพันธุ์วงศ์ (2541: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย การจัดกิจกรรมส่งเสริม คุณธรรมจริยธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา โรงเรียนกระสันพิทยา อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนขาดเทคนิคการปลูกฝังคุณธรรม ทำให้ปฏิบัติได้ยาก นักเรียนส่วนใหญ่จึงไม่ให้ความสนใจ และไม่ตระหนักถึงความสำคัญ ดังนั้นควรจัดอบรมครูให้มีเทคนิคที่ สอดแทรกเรื่องคุณธรรมจริยธรรมในเนื้อหาวิชาทุกรายวิชาได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม ควรมีการ ใช้สื่อในการอบรม เช่น วิทยุวิทยากร จัดกิจกรรมต่างๆ จัดสรรงบประมาณอย่างพอเพียง ตลอดจน ขอความร่วมมือจากส่วนราชการ ชุมชนและวัดในการจะกำหนดมาตรการและแนวทางในการแก้ปัญหา

พิมพ์พรธน เทพสุเมธานนท์ (2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาจริยธรรมของอาจารย์ และ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาจริยธรรม 10 ด้าน คือ ความรับผิดชอบ ความมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความเคารพต่อกฎหมายบ้านเมือง ความยุติธรรม ความเสียสละ ความมีเหตุผล ความรักชาติ ความเมตตากรุณา และความสามัคคี ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า การเรียนลำดับจริยธรรม 10 ด้านของอาจารย์และนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีความสัมพันธ์กัน ส่วนคะแนนจริยธรรมไม่มีความสัมพันธ์กันในทางบวก และอาจารย์มัธยมศึกษาตอนปลายเพศหญิง และเพศชายมีคะแนนจริยธรรมสูงกว่าอาจารย์เพศชาย ส่วนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเพศหญิง และเพศชาย คะแนนจริยธรรมรายด้านและคะแนนจริยธรรมรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และที่สังกัดประเภทโรงเรียนต่างก็มีคะแนนจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความเคารพต่อกฎหมายบ้านเมือง ความยุติธรรม ความเสียสละ ความสามัคคี และคะแนนจริยธรรมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ชูพงศ์ สุขรัตน์ (2546: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนสนิมคม จังหวัดราชบุรี กลุ่มตัวอย่างจำนวน 254 คน ผลการวิจัยพบว่าระดับจริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ด้านความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ และความอดทน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับสูง การเปรียบเทียบจริยธรรมจำแนกตามเพศ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่ระดับชั้นต่างกันแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่ระดับชั้นต่างกันแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นความรับผิดชอบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

วณิชชา ศุวรรณทอง (2548: ออนไลน์) ได้ทำการศึกษาเรื่องทัศนคติของผู้บริหาร และครูผู้สอนที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า 1. ทัศนคติของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานประถมศึกษาบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการจัดสภาพแวดล้อมมีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านอื่นๆ อยู่ในระดับมาก 2. ผู้บริหารครูผู้สอนมีทัศนคติต่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษา ทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 3. ผู้บริหารและครูผู้สอนเพศชายมีทัศนคติต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษา ทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันกับผู้บริหารและครูผู้สอนเพศหญิง 4. ผู้บริหารมีประสบการณ์รับราชการต่างกันมีทัศนคติต่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนประถม ทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 5. ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์รับราชการต่างกันมีทัศนคติต่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษา ทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

งานวิจัยต่างประเทศ

กิลฟอร์ด (Gilford. 1993: 59-A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการให้เหตุผลทางจริยธรรมของผู้สอน สไตส์การสอนกับการรับรู้ของนักศึกษาผู้ใหญ่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในชั้นเรียน กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยคณะครู 34 คนที่สอนนักศึกษาผู้ใหญ่ในวิทยาลัยในเขตพื้นที่ 6 วิทยาลัย การศึกษาผู้ใหญ่จำนวน 519 คนวิธีการศึกษาใช้แบบทดสอบการให้นิยามประเด็นปัญหาของ Rest วัดตัวแปรอิสระซึ่งเป็นระดับที่ให้หลักการพัฒนาความรู้ทางจริยธรรม สไตส์การสอน ได้รับนิยามว่าเป็นวิธีการที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางซึ่งวัดโดยใช้แบบวัด หลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ของ Conti การรับรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในชั้นเรียน วัดโดยตรวจนิสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนของ Stem และ Walker และได้ศึกษาอิทธิพลที่เป็นไปได้ของตัวแปรทางประชากร ได้แก่ เพศ ช่วงอายุ และระดับการศึกษา ด้านระดับการให้เหตุผลทางจริยธรรมที่เป็นหลักการ ผลการศึกษาพบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญในระดับปานกลางระหว่างระดับการให้เหตุผลทางจริยธรรมกับสไตส์การสอน จากแบบวัดสหสัมพันธ์พีร์สัน จากการวัดการถดถอยแบบเส้นตรง (Regress –Stepwise) ของสเติปไวส์ พบว่า คะแนนการใช้แบบทดสอบการให้นิยาม ประเด็นปัญหาเมื่อรวมเข้ากับคะแนนการให้เหตุผลทางจริยธรรมกับสไตส์การสอนซึ่งเพิ่มขึ้น 12 % ไม่มีสหสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างสไตส์การสอนกับการรับรู้ของนักศึกษาผู้ใหญ่เกี่ยวกับพฤติกรรมสไตส์การสอน มีสหสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระดับปานกลางระหว่างระดับการให้เหตุผลทางจริยธรรมที่เป็นหลักการกับเพศ

ดิวิต (ประภาศรี สีหอำไพ. 2543: 35-36; อ้างอิงจาก John Dewey. 1975) เสนอประเด็นที่ว่า หลักคุณธรรมจะไม่แยกออกจากชีวิตในสังคมของมนุษย์ トラบใดที่ยังมีการสมาคมร่วมกันอยู่ ดังนั้นโรงเรียนจึงเป็นรูปแบบของชีวิตในสังคม มิใช่เป็นการเตรียมตัวสำหรับบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะ

คุณธรรมคือ หลักความประพฤติที่มีการฝึกอบรมให้เป็นความประพฤติของพลเมืองดี โดยเน้นที่รายบุคคลเท่ากับที่ตระหนักถึงผลทางสังคมที่จะดำรงรูปแบบของสังคมนั้น ดังนั้นหลักคุณธรรมจึงไม่มีใครคนใดคนหนึ่งผูกขาดการตัดสิน ไม่ใช่เรื่องเหนือธรรมชาติไม่สร้างรูปแบบเฉพาะภูมิภาคหรือวิถีชีวิตเพียงใดอย่างหนึ่ง การแปลความหมายคุณธรรมในชีวิตสังคมซึ่งเต็มไปด้วยการเร่งรัดหน้าที่จะสร้างลักษณะนิสัยของบุคคลโดยเน้นความสำคัญในด้านจิตวิทยาในการจัดจรรยาศึกษา

อุปการณ์การให้ความรู้ทางคุณธรรมมีความรู้ที่รับผิดชอบเป็นส่วนช่วยได้มาก ผลงานของโรงเรียนตัดสินได้จากความสำเร็จในการพัฒนาความสามารถในการตัดสินคุณธรรมของแต่ละบุคคลได้ นักการศึกษาจะต้องจัดกิจกรรมนักเรียนโดยการเสริมสร้างพลังในการดำเนินกิจกรรมด้วยตัวนักเรียนเอง ใช้สติปัญญาโดยไม่ละทิ้งหลักคุณธรรมที่นำมาประยุกต์ใช้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ

วิลสัน (ประภาศรี สีหอำไพ. 2543: 37; อ้างอิงจาก Wilson. 1985) ได้เสนอหลักการให้เหตุผลอย่างมีระบบว่า คุณธรรม คือ ระดับในการกำหนดคุณสมบัติของคนในสังคมตามความรู้สึก ความสนใจที่วัดได้จากคนอื่น ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงเกี่ยวข้องกับเรื่องของศาสนาและอารมณ์ของมนุษย์ได้แก่ เจตคติ ความเชื่อถือ และความคิดทางคุณธรรม ซึ่งตรงกับความสนใจของผู้อื่น

หลักคุณธรรมสามารถจำกัดความเหมือนคำว่า ค่านิยม (Values) เข้มทิศที่เป็นตัวขับเคลื่อนคุณค่า คือ ความเชื่อ ความเห็น เจตคติ ความสนใจ หรือการปฏิบัติที่บุคคลทำอย่างแยกตัวเป็นอิสระ ออกมาให้ผู้อื่นได้รู้ที่กำลังดำเนินการวางรูปแบบของค่านิยมขึ้นมา ค่านิยมเป็นผลผลิตของประสบการณ์ส่วนตัวด้วยอย่างหนึ่ง

จากทฤษฎีและแนวคิดต่างๆ ที่เกี่ยวกับพัฒนาการทางคุณธรรม สรุปได้ว่าพัฒนาการทางคุณธรรมของบุคคลได้รับอิทธิพลมาจากสังคมเป็นส่วนใหญ่ บุคคลที่เกิดมาในแต่ละสังคมจะต้องเรียนรู้และยอมรับกฎเกณฑ์ จารีตประเพณีในสังคมของตน จะก่อให้เกิดความสุข และเป็นที่ยอมรับของสังคม

ครานลีย์ (Cranley. 2003: 1531 -A) ได้ศึกษาพฤติกรรมการปฏิบัติในด้านจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาในชุมชนเมืองของประเทศไทยการประพฤติปฏิบัติทางด้านจริยธรรมของนักเรียนประกอบด้วยมาตรฐานที่โรงเรียนใช้ในการอบรมจริยธรรมนักเรียน มาตรการที่จัดการศึกษาโดยนำเอาจริยธรรมบูรณาการเข้ากับวิชาอื่น และมาตรการเหล่านี้จะเกิดผลอย่างไรต่อนักเรียน

การวิจัยได้กำหนดกรอบความคิดไว้ 6 ด้าน คือ การสอนจริยธรรมเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการสอน จริยธรรมโดยใช้กิจกรรมการสอนที่ต่อเนื่อง การสอนจริยธรรม โดยกำหนดระเบียบกฎของห้องเรียน การสอนจริยธรรมโดยดำเนินตามนโยบาย และระเบียบของทางราชการ การวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลา 6 เดือน ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จึงพบว่า การจัดการศึกษาด้านจริยธรรม โดยผู้บริหารและครูเน้น การปลูกฝังความดีงามที่ยึดตามหลักพระพุทธศาสนา โดยเน้นการควบคุมดูแลตนเอง การมีส่วนร่วม เป็นแบบอย่างให้กับคนอื่นได้ ความดีโดยวิธีการที่นักเรียนรู้โดยการปฏิบัติแม้ว่าจะไม่ได้กำหนดไว้ชัดเจน ในหลักสูตร สิ่งที่ปฏิบัติต่อกัน การให้เกียรติผู้อื่นเป็นเรื่องที่สำคัญและได้ค้นพบว่าการจัดการเรียน การสอนจริยศึกษาคควรบูรณาการคุณภาพอบรมสั่งสอนควรเป็นแบบอย่างที่ดีการฝึกอบรมควรกระทำ อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความยั่งยืน อย่างไรก็ตามแม้ว่านักเรียนส่วนใหญ่จะมีความประพฤติที่เหมาะสม ตลอดเวลา แต่นักเรียนส่วนน้อยต่อต้านในด้านการไม่อยากเรียน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาด้านคุณธรรม พอสรุปได้ว่า นักเรียน มีปัญหาเรื่องการอบรมเลี้ยงดู ปัญหาครอบครัว ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมมากขึ้น การอบรมสั่ง สอนของครูยังขาดเทคนิคการปลูกฝังคุณธรรม ทำให้นักเรียนไม่สนใจนำไปปฏิบัติ ดังนั้นผู้ศึกษาเห็นว่ การจัดทำคู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ ให้กับผู้บริหาร และครูเป็นส่วนหนึ่งที่จะสร้างสรรค์ จิตสำนึกหรือจุดประกายให้กับผู้เรียนและครูผู้สอนที่จะพัฒนาตนเองให้มีการดำเนินชีวิตในคุณธรรม 8 ประการ จนกลายเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนถาวรต่อสถานศึกษาในยุคปัจจุบัน

บทที่ 3

ขั้นตอนและวิธีการจัดทำคู่มือ

คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ ของโรงเรียนวาสุเทวี มีวิธีการจัดทำและตรวจสอบความเหมาะสม ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและเขียนโครงร่างของคู่มือ

- 1.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง
- 1.2 เขียนโครงร่างของคู่มือ
- 1.3 ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบความเหมาะสมของโครงร่างของคู่มือ

ขั้นตอนที่ 2 จัดทำเนื้อหาสาระของคู่มือ

- 2.1 จัดทำเนื้อหาสาระของคู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ
- 2.2 ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหาสาระของคู่มือ

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความเหมาะสมของคู่มือ

3.1 ประเมินความเหมาะสมของคู่มือการจัดกิจกรรมให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 25 คน แบ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 10 คน และครูผู้ปฏิบัติการสอน จำนวน 10 คน

- 3.2 ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ประเมินความเหมาะสม

ขั้นตอนในการจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการมี ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและเขียนโครงร่างของคู่มือ

ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำคู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ ของโรงเรียนวาสุเทวี ดังนี้

- 1.1 ศึกษาหลักสูตรเนื้อหาการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ ของโรงเรียนวาสุเทวี
- 1.2 เขียนโครงร่างหัวข้อของคู่มือและรายละเอียดประกอบหัวข้อของคู่มือ ประกอบด้วย

ตอนที่ 2 ความรู้พื้นฐานสำหรับครูผู้สอนคุณธรรม 8 ประการ

- 2.1 ความหมายคุณธรรม
- 2.2 ความมุ่งหมายในการปลูกฝังคุณธรรม 8 ประการให้นักเรียน
- 2.3 หลักการปลูกฝังคุณธรรม 8 ประการในโรงเรียน

ตอนที่ 3 หน้าที่ของผู้บริหารและครูในการจัดกิจกรรมคุณธรรม 8 ประการ

- 3.1 บทบาทของผู้บริหารในการสร้างคุณธรรม 8 ประการ ให้นักเรียน
- 3.2 บทบาทของครูในการจัดกิจกรรมคุณธรรม 8 ประการ ให้นักเรียน

ตอนที่ 4 จัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการในโรงเรียน

- 4.1 ความขยัน
- 4.2 ความประหยัด
- 4.3 ความซื่อสัตย์
- 4.4 ความมีวินัย
- 4.5 ความสุภาพ
- 4.6 ความสะอาด
- 4.7 ความสามัคคี
- 4.8 ความมีน้ำใจ

1.3 ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบความคิดเห็นความเหมาะสมของ
โครงร่างของคู่มือดังรายชื่อ ต่อไปนี้

1. 3.1 อาจารย์ ดร.นิติย์ โรจนรัตนวาณิชย์ ตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงาน
บริหารยุทธศาสตร์ และบูรณาการการศึกษากรุงเทพมหานคร

1. 3.2 อาจารย์ ดร.สมชาย เทพแสง ตำแหน่งอาจารย์ประจำภาควิชาการ
บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

1.3.3 รองศาสตราจารย์ ดร.ธำรงรัตน์ อมรรักษ์ ตำแหน่งรองศาสตราจารย์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี กรุงเทพมหานคร

1.3.4 นางสาวทิพยา แสงไชย ตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงานบริหารงาน
วางแผนนโยบาย วิทยาลัยแสงธรรม จังหวัดนครปฐม

1.3.5 นางสาวรวงกาญจนา ชินาผา ตำแหน่ง ผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนवासเทวี
กรุงเทพมหานคร

ขั้นตอนที่ 2 จัดทำเนื้อหาสาระของคู่มือ

การจัดทำเนื้อหาสาระของคู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ ของโรงเรียนประกอบด้วย
ส่วนต่างๆ ดังนี้

2.1 เขียนคู่มือในรูปแบบจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ วิชาจริยศึกษา ช่วงชั้นที่ 2
โดยได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ คู่มือประกอบด้วยส่วนต่างๆ

ส่วนที่ 1 คำชี้แจงการใช้คู่มือ ประกอบด้วยความรู้พื้นฐานสำหรับครูผู้สอน ในการจัด
กิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ ขอบเขตการจัดทำคู่มือ ขอบเขต
เนื้อหา ความสำคัญของการจัดทำคู่มือ นิยามศัพท์เฉพาะของคุณธรรม 8 ประการ ของโรงเรียน

ส่วนที่ 2 เนื้อหาสาระของแผนจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ ประกอบด้วย ความรู้พื้นฐานสำหรับครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ หน้าที่ของผู้บริหารและครูในการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการให้นักเรียน การประเมินพฤติกรรมจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการของนักเรียน

2.2 นำคู่มือที่ได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์แล้วนำไปขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน และนำมาแก้ไขปรับปรุง เช่น ควรอธิบายโครงสร้างของแผน ซึ่งประกอบไปด้วยส่วนใดบ้าง ทุกๆ แผนควรมีโครงสร้างเหมือนกัน ในส่วนของแบบประเมินได้ให้แก้ไขแบบประเมินให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

2.3 ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความคิดเห็นความเหมาะสมของเนื้อหาสาระของคู่มือดังรายชื่อ ต่อไปนี้

2.3.1 อาจารย์ ดร.นิത്യ โรจนรัตน์วาณิชย์ ตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานบริหาร ยุทธศาสตร์ และบูรณาการการศึกษา กรุงเทพมหานคร

2.3.2 อาจารย์ ดร.สมชาย เทพแสง ตำแหน่งอาจารย์ประจำภาควิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2.3.3 รองศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรรัตน์ อมรรักษ์ ตำแหน่งรองศาสตราจารย์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี กรุงเทพมหานคร

2.3.4 นางสาวทิพย์ยา แสงไชย ตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงานบริหารงานวางแผน นโยบาย วิเคราะห์และประเมินผล จังหวัดนครปฐม

2.3.5 นางสาวรวงกาญจนา ชินาผา ตำแหน่ง ผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนवासูเทวี กรุงเทพมหานคร

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความเหมาะสมของคู่มือ

ผู้ศึกษานำคู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการของโรงเรียนที่จัดทำขึ้นให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ประเมินความเหมาะสมของคู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ ของโรงเรียน โดยมีขั้นตอนของการประเมินความเหมาะสมของคู่มือ ดังนี้

นำคู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ ของโรงเรียนवासูเทวี ที่ได้รับการแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ตรวจสอบความเหมาะสมก่อนนำไปใช้ โดยผู้จัดทำคู่มือได้ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เชิญผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 25 คน และผู้ปฏิบัติ จัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 10 คน และครูผู้ปฏิบัติการสอน 10 คน เพื่อตรวจสอบความคิดเห็นความเหมาะสมของคู่มือก่อนนำไปใช้

ในการตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ ก่อนนำไปใช้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้ศึกษาจัดทำแบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ
2. นำแบบประเมินคู่มือเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ตรวจสอบและปรับปรุงให้เหมาะสม
3. นำโครงร่างคู่มือและแบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือ ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความคิดเห็นได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารโรงเรียนและครูปฏิบัติการสอน ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ผู้บริหารโรงเรียน 10 คน ครูผู้ปฏิบัติสอน 10 คน รวมทั้งหมด 25 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือพร้อมให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะดังรายชื่อต่อไปนี้

3.1 ผู้เชี่ยวชาญ

3.1.1 อาจารย์ ดร.นิത്യ โรจนรัตนวาณิชย์ ตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานบริหาร ยุทธศาสตร์ และบูรณาการการศึกษากรุงเทพมหานคร

3.1.2 อาจารย์ ดร.สมชาย เทพแสง ตำแหน่งอาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3.1.3 รองศาสตราจารย์ ดร.ธำรงรัตน์ อมรรักษา ตำแหน่งรองศาสตราจารย์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี กรุงเทพมหานคร

3.1.4 นางสาวทิพย์ยา แสงไชย ตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงานบริหารงานวางแผนนโยบาย วิทยาลัยแสงธรรม จังหวัดนครปฐม

3.1.5 นางสาวรวงกาญจนา ชินาผา ตำแหน่ง ผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนवासुเทวี กรุงเทพมหานคร

3.2 ผู้บริหารโรงเรียน

3.2.1 นางสาวลดาพร พิษิตพสุธาตล ตำแหน่งผู้จัดการโรงเรียนवासुเทวีกรุงเทพมหานคร

3.2.2 นางสาวสุนงลักษณ์ มโนมัยย์ ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนवासุเทวี กรุงเทพมหานคร

3.2.3 นางสาวมลิวัดย์ จำรัสธรางกูล ตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการด้านธุรการ โรงเรียนवासุเทวี กรุงเทพมหานคร

3.2.4 นางทิพย์วรรณ อมรรักษา ตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการด้านวิชาการ โรงเรียนवासุเทวี กรุงเทพมหานคร

3.2.5 นางสาวอัจฉรา เทวาฤทธิ ตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการด้านแผนงานนโยบาย โรงเรียนवासุเทวี กรุงเทพมหานคร

3.2.6 นางสาวศุภรัักษ์ ธชณรงค์ ตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการด้านกิจการนักเรียน โรงเรียนवासุเทวี กรุงเทพมหานคร

3.2.7 นางสาวศศิญา มหัทธกุล ตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการด้านจิตตราภิบาล
โรงเรียนवासुเทวี กรุงเทพมหานคร

3.2.8 นางสาวกนกวดี ชาติไทย ตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการด้านวิชาการโรงเรียนवासुเทวี
กรุงเทพมหานคร

3.2.9 นางสาวฐิติพร พูลเกตุ ตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการด้านกิจการนักเรียน
โรงเรียนवासุเทวี กรุงเทพมหานคร

3.2.10 นางสาวเพลินจิตร์ ทิพย์ธัญญา ตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการด้านแผนงานนโยบาย
โรงเรียนवासุเทวี กรุงเทพมหานคร

3.3 ครูผู้สอน

3.3.1 นางสาวสุวิธมา ลือพันธ์ ตำแหน่งหัวหน้าหมวดภาษาไทย โรงเรียนवासุเทวี
กรุงเทพมหานคร

3.3.2 นางวราภรณ์ เย็นนุ่ม ตำแหน่งครูผู้สอน วิชาศึกษาช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนवासุเทวี
กรุงเทพมหานคร

3.3.3 นางสาวละอองเพ็ญ ปราบเสียง ตำแหน่งครูผู้สอนวิชาศึกษาช่วงชั้นที่ 3
โรงเรียนवासุเทวี กรุงเทพมหานคร

3.3.4 นางสาวพุลศรี ไม้ทอง ตำแหน่งครูผู้สอนวิชาศึกษาช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนवासุเทวี
กรุงเทพมหานคร

3.3.5 นางอรุวรรณ สายหลักคำ ตำแหน่งครูผู้สอนวิชาศึกษาช่วงชั้นที่ 1 โรงเรียนवासุเทวี
กรุงเทพมหานคร

3.3.6 นางสาววนิดา กลิ่นคำหอม ตำแหน่งผู้สอนวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนवासุเทวี
กรุงเทพมหานคร

3.3.7 นายสมภพ วรภิจจานุวัฒน์ ตำแหน่งครูผู้สอนวิชา (ศาสนาอิสลาม)
โรงเรียนवासุเทวี กรุงเทพมหานคร

3.3.8 นางสาวบุญมี ยวงพานิช ตำแหน่งครูผู้สอนวิชา (ศาสนาคริสต์)
โรงเรียนवासุเทวี กรุงเทพมหานคร

3.3.9 นางสาวอรุณี บรรจงมณี ตำแหน่งครูบรรณลักษณ์ โรงเรียนवासุเทวี
กรุงเทพมหานคร

3.3.10 นางสาวธันยาภัทร์ โคกผา ตำแหน่งครูผู้สอนวิชา (พุทธศาสนา)
โรงเรียนवासุเทวี กรุงเทพมหานคร

4. ผู้ศึกษารวบรวมแบบประเมินความเหมาะสมที่ผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินแล้วมาตรวจสอบความเหมาะสมในการนำคู่มือไปใช้

5. ผู้ศึกษาได้กำหนดเกณฑ์ การตรวจสอบความเหมาะสมในการนำคู่มือไปใช้เป็นมาตรฐานส่วนประมาณค่า 5 ระดับของวิเชียร เกตุสิงห์ (2538: 9) ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีความเหมาะสมในการนำคู่มือไปใช้ได้มากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความเหมาะสมในการนำคู่มือไปใช้ได้มาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความเหมาะสมในการนำคู่มือไปใช้ปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีความเหมาะสมในการนำคู่มือไปใช้น้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความเหมาะสมในการนำคู่มือไปใช้น้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมในการนำคู่มือไปใช้ได้มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง มีความเหมาะสมในการนำคู่มือไปใช้ได้มาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง มีความเหมาะสมในการนำคู่มือไปใช้ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง มีความเหมาะสมในการนำคู่มือไปใช้น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง มีความเหมาะสมในการนำคู่มือไปใช้น้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล คู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ ของโรงเรียนวาสุเทวี

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูล เสนอผลการศึกษา และผลการตรวจสอบความเหมาะสมการนำคู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ ผู้ศึกษาขอเสนอสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาเรื่องคู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ ของโรงเรียนวาสุเทวี ในรูปแบบตารางพร้อมอธิบาย และการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมในการนำคู่มือไปใช้ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สรุปผลการตรวจสอบความเหมาะสมการนำคู่มือไปใช้ จากผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้ปฏิบัติการสอนจำนวน 25 คน ปรากฏผลตามตาราง แยกออกเป็นรายกลุ่ม ดังนี้

ตาราง 2 สรุปผลจากการตรวจสอบความคิดเห็นความเหมาะสมในการนำคู่มือไปใช้จำนวน 25 คน

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1. ผู้เชี่ยวชาญ	5	20
2. ผู้บริหารโรงเรียน	10	40
3. ครูผู้ปฏิบัติการสอน	10	40
รวม	25	100

จากตาราง 2 แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญคิดเป็นร้อยละ 20 ผู้บริหารโรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 40 และครูผู้ปฏิบัติการสอนคิดเป็นร้อยละ 40

กลุ่มที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมในการนำคู่มือไปใช้โดยใช้ค่าเฉลี่ย \bar{X} และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) สรุปจากผลการตรวจสอบความเหมาะสมการนำคู่มือไปใช้จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ปรากฏผลตามตาราง 3 ดังนี้

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. รายละเอียดของเนื้อหาสาระของคู่มือ มีความเหมาะสมสำหรับจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ให้นักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
2.รายละเอียดด้านการจัดกิจกรรมนักเรียนของคู่มือมีความหลากหลาย	5.00	0.00	มากที่สุด
3.วิธีการประเมินพฤติกรรมการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนมีความเหมาะสม	5.00	0.00	มากที่สุด
4.ลำดับขั้นตอนของเนื้อหาในคู่มือมีความเหมาะสม	5.00	0.00	มากที่สุด
5.ลำดับขั้นตอนของกิจกรรมนักเรียนในคู่มือมีความเหมาะสม	5.00	0.00	มากที่สุด
6.ลำดับขั้นตอนของการประเมินพฤติกรรมการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ มีความเหมาะสม	5.00	0.00	มากที่สุด
7.รายละเอียดด้านเนื้อหาของคู่มือมีความเหมาะสมและครอบคลุมที่จะนำไปปฏิบัติ	5.00	0.00	มากที่สุด

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
8. รายละเอียดและขั้นตอนของกิจกรรมเพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีพฤติกรรมคุณธรรมพื้นฐานในด้านต่อไปนี้ มีความเหมาะสม			
8.1 ด้านความขยันหมั่นเพียร	5.00	0.00	มากที่สุด
8.2 ด้านความประหยัด	5.00	0.00	มากที่สุด
8.3 ด้านความซื่อสัตย์	5.00	0.00	มากที่สุด
8.4 ด้านความมีวินัย	5.00	0.00	มากที่สุด
8.5 ด้านความสุภาพ	5.00	0.00	มากที่สุด
8.6 ด้านความสะอาด	5.00	0.00	มากที่สุด
8.7 ด้านความสามัคคี	5.00	0.00	มากที่สุด
8.8 ด้านความมีน้ำใจ	5.00	0.00	มากที่สุด
9. เนื้อหาสาระ จัดกิจกรรม และการประเมินพฤติกรรมในคู่มือ สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์	5.00	0.00	มากที่สุด
10. คู่มือที่จัดทำขึ้นมีประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมของนักเรียนในสถานศึกษา	5.00	.00	มากที่สุด
11. ลำดับขั้นตอนของคู่มือจัดกิจกรรมการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการเป็นไปตามหลักการ/ทฤษฎี	4.00	0.44	มากที่สุด
12. คู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติในสถานศึกษา	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม	94	0.44	มากที่สุด

จากตาราง 3 พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อความเหมาะสมในการนำคู่มือไปใช้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการของโรงเรียนวาสุเทวี ผลการประเมินความเหมาะสมในการนำคู่มือไปใช้อยู่ในระดับความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 94.80$, S.D. = 0.44) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ

กลุ่มที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมในการนำคู่มือไปใช้โดยใช้ค่าเฉลี่ย \bar{X} และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) สรุป จากผลการตรวจสอบความเหมาะสมการนำคู่มือไปใช้ จากผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 10 คน ปรากฏผลตามตาราง 4 ดังนี้

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. รายละเอียดของเนื้อหาสาระของคู่มือ มีความเหมาะสมสำหรับจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ให้นักเรียน	4.90	0.31	มากที่สุด
2.รายละเอียดด้านการจัดกิจกรรมนักเรียนของคู่มือมีความหลากหลาย	4.40	0.51	มากที่สุด
3.วิธีการประเมินพฤติกรรมการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนมีความเหมาะสม	4.50	0.52	มากที่สุด
4.ลำดับขั้นตอนของเนื้อหาในคู่มือมีความเหมาะสม	4.70	0.48	มากที่สุด
5.ลำดับขั้นตอนของกิจกรรมนักเรียนในคู่มือมีความเหมาะสม	4.80	0.42	มากที่สุด
6.ลำดับขั้นตอนของการประเมินพฤติกรรมการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ มีความเหมาะสม	4.70	0.48	มากที่สุด
7.รายละเอียดด้านเนื้อหาของคู่มือมีความเหมาะสมและครอบคลุมที่จะนำไปปฏิบัติ	4.40	0.51	มากที่สุด

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
8. รายละเอียดและขั้นตอนของกิจกรรมเพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีพฤติกรรมคุณธรรมพื้นฐานในด้านต่อไปนี้มีความเหมาะสม			
8.1 ด้านความขยันหมั่นเพียร	4.90	0.31	มากที่สุด
8.2 ด้านความประหยัด	4.70	0.48	มากที่สุด
8.3 ด้านความซื่อสัตย์	4.90	0.31	มากที่สุด
8.4 ด้านความมีวินัย	4.90	0.31	มากที่สุด
8.5 ด้านความสุภาพ	4.70	0.48	มากที่สุด
8.6 ด้านความสะอาด	4.70	0.48	มากที่สุด
8.7 ด้านความสามัคคี	4.90	0.31	มากที่สุด
8.8 ด้านความมีน้ำใจ	4.90	0.31	มากที่สุด
9. เนื้อหาสาระ จัดกิจกรรม และการประเมินพฤติกรรมในคู่มือ สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์	4.70	0.48	มากที่สุด
10. คู่มือที่จัดทำขึ้นมีประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมของนักเรียนในสถานศึกษา	4.90	0.31	มากที่สุด
11. ลำดับขั้นตอนของคู่มือจัดกิจกรรมการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการเป็นไปตามหลักการ/ทฤษฎี	4.70	0.48	มากที่สุด
12. คู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติในสถานศึกษา	4.60	0.51	มากที่สุด
รวม	85.54	5.29	มากที่สุด

จากตาราง 4 พบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นต่อความเหมาะสมในการนำคู่มือไปใช้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการของโรงเรียนวาสุเทวี ผลการประเมินความเหมาะสมในการนำคู่มือไปใช้อยู่ในระดับความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 85.54$, S.D. = 5.29) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ

กลุ่มที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมในการนำคู่มือไปใช้โดยใช้ค่าเฉลี่ย \bar{X} และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) สรุปจากผลการตรวจสอบความเหมาะสมการนำคู่มือไปใช้ จากครูผู้ปฏิบัติการสอน จำนวน 10 คน ปรากฏผลตามตาราง 5 ดังนี้

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและระดับความคิดเห็นของครูผู้ปฏิบัติการสอน

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. รายละเอียดของเนื้อหาสาระของคู่มือ มีความเหมาะสมสำหรับจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ให้นักเรียน	4.80	0.42	มากที่สุด
2. รายละเอียดด้านการจัดกิจกรรมนักเรียนของคู่มือมีความหลากหลาย	4.80	0.42	มากที่สุด
3. วิธีการประเมินพฤติกรรมการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนมีความเหมาะสม	4.70	0.48	มากที่สุด
4. ลำดับขั้นตอนของเนื้อหาในคู่มือมีความเหมาะสม	4.60	0.51	มากที่สุด
5. ลำดับขั้นตอนของกิจกรรมนักเรียนในคู่มือมีความเหมาะสม	4.70	0.48	มากที่สุด
6. ลำดับขั้นตอนของการประเมินพฤติกรรมการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ มีความเหมาะสม	4.70	0.48	มากที่สุด
7. รายละเอียดด้านเนื้อหาของคู่มือมีความเหมาะสมและครอบคลุมที่จะนำไปปฏิบัติ	4.50	0.52	มากที่สุด

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
8. รายละเอียดและขั้นตอนของกิจกรรมเพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีพฤติกรรมคุณธรรมพื้นฐานในด้านต่อไปนี้ มีความเหมาะสม			
8.1 ด้านความขยันหมั่นเพียร	4.80	0.42	มากที่สุด
8.2 ด้านความประหยัด	4.80	0.42	มากที่สุด
8.3 ด้านความซื่อสัตย์	4.80	0.42	มากที่สุด
8.4 ด้านความมีวินัย	4.70	0.48	มากที่สุด
8.5 ด้านความสุภาพ	4.70	0.48	มากที่สุด
8.6 ด้านความสะอาด	4.70	0.48	มากที่สุด
8.7 ด้านความสามัคคี	4.80	0.42	มากที่สุด
8.8 ด้านความมีน้ำใจ	4.80	0.42	มากที่สุด
9. เนื้อหาสาระ จัดกิจกรรม และการประเมินพฤติกรรมในคู่มือ สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์	4.80	0.42	มากที่สุด
10. คู่มือที่จัดทำขึ้นมีประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมของนักเรียนในสถานศึกษา	5.00	0.00	มากที่สุด
11. ลำดับขั้นตอนของคู่มือจัดกิจกรรมการพัฒนาคุณธรรม 8 ประการเป็นไปตามหลักการ/ทฤษฎี	4.80	0.42	มากที่สุด
12. คู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ มีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติในสถานศึกษา	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม	85.76	6.02	มากที่สุด

จากตาราง 5 พบว่า ครูผู้ปฏิบัติการสอนมีความคิดเห็นต่อความเหมาะสมในการนำคู่มือไปใช้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการของโรงเรียนวาสุเทวี ผลการประเมินความเหมาะสมในการนำคู่มือไปใช้อุ้มนระดับความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 85.76$, S.D. = 6.02) เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ

ตาราง 6 สรุปผล จากการตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือนำไปใช้ ค่าเฉลี่ยและระดับความคิดเห็น
ของผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารโรงเรียน และ ครูผู้ปฏิบัติการสอน จำนวน 25 คน

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. รายละเอียดของเนื้อหาสาระของคู่มือ มีความเหมาะสมสำหรับจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ให้นักเรียน	4.92	0.27	มากที่สุด
2. รายละเอียดด้านการจัดกิจกรรมนักเรียนของคู่มือมีความหลากหลาย	4.68	0.47	มากที่สุด
3. วิธีการประเมินพฤติกรรมการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนมีความเหมาะสม	4.72	0.45	มากที่สุด
4. ลำดับขั้นตอนของเนื้อหาในคู่มือมีความเหมาะสม	4.72	0.45	มากที่สุด
5. ลำดับขั้นตอนของกิจกรรมนักเรียนในคู่มือมีความเหมาะสม	4.48	0.37	มากที่สุด
6. ลำดับขั้นตอนของการประเมินพฤติกรรมการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ มีความเหมาะสม	4.76	0.43	มากที่สุด
7. รายละเอียดด้านเนื้อหาของคู่มือมีความเหมาะสมและครอบคลุมที่จะนำไปปฏิบัติ	4.60	0.50	มากที่สุด

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
8. รายละเอียดและขั้นตอนของกิจกรรมเพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีพฤติกรรมคุณธรรมพื้นฐานในด้านต่อไปนี้มีความเหมาะสม			
8.1 ด้านความขยันหมั่นเพียร	4.88	0.33	มากที่สุด
8.2 ด้านความประหยัด	4.80	0.40	มากที่สุด
8.3 ด้านความซื่อสัตย์	4.88	0.33	มากที่สุด
8.4 ด้านความมีวินัย	4.84	0.37	มากที่สุด
8.5 ด้านความสุภาพ	4.76	0.43	มากที่สุด
8.6 ด้านความสะอาด	4.76	0.43	มากที่สุด
8.7 ด้านความสามัคคี	4.88	0.33	มากที่สุด
8.8 ด้านความมีน้ำใจ	4.88	0.33	มากที่สุด
9. เนื้อหาสาระ จัดกิจกรรม และการประเมินพฤติกรรมในคู่มือ สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์	4.80	0.40	มากที่สุด
10. คู่มือที่จัดทำขึ้นมีประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมของนักเรียนในสถานศึกษา	4.88	0.33	มากที่สุด
11. ลำดับขั้นตอนของคู่มือจัดกิจกรรมการพัฒนาคุณธรรม 8 ประการเป็นไปตามหลักการ/ทฤษฎี	4.80	0.40	มากที่สุด
12. คู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ มีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติในสถานศึกษา	4.84	0.37	มากที่สุด
รวม	4.80	0.26	มากที่สุด

จากตาราง 6 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารโรงเรียน และครูปฏิบัติการสอน จำนวน 25 คน มีความคิดเห็นต่อความเหมาะสมในการนำคู่มือไปใช้จัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ ของโรงเรียนวาสุเทวี รายการที่มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด จากค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.80 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.26 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ

บทที่ 5

สรุปผลการดำเนินการจัดทำคู่มือ

ในการศึกษาเพื่อจัดทำคู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการของโรงเรียนवासเทวี มีขั้นตอนในการจัดทำและตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและเขียนโครงร่างของคู่มือ

- 1.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องในเรื่องหลักการเขียนคู่มือ จากตำรา หนังสือ เอกสารทางวิชาการ งานวิจัย เพื่อให้การจัดทำคู่มือเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- 1.2 เขียนโครงร่างของคู่มือในแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการของโรงเรียนवासเทวี
- 1.3 ผู้ศึกษาได้ติดต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 25 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของโครงร่างของคู่มือ ให้คำแนะนำและปรับปรุงแก้ไข

ขั้นตอนที่ 2 จัดทำเนื้อหาสาระของคู่มือ

2.1 ดำเนินการจัดทำเนื้อหาสาระของคู่มือ จัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการของโรงเรียนवासเทวีโดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1.1 ด้านความขยัน	กิจกรรมเรื่อง ความขยันหมั่นเพียรของฉัน
2.1.2 ด้านความประหยัด	กิจกรรมเรื่อง ค้นหาคนประหยัด
2.1.3 ด้านความซื่อสัตย์	กิจกรรมเรื่อง ใครกันแน่ที่ซื่อสัตย์
2.1.4 ด้านความมีวินัย	กิจกรรมเรื่อง วินัยดีมีชีวี
2.1.5 ด้านความสุภาพ	กิจกรรมเรื่อง สามคำที่ควรใช้
2.1.6 ด้านความสะอาด	กิจกรรมเรื่อง สะอาดกายใจ
2.1.7 ด้านความสามัคคี	กิจกรรมเรื่อง ฝึ้น้อยสามัคคี
2.1.8 ด้านความมีน้ำใจ	กิจกรรมเรื่อง เพื่อนช่วยเพื่อน

2.2 ผู้ศึกษาได้ติดต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 25 คนเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหาสาระของคู่มือ ให้คำแนะนำและปรับปรุงแก้ไข

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความเหมาะสมของคู่มือ

- 3.1 ประเมินความเหมาะสมของคู่มือ
- 3.2 นำแบบประเมินคู่มือ และคู่มือเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ และปรับปรุงให้เหมาะสม
- 3.3 ผู้ศึกษาได้ติดต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ความคิดเห็นและคำแนะนำ จำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่

3.3.1 ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

3.3.2 ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 10 คน

3.3.3 ครูผู้สอน จำนวน 10 คน

3.4 รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหาสาระของคู่มือ

ผู้เชี่ยวชาญ

1. อาจารย์ ดร.นิตย โภจนรัตน์วณิชย์ ผู้อำนวยการสำนักงานบริหารยุทธศาสตร์ และบูรณาการการศึกษากรุงเทพมหานคร

2. อาจารย์ ดร.สมชาย เทพแสง อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3. รองศาสตราจารย์ ดร.ธำรงรัตน์ อมรรักษา รองศาสตราจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี

4. นางสาวทิพญา แสงไชย รองผู้อำนวยการสำนักงานบริหารวางแผนนโยบาย วิทาลัย แสงธรรม จังหวัดนครปฐม

5. นางสาวรวงกาญจนา ชินะผา ผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนवासुเทวี กรุงเทพมหานคร

ผู้บริหารโรงเรียน

1. นางสาวลดาพร พิษิตพสุธาตล ตำแหน่งผู้จัดการโรงเรียนवासुเทวี กรุงเทพมหานคร

2. นางสาวสุนงลักษณ์ มโนมัยย์ ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนवासुเทวี กรุงเทพมหานคร

3. นางสาวมลิวัดย์ จำรัสธรางกุล ตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการด้านธุรการ โรงเรียนवासุเทวี กรุงเทพมหานคร

4. นางทิพย์วรรณ อมรรักษา ตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการด้านวิชาการ โรงเรียนवासุเทวี กรุงเทพมหานคร

5. นางสาวกนกวดีชาติไทย ตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการด้านวิชาการ โรงเรียนवासุเทวี กรุงเทพมหานคร

6. นางสาวอัจฉรา เทวาทธิ์ ตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการด้านแผนงานนโยบาย โรงเรียนवासุเทวี กรุงเทพมหานคร

7. นางสาวเพลินจิตร ทิพย์ธัญญา ตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการด้านแผนงานนโยบาย โรงเรียนवासุเทวี กรุงเทพมหานคร

8. นางสาว ศุภรักษ์ ธรรมรงค์ ตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการด้านกิจการนักเรียน โรงเรียนवासุเทวี กรุงเทพมหานคร

9. นางสาวฐิติพร พูลเกตุ ตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการด้านกิจการนักเรียน โรงเรียนवासุเทวี กรุงเทพมหานคร

10. นางสาวศศิญา มหัทธกุล ตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการด้านจิตตารักษา โรงพยาบาล โรงเรียนวาสุเทวี กรุงเทพมหานคร

11. นางสาววนิดา กลิ่นคำหอม ตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการด้านจิตตารักษา โรงพยาบาลโรงเรียนวาสุเทวี กรุงเทพมหานคร

ครูผู้ปฏิบัติการสอน

1. นางสาวสุวัฒนา ลือพันธ์ ตำแหน่งหัวหน้าหมวดภาษาไทย (สอนจริยศึกษาช่วงชั้นที่ 3 มัธยมศึกษาปีที่ 3) โรงเรียนวาสุเทวี กรุงเทพมหานคร

2. นางสาวธัญยาภัทร์ โคกผา ตำแหน่งหัวหน้าหมวดวิทยาศาสตร์ (สอนจริยศึกษาช่วงชั้นที่ 3 มัธยมศึกษาปีที่ 1) โรงเรียนวาสุเทวี กรุงเทพมหานคร

3. นางสาวละอองเพ็ญ ปราบเสียง ตำแหน่งครูผู้สอนจริย (มัธยมศึกษาปีที่ 2) โรงเรียนวาสุเทวี กรุงเทพมหานคร

4. นางสาวพุดศรี ไม้ทอง ตำแหน่งครูผู้สอนจริยศึกษาช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวาสุเทวี กรุงเทพมหานคร

5. นางอรุวรรณ สายหลักคำ ตำแหน่งครูผู้สอนจริยศึกษาช่วงชั้นที่ 1 โรงเรียนวาสุเทวี กรุงเทพมหานคร

6. นางวราภรณ์ เย็นนุ่ม ตำแหน่งครูผู้สอนจริยศึกษา โรงเรียนวาสุเทวี กรุงเทพมหานคร

7. นายสมภพ วรกิจจานุวัฒน์ ตำแหน่งครูผู้สอนจริยศึกษา(อิสลาม) โรงเรียนวาสุเทวี กรุงเทพมหานคร

8. นางสาวบุญมี ยวงพานิช ตำแหน่งครูผู้สอนจริยศึกษา (คริสต์)ช่วงชั้นที่ 1 โรงเรียนวาสุเทวี กรุงเทพมหานคร

9. นางสาวมาลี น้ำสมบุญณ์ ตำแหน่งครูผู้สอนจริยศึกษา (คริสต์)ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวาสุเทวี กรุงเทพมหานคร

10. นางสาวอนรรดิ บรรจงมณี ตำแหน่งครูผู้สอนจริยศึกษา โรงเรียนวาสุเทวี กรุงเทพมหานคร

สรุปผลจากการตรวจสอบความเหมาะสมการนำคู่มือไปใช้จัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม

8 ประการของโรงเรียนวาสุเทวี จากการพิจารณาตรวจสอบแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 25 คน ปรากฏว่าคู่มือมีความเหมาะสมในการนำคู่มือไปใช้ ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน มีความคิดเห็นต่อความเหมาะสมในการนำคู่มือไปใช้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการของโรงเรียนวาสุเทวี ผลการประเมินความเหมาะสมในการนำคู่มือไปใช้ อยู่ในระดับความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 94.80$, S.D. = 0.44) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 10 คน พบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นต่อความ

เหมาะสมในการนำคู่มือไปใช้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการของโรงเรียนवासुเทวี ผลการประเมินความเหมาะสมในการนำคู่มือไปใช้อยู่ในระดับความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 85.54$, S.D. = 5.29) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ครูผู้ปฏิบัติการสอนมีความคิดเห็นต่อความเหมาะสมในการนำคู่มือไปใช้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการของโรงเรียนवासुเทวี ผลการประเมินความเหมาะสมในการนำคู่มือไปใช้อยู่ในระดับความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 85.76$, S.D. = 6.02) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ

โดยภาพรวม การวิเคราะห์ข้อมูลของผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารโรงเรียน และครูปฏิบัติการสอน จำนวน 25 คน มีความคิดเห็นต่อความเหมาะสมในการนำคู่มือไปใช้จัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการของโรงเรียนवासुเทวี รายการที่มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด จากค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.80 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.26 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ

3.5 ดำเนินการจัดทำคู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ ของโรงเรียนवासुเทวี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า คู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการของโรงเรียนवासुเทวี สามารถพัฒนาคุณธรรม 8 ประการได้เพิ่มขึ้น ดังนั้น คู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ น่าจะเป็นคู่มืออย่างหนึ่งที่ผู้บริหารและครูที่เกี่ยวข้องจะนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน โดยใช้ตามความเหมาะสม

1.2 ครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ที่จะนำคู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการของโรงเรียนवासुเทวี ไปใช้พัฒนาผู้เรียน ควรได้ศึกษาคู่มือ การจัดเตรียมสถานที่ การเตรียมสื่อการเรียนการสอน ใบบาง ใบความรู้ แบบทดสอบก่อนและหลังจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ และเตรียมตัวให้พร้อมทุกครั้ง

1.3 การนำคู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการของโรงเรียนवासुเทวี ไปใช้ ครูควรพิจารณาถึงความเหมาะสมของระยะเวลาในแต่ละช่วง และครูควรดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด ทุกกลุ่ม และพยายามให้นักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมมากที่สุด

1.4 ครูสามารถนำกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ ที่อยู่ในคู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ ไปใช้ให้เหมาะสมกับกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ ที่เป็นปัญหาของนักเรียน

1.5 ผู้บริหารและครูผู้ปฏิบัติการสอน ควรตระหนักถึงความสำคัญ และส่งเสริมสนับสนุน ในการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ ให้หลากหลาย เทคนิคที่นำมาใช้ควรเป็นเทคนิคที่จะ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้ โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเหมาะสมกับสถานการณ์ สภาพแวดล้อม และตัวบุคคลที่จะพัฒนา

2. ข้อเสนอแนะครั้งต่อไป

2.1 การจัดทำคู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ ควรมีการขยายผลในจัดทำ คู่มือจัดกิจกรรมคุณธรรม 8 ประการ สู่ระดับชั้นเรียน

2.2 ควรมีการติดตามผลการนำคู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ หลังจากใช้ คู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ ไปแล้ว เพื่อศึกษาว่าคุณธรรม 8 ประการของนักเรียน พัฒนาไปในทิศทางใด หรือจะเพิ่มคุณธรรมด้านใดบ้าง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมการฝึกหัดครู. (2541). **โครงสร้างลักษณะของจริยธรรม**. กรุงเทพฯ: กรมการฝึกหัดครู
กระทรวงศึกษาธิการ.
- กรมการศาสนา. (2521). **คุณธรรม จริยธรรมสำหรับนักเรียน**. กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา.
- กรมวิชาการ. (2535). **การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมสำหรับนักเรียน**. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- (2545). **คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน**.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กรมสามัญศึกษา หน่วยศึกษานิเทศก์. (2543). **แนวทางพัฒนากระบวนการการเรียนรู้**
ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2538). **คู่มือการจัดกิจกรรมแนะแนว เล่มที่ 2**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- (2541). **คู่มือการเสริมสร้างค่านิยม คุณธรรมจริยธรรมและวินัย ระดับประถมศึกษา**.
ม.ป.พ.
- (2542 ก). **การสังเคราะห์รูปแบบพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้านการช่วยเหลือ**
ผู้อื่นเสียสละมุ่งมั่นพัฒนา. รายงานการวิจัยทางการศึกษาอันดับที่ 225/2542.
กรุงเทพฯ: กองวิจัยทางการศึกษา.
- (2542 ข). **การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทย ด้านความขยัน**
อดทนประหยัดและอดออม. กรุงเทพฯ: กองวิจัยทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- (2542 ค). **การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทย ด้านการควบคุม**
ตนเองได้และความรับผิดชอบ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว. มุ่งมั่นพัฒนา.
รายงานการวิจัยทางการศึกษาอันดับที่ 225/2542. กรุงเทพมหานคร. กองวิจัยทางการศึกษา.
- (2544). **กิจกรรมบูรณาการพัฒนาระบบการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- (2545). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544**. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงฯ.
สมัครท้องถิ่นในการดูแลและรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรม (อสม.มส.). นครปฐม:
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- (2546 ก). **แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- (2546 ข). **คู่มือการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมสำหรับโรงเรียนปลายทางชั้นประถมศึกษา**
ศึกษาช่วงชั้นที่ 2 เล่ม 3. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์พรินตติ้งแอนพับลิชชิ่ง.
- กาญจนา วัฒนา. (2547). **การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา**. นครปฐม: สถาบันพัฒนา

ผู้บริหารการศึกษา.

กิติพันธ์ รุจิรกุล. (2540). **การพัฒนาจริยธรรม**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

ชัตติยา กรรณสูต; และคนอื่นๆ. (2547). **คุณธรรมพฤติกรรมความซื่อสัตย์ของคนไทย**.

รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.).

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2546). **ชุดฝึกอบรมด้วยตนเองการพัฒนาการเรียนรู้อาชีพ**. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาระบบบริหาร.

คณะกรรมการข้าราชการครู, สำนักงาน. (2545). **หลักเกณฑ์และวิธีการในการกำหนดตำแหน่ง**

และแต่งตั้งข้าราชการครูให้ดำรงตำแหน่ง อาจารย์ 3. กรุงเทพฯ: เสมารวม.

คิริบุญ จงวุฒิเวศย์; และมาเรียม. (2542). **รายงานการวิจัยและจัดทำคู่มือปฏิบัติงานอาสา**

สมัครท้องถิ่นในการดูแลและรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรม (อศ.มส.). นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร.

จินตนา บุญบังการ. (2545). **จริยธรรมทางธุรกิจ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2538). **ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมพัฒนาบุคคล**. กรุงเทพฯ:

สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์.

----- (2524). **พฤติกรรมศาสตร์ : จิตวิทยาและจิตวิทยาภาษา**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

ทิตนา แชมมณี. (2546). **การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ**.

กรุงเทพฯ: เมธีปัส.

----- (2551). **รูปแบบการเรียนการสอนทางเลือกที่หลากหลาย**. พิมพ์ครั้งที่ 5.

กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทิตนา แชมมณี; และคณะ. (2548). **เมนูจานเด็ด แผนการจัดการเรียนรู้คัดสรร**. กรุงเทพฯ:

สำนักพิมพ์พัฒนาวิชาการ (พ.ว.).

ัญญา ปินโหรน. (2543). **รายงานการวิจัยเรื่องการใช้นวัตกรรมกรณีพิเศษที่ส่งผลต่อพฤติกรรม**

การสอนและผลสัมฤทธิ์ของครูที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง โดยโครงการวิทยาศาสตร์

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6. สงขลา: สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอท้าว. ถ่ายเอกสาร.

ธีระวัฒน์ ชัยยุทธยรรยง; และวารภรณ์ หงส์ดีลกุล. (2548). **กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน**.

กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

บุรชัย ศิริมหาสาคร. (2546). **เทคนิคการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะ**

พึงประสงค์. กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.

ประภาศรี สีหอำไพ. (2543). **พื้นฐานการศึกษาศาสนาและจริยธรรม.** พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ:

สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปรีชา ช่างขวัญยืน; และคนอื่นๆ. (2539). **เทคนิคการเขียนและผลิตตำรา.** กรุงเทพฯ:

สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

----- . (2542). **เทคนิคการเขียนและผลิตตำรา.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พรรณี เกษกมล. (2544). **กิจกรรมแนะแนว ชุดที่ 1-3.** กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.

พระมหาดิศร ธีรสีโล. (2540). **คุณธรรมสำหรับครู.** กรุงเทพฯ: โอเอสพริ้นติ้งเฮ้าส์.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และการแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.

(2545, 19 ธันวาคม). **ราชกิจจานุเบกษา.** เล่มที่ 119.

พีระพงศ์ เจริญพันธุ์วงศ์. (2541). **การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน
มัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา: ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนกระสังพิทยาคม
อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).

มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

มงคล ลีลาธนากร. (2546). **คู่มือประกอบการสอนหลักสูตรการใช้โปรแกรมประมวลผล
ทำงานของสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน.** สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).

กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

รุจิรี ภู่อาระ. (2541). **คุณธรรมสำหรับเยาวชน.** กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

เจิงชัย จงพิพัฒน์สุข. (2543). **คู่มือผู้ปกครองและครู.** กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542.** กรุงเทพฯ:

นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.

ลักขณา ศิริวงศ์. (2549). **คู่มือพัฒนาความเสียสละนักเรียนช่วงชั้นที่ 2.** กรุงเทพฯ:

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วันสชาติ สุวรรณทอง. (2548). **ทัศนะของผู้บริหารและจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาบุรีรัมย์.** สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2542, จาก

www.LOCAL /TEMP/50 CRL 6 NC.HTML

วิชาการ, กรม. (2545). **สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ใน**

- หลักสูตรและการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544).** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การ
รับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (รสพ.).
- วินัย พัฒนรัฐ; และคณะ. (2543). **แบบเรียนมาตรฐานฉบับพิเศษ เน้นกระบวนการกลุ่มสร้าง
เสริมลักษณะนิสัย 6.** กรุงเทพฯ: ประสานมิตร.
- วัฒนาพร ระวังทุกข์. (2542). **แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.** ม.ป.พ. ถ่ายเอกสาร.
- ศักดิ์ชัย มโนวงศ์. (2544). **พฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่.** การค้นคว้าแบบอิสระ กศ.ม. (การประถมศึกษา).
เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร
- ศักดิ์รินทร์ สุวรรณโรจน์; และคณะ. (2544). **เส้นทางก้าวหน้าของข้าราชการครู:คู่มือการจัดทำ
ผลงานทางวิชาการ.** กรุงเทพฯ: ประดิพัทธ์การพิมพ์.
- สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ. (2544). **แผนการจัดการเรียนรู้** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บริษัทพัฒนา
คุณภาพวิชาการ.
- สมจิตร ทับทิม. (2548). **คู่มือกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความรับผิดชอบของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในกระบวนการเรียนการสอนวิชาเทคโนโลยี.**
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมมารธ ปุลงสุวรรณ. (2545). **การพัฒนาครูในโรงเรียนทหารช่าง.** สารนิพนธ์ กศ.ม.
(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมศักดิ์ สิทธิเวชญ์; และคนอื่นๆ. (2529). **หนังสือเรียนสมบูรณ์แบบสร้างเสริมลักษณะนิสัย
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.** กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- สาโรช บัวศรี. (2522). **จริยธรรมไทยในสังคมปัจจุบัน.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การสอน.
----- (2538). **จริยธรรมศึกษา.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สุวรรณี ปราบวิจิต. (2538). **การศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียน
ต่างประเทศ.** ม.ป.พ. หน้า 19.
- สุวิทย์ มูลคำ; และอรทัย มูลคำ. (2546). **20 วิธีการจัดการเรียนรู้: เพื่อพัฒนาคุณธรรม
จริยธรรม ค่านิยม: การเรียนรู้โดยการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง.** กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- สุเทพ จิตรเชื้อ; และคณะ. (2544). **คุณธรรมนำความรู้ ชุดที่ 1-6** กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). **คู่มือการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรม.**
กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. **สำนักนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม.** (2538).

- แนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2539-2550.** ถ่ายเอกสาร.
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). **แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545) – 2559).**
กรุงเทพฯ: หวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ. (2549). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9.** กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- ส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, สถาบัน. (2548). **(ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้พื้นฐานวิทยาศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 3 และโลกดาราศาสตร์และอวกาศ ช่วงชั้นที่ 4).** กรุงเทพฯ: สาขาวิทยาศาสตร์มัธยมศึกษา. ถ่ายเอกสาร.
- เสาวนิจ นิจนันต์ชัย. (2547, 19 กรกฎาคม). การปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์ในชุมชนพุทธ คริสต์และอิสลามในประเทศไทย. **วารสารสังคมพัฒนา.** 32(1-2 /2547):46.
- หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2529). **ชุดการสอนปลูกฝังค่านิยมพื้นฐานความรับผิดชอบ.** กรุงเทพฯ: หน่วยฯ.
- หัทธยา โกวิทรัตน์. (2549). **คู่มือพัฒนาความซื่อสัตย์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1** สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เอกวุฒิ ไกรมาก. (2541). **การสร้างคู่มือในการจัดหาและใช้ประโยชน์วิทยากรท้องถิ่นสอนวิชาช่างอุตสาหกรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา.** ปริญญาโท กศ.ม. (อุตสาหกรรม) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อำนวยการ ภาตระกูล. (2541). **คู่มือการเขียนแผนการสอนเพื่อนำไปสู่การประกันคุณภาพอาชีวศึกษา.** เชียงใหม่: เอมพันธ์.
- Cranley, Mary Elizabeth. (2003, November). Tessaban School: the Moral life of a Thai Primary School. **Dissertation Abstract International.** 64(5):1513-A.
- Gilford, Nancy Kay Teresa. (1993, July). The Relationship of Moral Reasoning Level of Learning Environment. **Dissertation Abstract International.** 54(1):59-A.
- GOOD, Carter.V. (1973). **Dictionary of Education.** p.643. New York: McGraw – Hill.
- Kohlberg, Lawrence. (1976). Moral Stage and Moralization the Cognitive Development Approach. in **Moral Development and Behavior.** p. 45. New York: Holt Rinehart and Winston.
- Narvaez, Darcia F.E. (1994, May). Moral Reasoning and Memory for General Content and Moral Arguments in Narratives (text Recall). **Dissertation Abstract International.** 54(1): 59-A.
- Piaget, Jean. (1960). **The Moral Judgment of Child.** Illinois: The Free Press.

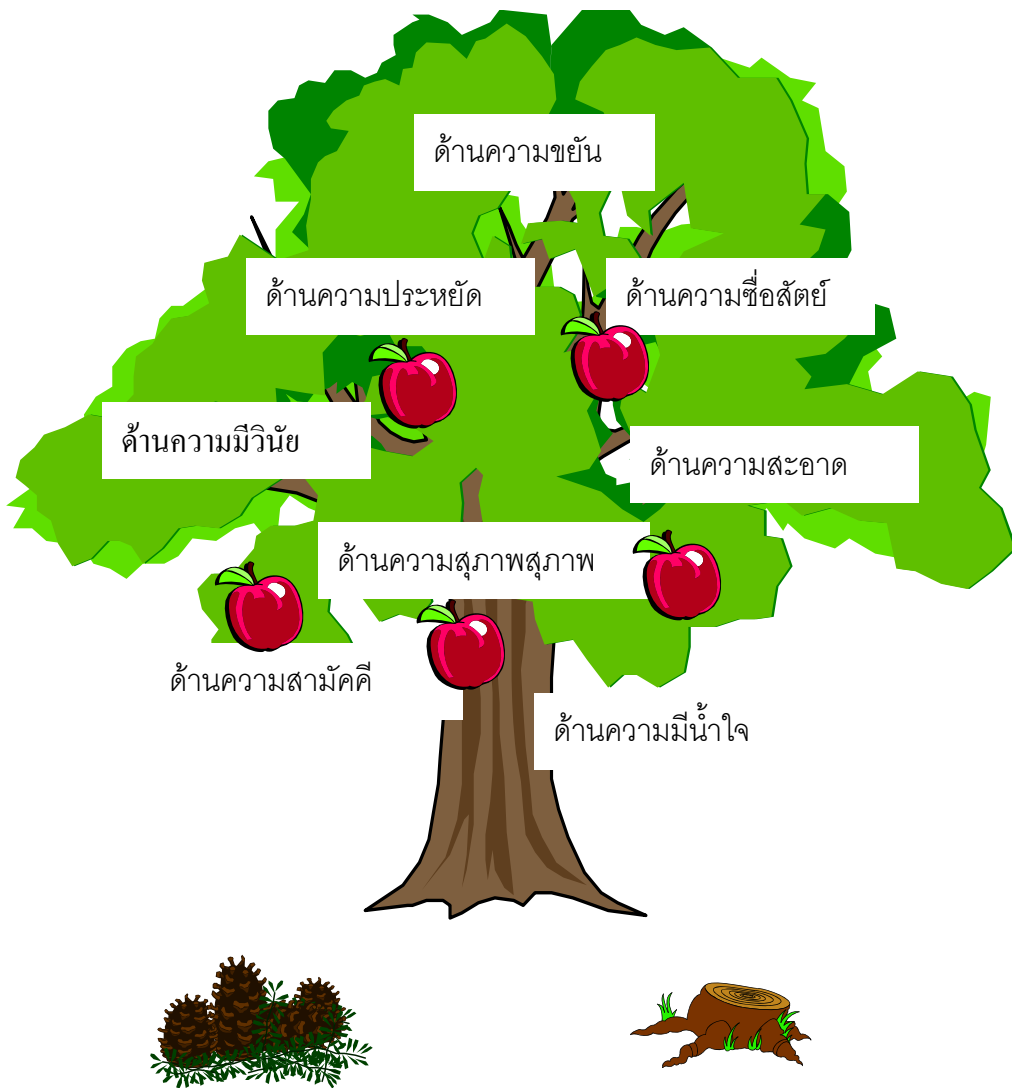
ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

คู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ ของโรงเรียนวาสุเทวี

จัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ ของโรงเรียนवासुเทวี

จัดทำโดย

นางสาวกรรณิภา เมืองแก้ว

โรงเรียนवासुเทวี สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

คำนำ

การจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมของโรงเรียนวาสุเทวี มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ คณะครูและบุคคลที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการสอน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน อีกทั้งสามารถ ใช้เป็นคู่มือสำหรับครูผู้สอนที่ทำหน้าที่สอนแทน ให้สอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในแต่ละแผนการ จัดกิจกรรมได้จัดเป็นรายคาบไว้อย่างชัดเจน โดยจัดทำตามแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการกำหนดสาระการ เรียนรู้แกนกลาง ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับ ปรับปรุง 2551) ที่ให้น้ำวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โครงสร้างหลักสูตร สาระการเรียนรู้แกนกลาง ผังมโนทัศน์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ และมาตรฐานการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่ม สาระการเรียนรู้มาพิจารณาจัดทำและ ที่สำคัญที่สุดผู้เขียนได้จัดกระบวนการเรียนรู้ที่สนองความ ต้องการของนักเรียน และส่งเสริมให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองตามศักยภาพและตามธรรมชาติ ผู้ศึกษาคาดหวังว่าแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม วิชาจริยศึกษาช่วงชั้นที่ 2 จะมีประโยชน์ต่อครู ผู้รับผิดชอบทุกคนที่สามารถจะแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันได้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณอธิการ ผู้จัดการ ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวด แต่ละกลุ่มสาระ และคณะครูทุกท่านของโรงเรียนวาสุเทวี ที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้การแนะนำช่วยเหลือ ให้กำลังใจให้การจัดทำคู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมของโรงเรียนวาสุเทวี จนสำเร็จสมบูรณ์ไว้ ณ โอกาสนี้

นางสาวกรรณิภา เมืองแก้ว

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำชี้แจงใช้คู่มือการ.....	1
วัตถุประสงค์.....	1
ส่วนประกอบของคู่มือ.....	2
การแนะนำการใช้คู่มือ.....	2
องค์ประกอบสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้.....	3
ตอนที่ 1 ความรู้พื้นฐานสำหรับครูผู้สอนจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม	4
8 ประการ.....	4
วัตถุประสงค์.....	4
เนื้อหา	4
ความหมายของคุณธรรม.....	4
ความมุ่งหมายในการปลูกฝังคุณธรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ.....	6
หลักการปลูกฝังคุณธรรม 8 ประการในโรงเรียน	6
ตอนที่ 2 บทบาทผู้บริหารและครูจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ	9
บทบาทของผู้บริหารเกี่ยวกับคู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8	9
ประการ.....	9
บทบาทของครูเกี่ยวกับคู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ	9
ตอนที่ 3 คู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการของโรงเรียน.....	11
ตารางจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการช่วงชั้นที่ 2	11
การจัดกิจกรรมที่ 1 ความขยัน เรื่องความขยันมันเพียรของฉัน	17
การจัดกิจกรรมที่ 2 ความประหยัด เรื่องค้นหาคนประหยัด	22
การจัดกิจกรรมที่ 3 ความซื่อสัตย์ เรื่องความใคร่กันแนซื่อสัตย์	28
การจัดกิจกรรมที่ 4 ความมีวินัย เรื่องความวินัยดีมีสุข	40
การจัดกิจกรรมที่ 5 ความสุภาพ เรื่องสามคำที่ควรใช้	52
การจัดกิจกรรมที่ 6 ความสะอาด เรื่องสะอาดกายใจ.....	58
การจัดกิจกรรมที่ 7 ความสามัคคี เรื่องพี่น้องสามัคคี.....	63
การจัดกิจกรรมที่ 8 ความมีน้ำใจ เรื่องเพื่อนช่วยเพื่อน.....	74

คำชี้แจงการใช้คู่มือ

วัตถุประสงค์ในการจัดทำ

1. เพื่อเป็นคู่มือในการเตรียมการสอนล่วงหน้าในการพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ
2. เพื่อให้รู้ถึงจุดประสงค์การเรียนการสอน การฝึก เนื้อหา การจัดแผนการเรียนรู้จัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ
3. เพื่อให้เกิดประสบการณ์ด้านคุณธรรม 8 ประการ การจัดหาสื่อการสอนและการวัดผลประเมินผลตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของหลักสูตรการศึกษา พุทธศักราช 2544 (ฉบับปรับปรุง 2551)
4. เพื่อจัดประสบการณ์การพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ ได้ครบถ้วนตามกระบวนการเรียนรู้
5. เพื่อช่วยให้ครูได้พัฒนาการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ
6. เพื่อเป็นคู่มือสำหรับครูที่ทำหน้าที่สอนแทนได้

การนำไปใช้ประโยชน์

1. เป็นคู่มือในการเตรียมการสอนเรื่องการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ
2. เป็นคู่มือครู สำหรับครูที่ทำการสอนแทน
3. เป็นคู่มือให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ใช้เป็นแนวทางควบคุม กำกับ ติดตามและนิเทศในการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการของสถานศึกษา

ส่วนประกอบของคู่มือ

ในการจัดทำคู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ ได้จัดในรูปแบบของแผนการจัดกิจกรรมเรียนรู้การพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ วิชาจริยศึกษา ช่วงชั้นที่ 2 ซึ่งเป็นแนวทางให้ครูผู้สอนได้ใช้ในการจัดกิจกรรมที่ส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ คู่มือมีรายละเอียดแบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ความรู้พื้นฐานสำหรับครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ ขอบเขตการจัดทำคู่มือ ขอบเขตเนื้อหา ความสำคัญของการจัดทำคู่มือ นิยามศัพท์เฉพาะของคุณธรรม 8 ประการของโรงเรียน

ตอนที่ 2 บทบาทของผู้บริหารและครูในการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการจะประกอบด้วยบทบาทของผู้บริหารในการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการให้นักเรียน และบทบาทของครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมปลูกฝังคุณธรรม 8 ประการให้นักเรียน

ตอนที่ 3 การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ วิชาจริยศึกษา ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4 – 6) ในโรงเรียนมี 8 ประการคือ กิจกรรมด้านความขยัน กิจกรรมด้านประหยัด กิจกรรมด้านซื่อสัตย์ กิจกรรมมีวินัย กิจกรรมด้านสุขภาพ กิจกรรมด้านสะอาด กิจกรรมด้านสามัคคี และกิจกรรมด้านความมีน้ำใจ

ครูผู้สอน ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องที่รับผิดชอบจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการของโรงเรียนจะต้องทำการศึกษาและทำความเข้าใจวิธีการดำเนินจัดกิจกรรมตามขั้นตอนที่กำหนด โดยเลือกใช้ให้เหมาะสมกับบุคลิกภาวะของนักเรียนและสภาพของโรงเรียน

คำแนะนำในการใช้คู่มือ

เพื่อให้การจัดทำคู่มือและการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการของโรงเรียนบรรลุจุดหมายที่กำหนด คือครูผู้สอนได้ใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมที่ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมคุณธรรม 8 ประการที่สำคัญคือ 1.ด้านความขยัน 2.ด้านความประหยัด 3.ด้านความซื่อสัตย์ 4. ด้านความมีวินัย 5. ด้านความสุขภาพ 6. ด้านความสะอาด 7.ด้านความสามัคคี 8.ด้านความมีน้ำใจ จะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้บริหารและครูผู้สอน นำไปใช้เป็นแนวทางในแผนการจัดการเรียนรู้ ครูที่รับผิดชอบการสอนจริยศึกษาของโรงเรียน โดยศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในแผนการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ให้กับนักเรียนตามความเหมาะสม

2. รูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้ มีหลากหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับครูผู้สอนจะพิจารณาและวิเคราะห์ถึงจุดเน้นและความจำเป็นที่จะดำเนินการประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมแต่ละหัวข้อสำคัญหรือองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้ มาตรฐานการเรียนรู้หรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง จุดประสงค์การเรียนรู้สาระสำคัญ สาระการเรียนรู้/เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การบันทึกประเมินหลังการสอน

3. รูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้นั้น ผู้บริหารอาจแนะนำให้ครูผู้สอนแต่ละคนสามารถเพิ่มเติมองค์ประกอบอื่นๆ ได้อีกตามความเหมาะสมของสถานศึกษา หรือข้อตกลงของสถานศึกษาเป็นแนวทางให้ผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายแก่ครู

องค์ประกอบสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เป็นผลของการเตรียมการอย่างเป็นรูปธรรมของการแปลงหลักสูตรสู่กระบวนการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน แผนการจัดการเรียนรู้จึงเป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ที่สำคัญที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน จะต้องให้ความสำคัญ มีความรู้ความเข้าใจเพื่อให้สามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่มองเห็นภาพรวมและขั้นตอนของการดำเนินการที่ชัดเจน เพราะเป็นร่องรอย หลักฐาน แสดงความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงของครูผู้สอนแผนการจัดการเรียนรู้จึงถือได้ว่าเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ที่นำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นที่ไปตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรอาจมีการจัดทำได้หลากหลายรูปแบบ รายละเอียดขึ้นอยู่กับสถานศึกษาหรือความเข้าใจและความต้องการของครูแต่ละคน องค์ประกอบสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ อาจแตกต่างกันไปบ้าง แต่เมื่อพิจารณาในส่วนที่สำคัญ ๆ ทุกสถานศึกษาก็มีส่วนคล้ายกันมาก ซึ่งจะนำมากล่าวพอเป็นแนวทางในการพิจารณาตัดสินใจ ดังนี้

ตอนที่ 1

ความรู้พื้นฐานสำหรับครูผู้สอนคุณธรรม 8 ประการ

วัตถุประสงค์

ความรู้พื้นฐานสำหรับครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมคุณธรรม 8 ประการ ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ ขอบเขตการจัดทำคู่มือ ขอบเขตเนื้อ ความสำคัญของการจัดทำคู่มือ นิยามศัพท์เฉพาะ ของคุณธรรม 8 ประการของโรงเรียน

1. เพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจก่อนสอนอ่านคำชี้แจงการจัดกิจกรรมคู่มือครูและคู่มือ นักเรียนและทำความเข้าใจให้ดี
2. เพื่อให้ครูต้องเตรียมสื่อการสอนให้พร้อมปฏิบัติตามคู่มือครูโดยยึดหลักคู่มือครูในการ ดำเนินสอน
3. เพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมนักเรียนที่แสดงถึง คุณธรรม 8 ประการ

เนื้อหาประกอบด้วย

1. ความหมายคุณธรรม
2. ความมุ่งหมายในการปลูกฝังคุณธรรม 8 ประการให้แก่นักเรียน
3. หลักการปลูกฝังคุณธรรม 8 ประการในโรงเรียน
4. พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงถึงคุณธรรม 8 ประการ

1. ความหมายของคุณธรรม

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไป เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัย โดยเน้นความรู้ คู่คุณธรรมและบูรณาการคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่เหมาะสมแต่ระดับ แต่สังคมปัจจุบัน มีการแข่งขันทางการศึกษาและการทำงานสูงมาก ทำให้นักศึกษามุ่งเรียนรู้ทางด้านวิชาการ อย่างเดียวไม่เห็นความสำคัญด้านคุณธรรมจริยธรรมเท่าที่ควร ในส่วนของนักการศึกษาได้ให้ ความหมายของคุณธรรมไว้หลากหลายพอสรุปได้ ดังนี้

คุณธรรมหมายถึง ความดีสูงสุดปลูกฝังอยู่ในอุปนิสัยอันดีงามอยู่ในจิตสำนึกอยู่ในความ รับผิดชอบชั่วดี อันเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้ง ควบคุมพฤติกรรมที่แสดงออกตามความปรารถนาจัดกิจกรรม พัฒนาคุณธรรม 8 ประการของโรงเรียนหมายถึง นักเรียนในโรงเรียนที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น

เพื่อมุ่งพัฒนาคุณธรรม 8 ประการให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน โดยมีการปลูกฝังให้นักเรียนมีพฤติกรรมวิถีชีวิตคุณธรรมทั้ง 8 ประการ นำเนื้อหาความคิดรวบยอดหรือประสบการณ์การเรียนรู้เรื่องคุณธรรม 8 ประการ ตามเจตนารมณ์ของการจัดการศึกษาคาทอลิก ของคณะอัครมุขนีแห่งประเทศไทย คือ ความซื่อสัตย์ ความประหยัด ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย ความสุภาพ ความสะอาด ความสามัคคี และความมีน้ำใจ ดังนี้

1. ด้านความซื่อสัตย์ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนเพื่อเน้นให้ ความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การทำงานอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ อดทน ไม่ท้อถอยเมื่อพบอุปสรรค ความซื่อสัตย์ต้องปฏิบัติควบคู่กับการใช้สติปัญญาแก้ปัญหา จนเกิดผลงานสำเร็จตามความมุ่งหมาย

2. ด้านความประหยัด หมายถึงการจัดการจัดการเรียนการสอนเพื่อเน้นให้รู้จัก การวางแผนการใช้จ่ายเงินให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าที่สุดเหมาะกับรายรับ มีการยับยั้งความต้องการของตนอันมีผลทำให้ใช้เงินอยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม การรู้จักเก็บออมเงินออมใช้ทรัพย์สิน สิ่งของแต่พอควร พอประมาณ ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อ การรู้จักวางแผนเวลาของตนเองและใช้ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าที่สุดได้แก่ ศึกษาเล่าเรียน ทำแบบฝึกหัด หาความรู้เพิ่มเติม ใช้เวลาในการนอน การทำงานอดิเรก ช่วยเหลืองานบ้าน ชุมชนและสังคม

3. ด้านความซื่อสัตย์ หมายถึงการจัดการจัดการเรียนการสอนเพื่อเน้นให้ประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสม และตรงต่อความเป็นจริง ปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ทั้งกาย วาจา ใจ ทั้งต่อตนเอง และผู้อื่น ผู้ที่ยึดถือความซื่อสัตย์สุจริตเป็นหลักในการดำรงชีวิต จะได้รับการยกย่อง ความเชื่อถือไว้วางใจ และอยู่ในสังคมอย่างสงบสุข

4. ด้านความมีวินัย หมายถึงการจัดการจัดการเรียนการสอนเพื่อเน้นให้ การประพฤติปฏิบัติให้อยู่ในระเบียบแบบแผนและข้อบังคับ สามารถควบคุมตนเองให้เป็นไปตามความต้องการและระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคมโดยเคารพสิทธิของผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบของสังคม ควบคุมพฤติกรรมของตนเอง รู้ว่าสิ่งที่ดีควรทำและสิ่งใดไม่ดีควรหลีกเลี่ยง สามารถคิด ตัดสินใจ และเลือกกระทำในสิ่งที่ตนเห็นว่าเหมาะสม ไม่ขัดต่อกฎระเบียบของสังคม และไม่ขัดต่อสิทธิของผู้อื่น

5. ด้านความสุภาพ หมายถึงการจัดการจัดการเรียนการสอนเพื่อเน้นให้เรียบร้อย อ่อนโยน ละมุนละม่อมมีกิริยามารยาทที่ดีงาม มีสัมมาคารวะ

6. ด้านความสะอาด หมายถึงการจัดการจัดการเรียนการสอนเพื่อเน้นให้ปราศจากความมัวหมองทั้งกายใจและสภาพแวดล้อม ความผ่องใสเป็นที่เจริญตา ทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น

7. ด้านความสามัคคี หมายถึงการจัดการจัดการเรียนการสอนเพื่อเน้น ให้การแสดงถึงความพร้อมเพรียงกัน ประองคองกัน เป็นคุณธรรมที่บุคคลในกลุ่มแสดงออกโดยรวมกำลังเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันใน

การทำงานหรือการประกอบภารกิจอย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จตามจุดประสงค์ของกลุ่มซึ่งพฤติกรรมสำคัญที่แสดงประกอบด้วย พฤติกรรมที่แสดงถึงความรักใคร่กลมเกลียว ไม่เอาเปรียบกัน ไม่ยุยงให้เกิดความแตกแยก ไม่ก่อการทะเลาะวิวาท และร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ของหมู่คณะ

8. ด้านความมีน้ำใจ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนเพื่อเน้นให้ความจริงใจที่ไม่เห็นแก่เพียงตัวเองหรือเรื่องของตัวเองแต่เห็นอกเห็นใจเห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์ มีความเอื้ออาทรเอาใจใส่ในความสนใจ ในความต้องการความจำเป็น ความทุกข์สุขของผู้อื่น และพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน

ในส่วนของกระบวนการศึกษา มีความจำเป็นที่จะต้องจัดให้สอดคล้องกับระบบการปกครองของประเทศ จึงพอสรุปความหมายของคุณธรรมในแง่ของกระบวนการศึกษา หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียน ได้ปฏิบัติตนจากภายนอกสู่ภายใน โดยนำความรู้ ปัญญาและเหตุผลเป็นหลักในการทำงานเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวไม่ให้เกิดสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ทุกคนร่วมมือกันแบ่งปันกันและประสานงานกันเพื่อแก้ไขปัญหาให้ลุล่วงไปได้และทำให้ทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

2. ความมุ่งหมายในการปลูกฝังคุณธรรม 8 ประการให้แก่นักเรียน

1. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ มีคุณธรรม 8 ประการตามนัยแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
2. เพื่อให้นักเรียนเป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ยึดมั่นในหลักแห่งคุณธรรม 8 ประการ ดำรงชีวิตอย่างมีความสุขในสังคม
3. เพื่อให้นักเรียนเป็นผู้มีความประพฤติ การปฏิบัติในการครองแห่งคุณธรรม 8 ประการ และเป็นผู้นำทางการพัฒนาคุณภาพคุณธรรมให้ปรากฏในสังคมของตนได้

3. หลักการปลูกฝังคุณธรรม 8 ประการในโรงเรียน

โรงเรียนเป็นแหล่งสำคัญในการปลูกฝังคุณธรรม 8 ประการให้แก่นักเรียน ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องตระหนักใน เรื่องการปลูกฝังที่ดีและถูกต้องให้กับนักเรียน เพื่อสร้างรากฐานที่ดีให้กับนักเรียนต่อไป ซึ่งหลักการปลูกฝังคุณธรรม 8 ประการให้แก่เรียนนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมที่ควรคำนึงถึงดังนี้

1. กำหนดลำดับความสำคัญของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ที่จะต้องเร่งสร้างเสริมให้เกิดขึ้นกับคนไทยทุกคนในช่วงแรกและช่วงเวลาต่อไป โดยกำหนดเป็นนโยบายแห่งชาติที่จะต้องดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่องตลอดไป

2. ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรแกนกลาง โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ให้มีสาระของความรู้เกี่ยวกับความจริงของชีวิตและธรรมชาติ หลักธรรมของศาสนาคุณธรรมจริยธรรม อันดีงามของระบบวิถีชีวิต และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามลำดับ ความสำคัญที่กำหนดไว้ โดยบูรณาการอย่างเหมาะสมตามวัยของผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

3. ส่งเสริมให้สถานศึกษา สถาบันศาสนา และองค์กรต่างๆ ที่จัดและร่วมจัดการศึกษา จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้คุณธรรม 8 ประการ และบูรณาการเข้ากับ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้เข้าด้วยกันอย่างสมดุลแก่ผู้เรียนที่เหมาะสมกับวัยอย่างต่อเนื่องทุกระดับ

4. พัฒนา ส่งเสริม สนับสนุน ให้สถาบันศาสนา จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเป็นแหล่ง การเรียนรู้ทางศาสนาและพัฒนาจิตใจที่สำคัญของเด็กและเยาวชน และประชาชนคนไทยทุกคน เพื่อให้คนไทยเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรมและ วัฒนธรรมไทย ในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

5. กำหนดนโยบาย แผนงาน และโครงการเพื่อสนับสนุนและพัฒนาให้ศาสนบุคคล ได้แก่ พระภิกษุ นักบวช ผู้นำทางศาสนาและผู้ทรงความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นไทย มีความรู้ ความสามารถในการสอน อบรม และถ่ายทอดความรู้ ทางศาสนธรรม ศีลธรรม คุณธรรม 8 ประการได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อให้ผู้สอนเป็นวิทยากรในสถานศึกษา

6. จัดกระบวนการเรียนการสอน ด้านศาสนาและหลักธรรมศาสนาในทุกระดับการศึกษา ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศาสนาที่ผู้เรียนนับถือทั้งด้านเนื้อหา การปฏิบัติ และการประยุกต์ใช้ รวมทั้งบูรณาการการเรียนการสอนทางด้านศีลธรรม คุณธรรม 8 ประการ ไว้ในทุกกลุ่มสาระอย่างได้ สัดส่วนสมดุลกัน

7. สถานศึกษาจัดให้มีการเรียนการสอน โดยผสมผสานสาระความรู้ด้านศาสนา ความรู้ทั่วไป เข้าด้วยกันอย่างสมดุล รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม 8 ประการ ตลอดจนจัดให้ครู พระภิกษุ นักบวช ผู้นำ ทางศาสนา ที่มีความรู้ ความเข้าใจทางศาสนาอย่างถ่องแท้ เป็นผู้สอนวิชาศาสนาและศีลธรรมใน สถานศึกษา

สรุปจากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า โรงเรียนเป็นแหล่งสำคัญในการปลูกฝังคุณธรรม 8 ประการ ให้แก่นักเรียน ฉะนั้นโรงเรียนจะต้องคำนึงถึงหลักการดังกล่าวต่อการสร้างเสริมคุณธรรม ตลอดจน มุ่งเน้นและส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่แสดงถึงคุณธรรมดังที่กล่าวมาเป็น การปลูกฝังคุณธรรม 8 ประการ ให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน

4. พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงถึงการมีคุณธรรม 8 ประการ

การปลูกฝังคุณธรรม 8 ประการในโรงเรียน นอกจากการเรียนการสอนแล้วการจัดกิจกรรมต่างๆ เป็นสิ่งที่ควรเน้น เพราะเป็นโอกาสให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมต่างๆ ในการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมสติปัญญาคือ

1. รักษาคำพูดของตนเองให้มีคุณค่าน่าเชื่อถือ
2. ไม่เห็นประโยชน์ส่วนตน สามารถทำงานกับผู้อื่นได้
3. มีความมั่นคงในการกระทำความดีทั้งต่อหน้าและลับหลัง
4. รู้จักอดออมไม่ใช้ของฟุ่มเฟือย
5. ใช้สิ่งของอย่างรู้คุณค่า ทั้งที่เป็นของตนเองและของสาธารณะ
6. รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ หมั่นแสวงหาความรู้อย่างสม่ำเสมอ
7. ปฏิบัติต่อผู้มีพระคุณ ด้วยความเคารพและตอบแทนคุณเมื่อมีโอกาส
8. มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
9. ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน เพื่อนำความภาคภูมิใจมาสู่ตนเองและครอบครัว

การที่นักเรียนมีคุณธรรม 8 ประการที่พึงประสงค์ตามพฤติกรรมที่กำหนดไว้ ถือเป็นการพัฒนาศักยภาพในตัวบุคคล ที่สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา ตามเจตนารมณ์ของการศึกษาคาทอลิก เพื่อให้สอดคล้องกับคุณธรรม 8 ประการ ตามนัยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ นอกจากนี้ยังส่งผลในการพัฒนาประเทศสืบไปในอนาคตด้วย

ตอนที่ 2

หน้าที่ผู้บริหารและครูจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ

1. หน้าที่ของผู้บริหารเกี่ยวกับคู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ

การจัดกิจกรรมคู่มือกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีความสำคัญที่จะส่งเสริมและสร้างบรรยากาศแห่งคุณธรรม 8 ประการ ดังนี้

1. ควรมีการสร้างค่านิยมในเรื่องหลักการของคุณธรรม 8 ประการก่อน โดยการฝึกด้านความขยันหมั่นเพียร ด้านความประหยัด ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความมีวินัย ด้านความสุภาพ ด้านความสะอาด ด้านความสามัคคี ด้านความมีน้ำใจ เป็นสิ่งที่ต้องปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียน เพราะเป็นรากฐานของการมีคุณธรรม

2. ยึดหลักการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนมีอิสระในการแสดงความคิดเห็นในการเรียนให้มากขึ้นและฝึกให้รู้จักรับผิดชอบต่อตนเอง ตลอดจนรู้จักปกครองตนเอง

3. ควรส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมในโรงเรียนมีแผนการจัดกิจกรรมคุณธรรม 8 ประการ ดังนี้

3.1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร ซึ่งจะเกี่ยวกับการเรียนการสอนในชั้นเรียนเป็นส่วนที่ช่วยสนับสนุนในเรื่องของคุณธรรม 8 ประการได้เช่น ด้านความขยัน ด้านความประหยัด ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความมีวินัย ด้านความสุภาพ ด้านความสะอาด ด้านความสามัคคี และด้านความมีน้ำใจ เป็นต้น

3.2 การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ ในวิชาจริยศึกษา ซึ่งสนับสนุนให้การเรียนสมบูรณ์ขึ้น และช่วยปลูกฝังในเรื่องคุณธรรม 8 ประการได้เป็นอย่างดี เพราะผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดทำขึ้น

3.3 การสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างครู และนักเรียน ย่อมทำให้บรรยากาศของการจัดกิจกรรมคุณธรรม 8 ประการเป็นไปอย่างราบรื่น

2. หน้าที่ของครูเกี่ยวกับคู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ

หน้าที่ของครูในการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการให้แก่นักเรียนจะต้องดำเนินอย่างจริงจัง เพราะคุณธรรมเป็นรากฐานของการดำเนินชีวิตที่จะทำให้สังคมสงบสุขไม่วุ่นวาย ทุกคนเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น การจัดกิจกรรมคุณธรรม 8 ประการ จึงต้องควบคู่ไปกับกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมอื่นๆ โดยเน้นหลักการปฏิบัติจริงจนเกิดเป็นลักษณะนิสัยที่ดีงาม เช่น ความขยันคือความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การทำงานอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ อดทน

ไม่ทอดถอย ความประหยัดรู้จักวางแผนการใช้จ่ายเงินให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าที่สุดเหมาะกับรายรับ มีการยับยั้งความต้องการของตนอันมีผลทำให้ใช้เงินอยู่ในขอบเขต ความซื่อสัตย์การประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสม และตรงต่อความเป็นจริงปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ทั้งกาย วาจา ใจ ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ความมีวินัย การประพฤติปฏิบัติให้อยู่ในระเบียบแบบแผนและข้อบังคับ สามารถควบคุมตนเองให้เป็นไปตามความต้องการและระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคม ความสุภาพเรียบร้อย อ่อนโยน ละมุนละม่อม มีกิริยามารยาทที่ดีงาม มีสัมมาคารวะ ความสะอาดปราศจากความมัวหมองทั้งกายใจ และสภาพแวดล้อม ความผ่องใสเป็นที่เจริญตา ทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น ความสามัคคี การแสดงถึงความพร้อมเพรียงกัน ประองคองกัน เป็นคุณธรรมที่บุคคลในกลุ่มแสดงออกโดยรวมกำลังเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการทำงานหรือการประกอบภารกิจอย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จตามจุดประสงค์ ความมีน้ำใจความจริงใจที่ไม่เห็นแก่เพียงตัวเองหรือเรื่องของตัวเองแต่เห็นอกเห็นใจ เห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์ มีความเอื้ออาทรเอาใจใส่ในความสนใจในความต้องการความจำเป็น ความทุกข์สุขของผู้อื่น และพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน

ผู้บริหารโรงเรียนและครูเป็นผู้ที่มีความสำคัญที่ช่วยจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน และช่วยสร้างบรรยากาศให้ปฏิบัติตามคุณธรรม 8 ประการ โดยการส่งเสริมและปลูกฝังคุณลักษณะด้านต่างๆ ที่กล่าวมา สร้างสัมพันธที่ดีกับคณะครูนักเรียนและสังคมภายนอก เป็นการฝึกจิตสำนึกการมีคุณธรรม 8 ประการ ให้มีอยู่ในตัวนักเรียนที่ยั่งยืนถาวร

ตอนที่ 3

คู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ ของโรงเรียนวาสุเทวี

คู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการของโรงเรียนวาสุเทวี ประกอบด้วยจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ ดังต่อไปนี้

การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ วิชาจริยศึกษา ช่วงชั้นที่ 2

สาระการเรียนรู้	ชื่อกิจกรรม	คุณลักษณะ เชิง พฤติกรรม	จำนวน ชั่วโมง
<p>สาระที่ 1 ความขยัน ความหมาย คือ ความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การงานอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ อดทน ไม่ท้อถอยเมื่อพบอุปสรรค ความขยันต้องปฏิบัติควบคู่กับการใช้สติปัญญาแก้ปัญหา จนเกิดผลงานสำเร็จตามความมุ่งหมาย</p>	<p>ความ ขยันหมั่นเพียร ของฉัน</p>	<p>ผู้ที่มีความ ขยัน คือ ผู้ ที่ตั้งใจทำ อย่างจริงจัง ต่อเนื่องใน เรื่องที่ถูกที่ ควร ผู้ที่เป็น คนสู้งาน มี ความ พยายาม ไม่ ท้อถอย กล้า เผชิญ อุปสรรค รัก งานที่ทำ ตั้งใจทำ หน้าที่อย่าง จริงจัง</p>	<p>2</p>

สาระการเรียนรู้	ชื่อกิจกรรม	คุณลักษณะเชิงพฤติกรรม	จำนวน ชั่วโมง
<p>สาระที่ 2 2. ความประหยัด</p> <p> ความหมาย คือ เน้นให้ การรู้จักวางแผนการใช้ จ่ายเงินให้เกิดประโยชน์คั่งมั่งค่า ที่สุดเหมาะกับรายรับ มีการ ยับยั้งความต้องการของตน อันมีผลทำให้ใช้เงินอยู่ใน ขอบเขตที่เหมาะสม การรู้จัก เก็บออมถนอมใช้ทรัพย์สิน สิ่งของแต่พอควร พอประมาณ ให้เกิดประโยชน์คั่งมั่งค่า ไม่ ฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อ การรู้จัก วางแผนเวลาของตนเองและ ใช้ให้เกิดประโยชน์คั่งมั่งค่าที่สุด ได้แก่ ศึกษาเล่าเรียน ทำ แบบฝึกหัด หาความรู้เพิ่มเติม ใช้เวลาในการนอน การทำงาน อติเรก ช่วยเหลืองานบ้าน ชุมชนและสังคม</p>	<p>ค้นหาคนประหยัด</p>	<p>ผู้ที่มีความประหยัด คือ ผู้ที่ ดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ที่ เรียบง่าย รู้จักฐานะการเงิน ของตน คิดก่อนใช้ คิดก่อน ซื้อ เก็บออม ถนอมใช้ ทรัพย์สินสิ่งของอย่างคั่งมั่งค่า รู้จักทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย ของตนเองอยู่เสมอ</p>	<p>2</p>

สาระการเรียนรู้	ชื่อกิจกรรม	คุณลักษณะเชิงพฤติกรรม	จำนวน ชั่วโมง
<p>สาระที่ 3 ความซื่อสัตย์ ความหมายคือ การประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสม และตรงต่อความเป็นจริงปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ทั้งกาย วาจา ใจ ทั้งต่อตนเอง และผู้อื่น ผู้ที่ยึดถือความซื่อสัตย์สุจริตเป็นหลักในการดำรงชีวิต จะได้รับการยกย่อง ความเชื่อถือไว้วางใจ และอยู่ในสังคมอย่างสงบสุข</p>	<p>ใครกันแน่ที่ซื่อสัตย์</p>	<p>ผู้ที่มีความซื่อสัตย์คือผู้ที่มีความประพฤติตรงทั้งต่อหน้าที่ต่อวิชาชีพ ตรงต่อเวลา ไม่ใช้เล่ห์กลคดโกงทั้งทางตรงและทางอ้อม รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองและปฏิบัติอย่างเต็มที่ ถูกต้อง</p>	<p>2</p>

สาระการเรียนรู้	ชื่อกิจกรรม	คุณลักษณะ เชิง พฤติกรรม	จำนวน ชั่วโมง
<p>สาระที่ 4</p> <p>4. ความมีวินัย ความหมายคือการประพฤติปฏิบัติให้อยู่ในระเบียบแบบแผนและข้อบังคับ สามารถควบคุมตนเองให้เป็นไปตามความต้องการและระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคมโดยเคารพสิทธิของผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบของสังคม ควบคุมพฤติกรรมของตนเอง รู้ว่าสิ่งดีควรทำและสิ่งใดไม่ดีควรหลีกเลี่ยง สามารถคิด ตัดสินใจ และเลือกกระทำในสิ่งที่ตนเห็นว่าเหมาะสม ไม่ขัดต่อกฎระเบียบของสังคม และไม่ขัดต่อสิทธิของผู้อื่น</p> <p>สังคม</p>	วินัยดีมีสุข	<p>ผู้ที่มีวินัย คือ ผู้ที่ปฏิบัติตนในขอบเขตกฎ ระเบียบของสถานศึกษา สถาบันองค์กรสังคมและประเทศ โดยที่ตนเองยินดีปฏิบัติตามอย่างเต็มใจและตั้งใจ เช่น การแต่งกายที่ถูกต้องตามระเบียบเข้าแถวรับบริการตามลำดับ</p>	2

สาระการเรียนรู้	ชื่อกิจกรรม	คุณลักษณะเชิงพฤติกรรม	จำนวน ชั่วโมง
<p>สาระที่ 5</p> <p>5. ความสุภาพ ความหมาย คือ เรียบร้อย อ่อนโยน ละมุน ละม่อม มีกิริยามารยาทที่ดีงาม มีสัมมาคารวะ</p>	<p>สามคำที่ควรใช้</p>	<p>ผู้ที่มีความสุภาพ คือ ผู้ที่อ่อนน้อมถ่อมตนตามสถานภาพ และกาลเทศะ ไม่ก้าวร้าว รุนแรง วางอำนาจข่มผู้อื่นทั้งโดยวาจาและท่าทาง แต่ในเวลาเดียวกันยังคงมีความมั่นใจในตนเอง เป็นผู้ที่มีมารยาทวางตนเหมาะสมตามวัฒนธรรมไทย</p>	<p>2</p>
<p>สาระที่ 6</p> <p>6. ความสะอาด ความหมาย คือ ปราศจากความมัวหมอง ทั้งกายใจและสภาพแวดล้อม ความผ่อนคลายเป็นที่เจริญตา ทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น</p>	<p>สะอาดกายใจ</p>	<p>ผู้ที่มีความสะอาด คือ ผู้ที่รักษาร่างกายที่อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อมถูกต้องตามสุขลักษณะ ฝึกฝนจิตใจมิให้ขุ่นมัว จึงมีความแจ่มใสอยู่เสมอ</p>	<p>2</p>

สาระการเรียนรู้	ชื่อกิจกรรม	คุณลักษณะเชิงพฤติกรรม	จำนวน ชั่วโมง
<p>สาระที่ 7</p> <p>7. ความสามัคคี</p> <p> ความหมาย คือ การแสดงถึงความพร้อมเพรียงกัน ประองดองกัน เป็นคุณธรรมที่บุคคลในกลุ่มแสดงออก โดยรวมกำลังเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการทำงานหรือการประกอบภารกิจอย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จตามจุดประสงค์ของกลุ่มซึ่งพฤติกรรมสำคัญที่แสดงประกอบด้วย พฤติกรรมที่แสดงถึงความรักใคร่กลมเกลียว ไม่เอาเปรียบกัน ไม่ยุ่งยงให้เกิดความแตกแยก ไม่ก่อการทะเลาะวิวาท และร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ของหมู่คณะ</p>	<p>ฝั่งน้อยสามัคคี</p>	<p>ผู้ที่มีความสามัคคี คือ ผู้ที่เปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รับผิดชอบต่อตนเองทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความมุ่งมั่นต่อผู้อื่น</p>	<p>2</p>

สาระการ เรียนรู้	ชื่อ กิจกรรม	คุณลักษณะเชิงพฤติกรรม	จำนวน ชั่วโมง
<p>สาระที่ 8</p> <p>8. ความมีน้ำใจ</p> <p>ความหมาย คือ การมีน้ำใจ คือ ความจริงใจที่ไม่เห็นแก่เพียงตัวเองหรือเรื่องของตัวเองแต่เห็นอกเห็นใจเห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์ มีความเอื้ออาทร เอาใจใส่ในความสนใจในความต้องการความจำเป็น ความทุกข์สุขของผู้อื่น และพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน</p>	<p>เพื่อนช่วยเพื่อน</p>	<p>ผู้ที่มีน้ำใจ คือ ผู้ให้และผู้อาสาช่วยเหลือสังคม รู้จักแบ่งปันเสียสละความสุขส่วนตน เพื่อทำประโยชน์แก่ผู้อื่น เข้าใจ เห็นใจ ผู้ที่มีความเดือดร้อน อาสาช่วยเหลือสังคมด้วยแรงกาย สติปัญญา ลงมือปฏิบัติการเพื่อบรรเทาปัญหาหรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้เกิดขึ้นในชุมชน</p>	<p>2</p>

กิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ วิชาจริยศึกษา ช่วงชั้นที่ 2

ชื่อเรื่องที่ 1 ความขยัน

ชื่อกิจกรรม ความขยันหมั่นเพียรของตน

เวลา 2 ชั่วโมง

จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจความหมายและความสำคัญของการพัฒนาความขยันหมั่นเพียร
2. เพื่อสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนฝึกปฏิบัติความขยันหมั่นเพียรจนติดเป็นนิสัย

ส่วนประกอบการจัดกิจกรรม

1. คำชี้แจงของเรื่องความขยัน
2. คู่มือครูเรื่องความขยัน
3. คู่มือนักเรียนเรื่องความขยัน
4. สื่อการสอนและอุปกรณ์

ใบความรู้

แบบประเมินกิจกรรมเรื่องความขยันหมั่นเพียร

คำชี้แจงเรื่องความขยัน

1. การเตรียมตัวของครู

1.1 ก่อนสอนครูต้องอ่านคำชี้แจงในแผนการจัดกิจกรรมการสอน คู่มือครูและคู่มือนักเรียน และทำความเข้าใจให้ดี

1.2 ครูต้องเตรียมสื่อการสอนให้พร้อมและปฏิบัติตามคู่มือครู โดยยึดหลักคู่มือครูในการดำเนินการสอน

2. การจัดกิจกรรม

1.1 การจัดกิจกรรมจริยศึกษา เพื่อพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ เรื่องความขยันโดยใช้กิจกรรมความขยันหมั่นเพียร

1.2 ให้นักเรียนร่วมทำกิจกรรม โดยให้นักเรียนเล่นเกมความขยันหมั่นเพียรของตน

3. บทบาทของครู

1.3 ชี้แจงแผนจัดกิจกรรมจริยศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ เรื่องความขยัน โดยใช้กิจกรรมความขยันหมั่นเพียร

3.2 ดำเนินการสอนจริยศึกษา เพื่อพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ เรื่องความขยัน โดยใช้กิจกรรมความขยันหมั่นเพียรตามลำดับ ดังนี้

3.2.1 แจกกระดาษและปากกาให้นักเรียนคนละ 1 ชุดให้เขียนชื่อและนามสกุลของตนเอง เขียนคำว่า " ความขยันหมั่นเพียรของตน" ไว้กลางกระดาษแผ่นหลัง

3.2.2 ให้นักเรียนนำกระดาษของตนเองส่งให้เพื่อนคนถัดไปให้เขียนพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรของตน และความไม่ขยันหมั่นเพียรของเพื่อนที่เป็นเจ้าของกระดาษ แล้วส่งต่อไปให้เพื่อนคนถัดไปจนครบทุกคน คนสุดท้ายส่งกระดาษคืนให้เจ้าของ

3.2.3 ให้นักเรียนแต่ละคนออกมาอ่านพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรและความไม่ขยันหมั่นเพียรของเพื่อนๆ หน้าชั้นเรียนจนครบทุกคน

3.2.4 ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นตามเนื้อหาใบความรู้ และนักเรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญของใบความรู้เรื่องความขยันหมั่นเพียร

4. สิ่งที่ครูต้องเตรียม

4.1 ใบความรู้ประกอบกิจกรรมเรื่องความขยันหมั่นเพียร

4.2 แบบประเมินแผนการจัดกิจกรรมเรื่องความขยันหมั่นเพียร

คู่มือครูเรื่องความขยัน

สำหรับการสอนจริยศึกษา แผนจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ เรื่องความขยันหมั่นเพียรของตน ใช้เวลาเรียน 2 คาบ เท่ากับ 2 ชั่วโมง ครูควรศึกษาเพื่อเตรียมการสอน ดังนี้

1.สาระสำคัญ

ผู้ที่มีความขยัน คือ ผู้ที่ตั้งใจทำอย่างจริงจังต่อเนื่องในเรื่องที่ถูกต้อง ผู้ที่เป็นคนสู้งาน มีความพยายาม ไม่ท้อถอย กล้าเผชิญอุปสรรค รั้งงานที่ทำ ตั้งใจทำหน้าที่อย่างจริงจัง

2. จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจความหมายและความสำคัญของการพัฒนาความขยันหมั่นเพียร
2. เพื่อสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนฝึกปฏิบัติความขยันหมั่นเพียรจนติดเป็นนิสัย

3. สาระการเรียนรู้

ขยัน ความหมาย คือ ความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การทำงานอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมออดทน ไม่ท้อถอยเมื่อพบอุปสรรค ความขยันต้องปฏิบัติควบคู่กับการใช้สติปัญญาแก้ปัญหาจนเกิดผลงานสำเร็จตามความมุ่งหมาย

4. กระบวนการจัดกิจกรรม

- 4.1 ชี้แจงแผนจัดกิจกรรมจริยศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ เรื่องความขยัน โดยใช้กิจกรรมความขยันหมั่นเพียร
- 4.2 ดำเนินการสอนจริยศึกษา เพื่อพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ เรื่องความขยัน โดยใช้กิจกรรมความขยันหมั่นเพียรตามลำดับ ดังนี้
 - 4.2.1 แจกกระดาษและปากกาให้นักเรียนคนละ 1 ชุดให้เขียนชื่อและนามสกุลของตนเอง เขียนคำว่า " ความขยันหมั่นเพียรของตน" ไว้กลางกระดาษแผ่นหลัง
 - 4.2.2 ให้นักเรียนนำกระดาษของตนเองส่งให้เพื่อนคนถัดไป ให้เขียนพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรของตน และความไม่ขยันหมั่นเพียรของเพื่อนที่เป็นเจ้าของกระดาษ แล้วส่งต่อให้เพื่อนคนถัดไปจนครบทุกคน คนสุดท้ายส่งกระดาษคืนให้เจ้าของ
 - 4.2.3 ให้นักเรียนแต่ละคนออกมาอ่านพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรและความไม่ขยันหมั่นเพียรของเพื่อนๆ หน้าชั้นเรียนจนครบทุกคน
 - 4.2.4 ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นตามเนื้อหาใบความรู้ให้นักเรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญของใบความรู้เรื่องความขยันหมั่นเพียร

5. สื่อการเรียนรู้

1. กระดาษ ปากกา
2. ใบความรู้ความขยันมันเพียร

6. การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม
2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปราย เสนอความคิดเห็น และการสรุปของนักเรียน

คู่มือนักเรียนเรื่องความซน

การเรียนจริยศึกษาโดยใช้ การใช้การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ เรื่องความซนหมั่นเพียรของตน ใช้เวลา 2 คาบ เท่ากับ 2 ชั่วโมง นักเรียนควรปฏิบัติ ดังนี้

1. แจกกระดาษและปากกาให้นักเรียนคนละ 1 ชุดให้เขียนชื่อและนามสกุลของตนเอง เขียนคำว่า "ความซนหมั่นเพียรของตน" ไว้กลางกระดาษแผ่นหลัง
2. นำกระดาษของตนเองส่งให้เพื่อนคนถัดไป ให้เขียนพฤติกรรมความซนหมั่นเพียรของตน และความไม่ซนหมั่นเพียรของเพื่อนที่เป็นเจ้าของกระดาษ แล้วส่งต่อให้เพื่อนถัดไปจนครบทุกคน คนสุดท้ายส่งกระดาษคืนให้เจ้าของ
3. แต่ละคนออกมาอ่านพฤติกรรมความซนหมั่นเพียรและความไม่ซนหมั่นเพียรของเพื่อนๆ หน้าชั้นเรียนจนครบทุกคน
5. ช่วยกันแสดงความคิดเห็นตามเนื้อหาใบความรู้
6. ช่วยกันสรุปสาระสำคัญของใบความรู้เรื่องความซนหมั่นเพียร

ใบความรู้

ความขยันหมั่นเพียรของฉัน

ความขยันหมั่นเพียร หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่การทำงานด้วยความกระตือรือร้น ตั้งใจ เต็มใจ มุ่งมั่น พยายาม ไม่ย่อท้อ และสม่ำเสมอ เพื่อให้งานที่ทำประสบความสำเร็จ โดยอาศัย คุณธรรมอิทธิบาท 4 ได้แก่

1. ฉันทะ มีใจรัก คือพอใจที่จะทำสิ่งนั้นและทำด้วยใจรักต้องการให้เป็นผลสำเร็จอย่างดีแห่ง กิจหรืองานที่ทำ
2. วิริยะ พากเพียรทำ ขยันหมั่นประกอบ หมั่นกระทำสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน เอาธุระ ไม่ทอดทิ้ง ไม่ทอดถอย ก้าวไปข้างหน้าจนกว่าจะสำเร็จ
3. จิตตะ เอาจิตฝึกใจ คือ ความมีใจเป็นสมาธิ มีใจจดจ่อ เอาใจใส่ดูแลในสิ่งที่ทำ ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอย ใช้ความคิดในเรื่องนั้นบ่อย ๆ เสมอ ๆ
4. วิมังสา ใช้ปัญญาสอบสวน คือ หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรวจหาเหตุผล และ ตรวจสอบข้อยิ่งหย่อน เกินเลย บกพร่อง ขัดข้องเป็นต้น ในสิ่งที่ทำนั้นโดยรู้จักทดลอง วางแผน วัดผล คิดค้นวิธีการแก้ไขปรับปรุงเป็นต้น เพื่อจัดการและดำเนินการได้ผลดียิ่งขึ้นไป

ประเภทของความขยันหมั่นเพียร

1. ความขยันหมั่นเพียรในการศึกษาเล่าเรียนมีพฤติกรรมแสดงออก ดังนี้
 - 1.1 กระตือรือร้นมาโรงเรียนโดยไม่ต้องให้ใครเตือน
 - 1.2 ตั้งใจฟังครูอธิบาย ไม่พูดคุยและเล่นในขณะที่ครูสอน
 - 1.3 บากบั่น พยายามทำงานให้เสร็จภายในเวลาที่กำหนดทุกครั้ง
2. ความขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ส่วนตน โดยมีพฤติกรรมแสดงออก ดังนี้
 - ใช้เวลาของตนให้เป็นประโยชน์
3. ความขยันหมั่นเพียรในการช่วยเหลืองานของครอบครัว โดยมีพฤติกรรมแสดงออก ดังนี้
 - ช่วยทำงานบ้านเพื่อแบ่งเบาภาระของพ่อแม่หรือผู้ปกครองด้วยความเต็มใจ
4. ความขยันหมั่นเพียรในการช่วยงานเพื่อสังคมส่วนรวม โดยมีพฤติกรรมแสดงออก ดังนี้
 - ช่วยเหลือกิจกรรมของหมู่คณะตามความรู้ความสามารถของตนอย่างสม่ำเสมอ

แบบประเมินการนำเสนอผลงานรายบุคคล

สำหรับครู สังเกตพฤติกรรม/ผลการทำงานตามกิจกรรม/ใบงานประกอบพิจารณา

รายการประเมิน	ความสามารถของผู้เรียน	ระดับคุณภาพ		
		1	2	3
1. มีความรับผิดชอบ	1. ทำงานที่ได้รับมอบหมาย			
	2. ทำงานเสร็จตามเวลาดำหนด			
	3. ส่งงานตรงเวลา			
2. มีความขยันและซื่อสัตย์	1. ทำงานด้วยตนเอง			
	2. พยายามทำงานให้สำเร็จ			
	3. ค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับงานที่ทำ			
3. มีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน	1. มีความสนใจและเต็มใจทำงาน			
	2. ทำงานอย่างมีความสุข			
	3. รักความสะอาดและทำงานอย่างมีระเบียบ			
	สรุปผลการประเมิน			

ระดับคุณภาพ

3 = ดีมาก

2 = ดี

1 = ควรปรับปรุง

การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ วิชาจริยศึกษา ช่วงชั้นที่ 2

ชื่อเรื่องที่ 2 การประหยัด

ชื่อกิจกรรม ค้นหาคนประหยัด

เวลา 2 ชั่วโมง

จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนศึกษาแนวทางการดำเนินชีวิตอย่างประหยัดของเพื่อน
2. เพื่อให้นักเรียนสร้างความตระหนักในความสำคัญของการดำเนินความเป็นอยู่อย่าง

เรียบง่าย

ส่วนประกอบการจัดกิจกรรม

1. คำชี้แจงเรื่อง การประหยัด
2. คู่มือครูเรื่อง การประหยัด
3. คู่มือนักเรียนเรื่อง การประหยัด
4. สื่อการสอนและอุปกรณ์
 - 4.1 ใบงาน
 - 4.2 แบบประเมินกิจกรรมเรื่อง ค้นหาคนประหยัด

คำชี้แจงเรื่องความประหยัด

1. การเตรียมตัวของครู

1.1 ก่อนสอนครูต้องอ่านคำชี้แจงในการจัดกิจกรรมการสอน คู่มือครูและคู่มือนักเรียน และทำความเข้าใจให้ดี

1.2 ครูต้องเตรียมสื่อการสอนให้พร้อมและปฏิบัติตามคู่มือครู โดยยึดหลักคู่มือครู ในการดำเนินการสอน

2. การจัดกิจกรรม

1. ให้นักเรียนทุกคนทำกิจกรรม “ค้นหาคนประหยัด” ต่อไปนี้

1.1 ให้นักเรียนทุกคนค้นหาว่าตนเองมีการประหยัดในเรื่องใดที่ดีที่สุด

1.2 ยกเป็นกรณีตัวอย่างให้กับผู้อื่นได้ เป็นการประหยัดของตนเอง/ครอบครัว

1 เรื่องลงในกระดาษ (ใช้เวลา 8 นาที)

2. ให้นักเรียนจับกลุ่ม ๆ ละ 5-6 คน ให้แต่ละคนผลัดกันเล่าเรื่องที่ตนเขียน จนครบทุกคน

3. ให้กลุ่มช่วยกันเขียนสรุปภาพรวมของเรื่องที่สมาชิกในกลุ่มเล่าตามใบงานที่ 1

4. ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนกลุ่มออกมาเล่าหน้าชั้น (ตามความเหมาะสมของเวลา)

5. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปภาพรวม “ค้นหาคนประหยัด” และเพิ่มเติมสาระสำคัญ

ของการประหยัด

3. บทบาทของครู

3.1 ชี้แจงแผนจัดกิจกรรมจริยศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ เรื่อง การประหยัด โดยใช้กิจกรรมค้นหาคนประหยัด

3.2 ดำเนินการสอนจริยศึกษา เพื่อพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ เรื่อง การประหยัด โดยใช้กิจกรรมค้นหาคนประหยัดตามลำดับ ดังนี้

3.2.1 ให้นักเรียนจับกลุ่ม ๆ ละ 5-6 คน แต่ละคนผลัดกันเล่าเรื่องที่ตนเขียน จนครบทุกคน

3.2.2 นักเรียนในแต่ละกลุ่มช่วยกันเขียนสรุปภาพรวมของเรื่องที่สมาชิกในกลุ่มเล่าตามใบงานที่ 1

3.3.2. แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนกลุ่มออกมาเล่าหน้าชั้น (ตามความเหมาะสมของเวลา)

3.2.4. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปภาพรวม “ค้นหาคนประหยัด” และเพิ่มเติมสาระสำคัญของ การประหยัด

4. สิ่งที่ต้องเตรียม

4.1 ใบงานประกอบกิจกรรมเรื่อง ค้นหาคนประหยัด

4.2 แบบประเมินแผนการจัดกิจกรรมเรื่อง ค้นหาคนประหยัด

คู่มือครูเรื่องความประหยัด

สำหรับการสอนจริยศึกษาการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ

เรื่องความประหยัด ใช้เวลาเรียน 2 คาบ เท่ากับ 2 ชั่วโมง ครูควรศึกษาเพื่อเตรียมการสอน ดังนี้

1.สาระสำคัญ

ผู้ที่มีความประหยัด คือ ผู้ที่ดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย รู้จักฐานะการเงินของตน คิดก่อนใช้ คิดก่อนซื้อ เก็บออม ถนอมใช้ทรัพย์สินสิ่งของอย่างคุ้มค่า รู้จักทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย ของตนเองอยู่เสมอ

2. จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนศึกษาแนวทางการดำเนินชีวิตอย่างประหยัดของเพื่อน
2. เพื่อให้นักเรียนสร้างความตระหนักในความสำคัญของการดำเนินความเป็นอยู่อย่าง

เรียบง่าย

3. สาระการเรียนรู้

ประหยัด ความหมาย คือ การรู้จักเก็บออมถนอมใช้ทรัพย์สิน สิ่งของแต่พอควร พอประมาณ ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อ การรู้จักวางแผนเวลาของตนเองและใช้ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าที่สุดได้แก่ ศึกษาเล่าเรียน ทำแบบฝึกหัด หาคำความรู้เพิ่มเติม ใช้เวลาในการนอน การทำงานอดิเรก ช่วยเหลืองานบ้าน ชุมชนและสังคม

4. กระบวนการจัดกิจกรรม

4.2 ชี้แจงแผนจัดกิจกรรมจริยศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ

เรื่อง การประหยัด โดยใช้กิจกรรม”ค้นหาคนประหยัด”

4.2 ดำเนินการสอนจริยศึกษา เพื่อพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ เรื่องการประหยัดโดยใช้กิจกรรม”ค้นหาคนประหยัด”ตามลำดับ ดังนี้

ชี้แจงแผนจัดกิจกรรมจริยศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ เรื่อง การประหยัดโดยใช้กิจกรรมค้นหาคนประหยัด

4.2.1 ดำเนินการสอนจริยศึกษา เพื่อพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ เรื่องการประหยัด โดยใช้กิจกรรมค้นหาคนประหยัดตามลำดับดังนี้

4.2.2 ให้นักเรียนจับกลุ่ม ๆ ละ 5- 6 คน ให้แต่ละคนผลัดกันเล่าเรื่องที่ตนเขียน จนครบทุกคน

4.2.3 ให้กลุ่มช่วยกันเขียนสรุปภาพรวมของเรื่องที่สมาชิกในกลุ่มเล่าตามใบงานที่ 1

4.2.4 ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนกลุ่มออกมาเล่าหน้าชั้น (ตามความเหมาะสมของเวลา)

4.2.5 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปภาพรวม “ค้นหาคนประหยัด” และเพิ่มเติม

สาระสำคัญของการประหยัด

5. สื่อการเรียนรู้

ใบงานที่ 1

6. การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม ตรวจใบงาน
2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปราย เสนอความคิดเห็น และการสรุปของนักเรียน

คู่มือนักเรียนเรื่องความประหัยด

การเรียนจริยศึกษาโดยใช้ การใช้แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ เรื่องค้นหาคนประหัยด ใช้เวลา 2 คาบ เท่ากับ 2 ชั่วโมง นักเรียนควรปฏิบัติ ดังนี้

1. ทำกิจกรรม “ ค้นหาคนประหัยด ”
2. ค้นหาว่าตนเองมีการประหัยดในเรื่องใดดีที่สุด
3. ยกเป็นกรณีตัวอย่างให้กับผู้อื่นได้ เป็นการประหัยดของตนเอง/ครอบครัว 1 เรื่อง ลงใน กระดาษ (ใช้เวลา 8 นาที)
4. จับกลุ่ม ๆ ละ 5- 6 คน ให้แต่ละคนผลัดกันเล่าเรื่องที่ตนเขียน จนครบทุกคน
5. แต่ละกลุ่มช่วยกันเขียนสรุปภาพรวมของเรื่องที่สมาชิกในกลุ่มเล่าตามใบงานที่ 1
6. แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนกลุ่มออกมาเล่าหน้าชั้น (ตามความเหมาะสมของเวลา)

ใบงานที่ 1

ชื่อกลุ่ม.....

ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันเขียนสรุปภาพรวมของเรื่องที่สมาชิกในกลุ่มเล่าตามหัวข้อต่อไปนี้
สมาชิกภายในกลุ่ม

1.....

2.....

3.....

4.....

5.....

6.....

1. ประเด็นที่กลุ่มสามารถประหยัด ได้แก่เรื่อง

.....

2. วิธีประหยัด คือ

.....

3. ผลดีที่เกิดจากการประหยัด ได้แก่

.....

4. สรุปสาระสำคัญของกิจกรรมให้ประโยชน์อะไรบ้าง

.....

แบบประเมินการนำเสนอผลงานรายบุคคล

สำหรับครู สังเกตพฤติกรรม/ผลการทำงานตามกิจกรรม/ใบงานประกอบพิจารณา

รายการประเมิน	ความสามารถของผู้เรียน	ระดับคุณภาพ		
		1	2	3
1. มีความรับผิดชอบ	1. ทำงานที่ได้รับมอบหมาย			
	2. ทำงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด			
	3. ส่งงานตรงเวลา			
2. มีความขยันและซื่อสัตย์	1. ทำงานด้วยตนเอง			
	2. พยายามทำงานให้สำเร็จ			
	3. ค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับงานที่ทำ			
3. มีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน	1. มีความสนใจและเต็มใจทำงาน			
	2. ทำงานอย่างมีความสุข			
	3. รักความสะอาดและทำงานอย่างมีระเบียบ			
	สรุปผลการประเมิน			

ระดับคุณภาพ

3 = ดีมาก

2 = ดี

1 = ควรปรับปรุง

การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ วิชาจริยศึกษา ช่วงชั้นที่ 2

ชื่อเรื่องที่ 3 ความซื่อสัตย์

ชื่อกิจกรรม ใครกันแน่ที่ซื่อสัตย์

เวลา 2 ชั่วโมง

จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติตนเป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตประพฤติชอบและจริงใจกับผู้อื่น
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถปฏิบัติตนตามสัญญาที่ให้ไว้กับตนเองและผู้อื่นได้
3. เพื่อให้นักเรียนสามารถปฏิบัติตนด้านความซื่อสัตย์ทางวาจา พูดแต่ความจริง

ไม่พูดปด ไม่เอาของผู้อื่นมาเป็นของตน

ส่วนประกอบการจัดกิจกรรม

1. คำชี้แจงของเรื่อง ความซื่อสัตย์
2. คู่มือครูเรื่อง ความซื่อสัตย์
3. คู่มือนักเรียนเรื่อง ความซื่อสัตย์
4. สื่อการสอนและอุปกรณ์
 - 4.1 แบบฝึกหัดก่อนเรียนและหลังเรียนเรื่อง ความซื่อสัตย์
 - 4.2 ใบงานสถานการณ์จำลอง 4 สถานการณ์
 - 4.3 ใบความรู้เรื่องกิจกรรมการพัฒนาตนเองด้านความซื่อสัตย์
 - 4.4 แบบประเมินแผนการสอนเรื่อง ความซื่อสัตย์

คำชี้แจงเรื่องความซื่อสัตย์

1. การเตรียมตัวของครู

1.1 ก่อนสอนครูต้องอ่านคำชี้แจงในการจัดกิจกรรมการสอน คู่มือครูและคู่มือนักเรียน และทำความเข้าใจให้ดี

1.2 ครูต้องเตรียมสื่อการสอนให้พร้อมและปฏิบัติตามคู่มือครู โดยยึดหลักคู่มือครูในการดำเนินการสอน

2. การจัดกิจกรรม

2.1 แผนการจัดกิจกรรมจริยศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ เรื่องความซื่อสัตย์โดยใช้สถานการณ์จำลอง กิจกรรม ใครกันแน่ที่ซื่อสัตย์

ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มศึกษาสถานการณ์จำลองและอภิปราย

3. บทบาทของครู

3.1 ชี้แจงการเรียนรู้ด้วยแผนการสอนจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ โดยใช้กิจกรรม ใครกันแน่ที่ซื่อสัตย์

3.2 ดำเนินการสอนกิจกรรมจริยศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ โดยใช้กิจกรรมใครกันแน่ที่ซื่อสัตย์ ตามลำดับขั้นตอน

3.2.1 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียนเรื่องความซื่อสัตย์

3.2.2 ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาโดยยกตัวอย่างสถานการณ์จริงในท้องถิ่น ชาวเหตุการณ์ นิทานเรื่องสั้นบุคคลที่มีความซื่อสัตย์

3.2.3 ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 10 คน ให้ทุกกลุ่มศึกษาสถานการณ์จำลอง ตั้งแต่ สถานการณ์ที่ 1-4

3.2.4 ให้ทุกกลุ่มจำแนกว่าแต่ละสถานการณ์นั้นบุคคลแต่ละสถานการณ์มีความซื่อสัตย์ด้านใดบ้างต่อไปนี้

3.2.4.1 ด้านประพฤติก่อนและจริงใจกับผู้อื่น

3.2.4.2 ด้านปฏิบัติตามสัญญาที่ให้ไว้กับตนเองและผู้อื่น

3.2.4.3 ด้านความซื่อสัตย์ทางวาจา พูดแต่ความจริง ไม่พูดปด ไม่เอาของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง

3.2.5 ให้นักเรียนสรุปผลของความซื่อสัตย์ ของแต่ละสถานการณ์ และตอบคำถามโดยเน้นประโยชน์ของความซื่อสัตย์และโทษของความไม่ซื่อสัตย์

3.2.6 แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอการตอบคำถามของแต่ละสถานการณ์

3.2.7 ให้นักเรียนสรุปเกี่ยวกับความสำคัญของความซื่อสัตย์ และหาข้อตกลงร่วมกันว่า ช่วยกันปฏิบัติตนเป็นผู้มีความซื่อสัตย์อย่างไร

3.2.8 ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรมเรื่อง การพัฒนาตนเองด้านความซื่อสัตย์ ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนเรื่อง ความซื่อสัตย์

4. สิ่งที่ครูต้องเตรียม

- 4.1 แบบทดสอบก่อนเรียนเรื่อง ความซื่อสัตย์
- 4.2 ใบงานสถานการณ์จำลอง 4 สถานการณ์
- 4.3 ใบความรู้เรื่อง กิจกรรมการพัฒนาตนเองด้านความซื่อสัตย์
- 4.4 แบบประเมินแผนการจัดกิจกรรมเรื่อง ความซื่อสัตย์

คู่มือครูเรื่องความซื่อสัตย์

สำหรับการสอนกิจกรรมจริยศึกษา เพื่อพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการช่วงชั้นที่ 2 เรื่อง ใครกันแน่ที่ซื่อสัตย์ ใช้เวลา 2 คาบ 2 ชั่วโมง ครูควรศึกษาเพื่อเตรียมการเรียนการสอน ดังนี้

1.สาระสำคัญ

ความซื่อสัตย์คือ ประพฤติชอบและจริงใจ ประพฤติปฏิบัติตามข้อตกลง กติกา หรือสัญญาที่ให้ไว้กับตนเองและผู้อื่น พุดแต่ความจริง ไม่พุดปด ไม่คดโกง ไม่หลอกลวง ไม่เอาของผู้อื่นมาเป็นของตน

2.จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติตนเป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตประพฤติชอบและจริงใจกับผู้อื่น
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถปฏิบัติตนตามสัญญาที่ให้ไว้กับตนเองและผู้อื่นได้
3. เพื่อให้นักเรียนสามารถปฏิบัติตนด้านความซื่อสัตย์ทางวาจา พุดแต่ความจริง ไม่พุดปด ไม่เอาของผู้อื่นมาเป็นของตน

3. สาระการเรียนรู้

ความซื่อสัตย์ หมายถึง การประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสม และตรงต่อความเป็นจริงปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ทั้งกาย วาจา ใจ ทั้งต่อตนเอง และผู้อื่น ผู้ที่ยึดถือความซื่อสัตย์สุจริตเป็นหลักในการดำรงชีวิต จะได้รับการยกย่อง ความเชื่อถือไว้วางใจ และอยู่ในสังคมอย่างสงบสุข

4. กระบวนการจัดกิจกรรม

- 4.1 ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนเรื่อง ความซื่อสัตย์
- 4.2 ช้่นนำสู่บทเรียน
 - 4.2.1 ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาโดยยกตัวอย่างสถานการณ์จริงในท้องถิ่น ข่าว เหตุการณ์ นิทานเรื่องสั้นบุคคลที่มีความซื่อสัตย์
- 4.3 ช้่นกิจกรรม
 - 4.3.1 ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 10 คน ให้ทุกกลุ่มศึกษาสถานการณ์จำลอง ตั้งแต่ สถานการณ์ที่ 1-4
 - 4.3.2 ให้ทุกกลุ่มจำแนกว่าแต่ละสถานการณ์นั้นบุคคลแต่ละสถานการณ์มีความซื่อสัตย์ด้านใดบ้างต่อไปนี้
 - 4.3.2.1 ด้านประพฤติชอบและจริงใจกับผู้อื่น
 - 4.3.2.2 ด้านปฏิบัติตามสัญญาที่ให้ไว้กับตนเองและผู้อื่น
 - 4.3.2.3 ด้านความซื่อสัตย์ทางวาจา พุดแต่ความจริง ไม่พุดปด ไม่เอาของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง

4.3.2.4 ให้นักเรียนสรุปผลของความซื่อสัตย์ ของแต่ละสถานการณ์ และตอบคำถาม โดยเน้นประโยชน์ของความซื่อสัตย์และโทษของความไม่ซื่อสัตย์

4.3.2.5 แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอผลการตอบคำถามของแต่ละ สถานการณ์

4.4 ขั้นสรุป

4.4.1 ให้นักเรียนสรุปเกี่ยวกับความสำคัญของความซื่อสัตย์ และหาข้อตกลงร่วมกันว่า จะช่วยกันปฏิบัติตนเป็นผู้มีความซื่อสัตย์อย่างไร

4.4.2 ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรมเรื่องการพัฒนาตนเองด้านความ ซื่อสัตย์

4.5 ขั้นทดสอบหลังเรียน

4.5.1 ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนเรื่องความซื่อสัตย์

4.5.2 ให้นักเรียนทำแบบประเมินการสอนเรื่องความซื่อสัตย์

5. กระบวนการวัดและประเมินผล

5.1 จากการตอบคำถามเรื่อง ความซื่อสัตย์

5.2 ตรวจใบงานเรื่อง ความซื่อสัตย์

5.3 สังเกตจากการทำงานกลุ่มและรายบุคคล

5.4 สังเกตจากการอภิปรายสรุปข้อคิดเห็น

6 สื่อการเรียนการสอน

6.1 แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน เรื่อง ความซื่อสัตย์

6.2 ใบงานสถานการณ์จำลอง 4 สถานการณ์

6.3 ใบความรู้ประกอบกิจกรรม เรื่อง พัฒนาตนเองด้านความซื่อสัตย์

คู่มือนักเรียน

การเรียนจริยศึกษาโดยใช้การจัดกิจกรรมการสอนพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ เรื่อง ความซื่อสัตย์ ใช้เวลา 2 คาบ เท่ากับ 2 ชั่วโมง นักเรียนควรปฏิบัติ ดังนี้

1. นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนเรื่อง ความซื่อสัตย์
2. ให้นักเรียนสนทนาโดยยกตัวอย่างสถานการณ์จริงในท้องถิ่น ชาว เหตุการณ์ นิทานเรื่องสั้น บุคคลที่มีความซื่อสัตย์
3. นักเรียนแบ่งกลุ่มเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 10 คน ให้ทุกกลุ่มศึกษาสถานการณ์จำลองตั้งแต่ สถานการณ์ที่ 1-4
4. นักเรียนทุกกลุ่มจำแนกว่าแต่ละสถานการณ์นั้นบุคคลแต่ละสถานการณ์มีความซื่อสัตย์อย่างไร
5. ครูให้นักเรียนสรุปผลของความซื่อสัตย์ของแต่ละสถานการณ์
6. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอผลการตอบคำถามของแต่ละสถานการณ์
7. นักเรียนสรุปเกี่ยวกับความสำคัญของความซื่อสัตย์ และหาข้อตกลงร่วมกันว่าจะช่วยกันปฏิบัติตนเป็นผู้มีความซื่อสัตย์อย่างไร
8. ใบความรู้ประกอบกิจกรรมเรื่อง การพัฒนาตนเองด้านความซื่อสัตย์
9. ทำแบบทดสอบหลังเรียนเรื่อง ความซื่อสัตย์
10. ทำแบบประเมินการสอนเรื่อง ความซื่อสัตย์

ใบงาน

เรื่องใครกันแน่ที่ซื่อสัตย์

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านสถานการณ์ที่ 1 - 4 แล้วตอบคำถาม จากนั้นแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนมารายงานคำตอบของทุกกลุ่มหน้าชั้นเรียน

สถานการณ์ที่ 1

สมชายเป็นนักเรียนชั้น ป. 6 วันหนึ่งขณะที่สมชายเดินเล่นอยู่คนเดียวในบริเวณสนามหญ้าหน้าโรงเรียน สมชายเห็นปากกาด้ามหนึ่งตกอยู่ เจ้าของคงทำตกไว้ สมชายอยากได้ปากกาชนิดนี้มานานแล้วแต่คุณแม่บอกว่าเขายังเด็กเกินกว่าที่จะใช้ปากกาดี ๆ อย่างนี้ เขาจึงเก็บไว้ในกระเป๋า กางเกง สมชายตัดสินใจไม่ถูกว่าจะเก็บปากกาไว้ใช้เอง เพราะเจ้าของคงจำไม่ได้ ใคร ๆ ก็ซื่อได้ หรือจะเอาไปให้ผู้อำนวยการโรงเรียนประกาศหาเจ้าของซึ่งถ้าทำเช่นนั้น สมชายก็อดได้ใช้ปากกาดี ๆ เช่นนี้แน่ ๆ

คำถาม นักเรียนคิดว่าสมชายจะตัดสินใจอย่างไรดี

ตอบ

1. ถ้าเก็บปากกาไว้ใช้เองจะมีผลดีผลเสียอย่างไร

.....

.....

.....

2. ถ้าให้ผู้อำนวยการประกาศหาเจ้าของ ผลดีผลเสียจะเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

3. ทางเลือกอื่น ๆ

.....

.....

.....

สถานการณ์ที่ 2

พรชัยอายุ 10 ปี วันหนึ่งคุณแม่ใช้ให้ไปซื้อน้ำตาลที่ร้านปากซอย ราคาน้ำตาล 13 บาท พรชัยให้เงินคนขายไป 20 บาท คนขายซึ่งแก่มากก็ทอนมาให้เป็นเหรียญบาท 6 และ เหรียญสิบบาท 1 เหรียญ ด้วยความเข้าใจผิดว่าเป็นเหรียญ 1 บาท พรชัยกำเหรียญนั้นไว้แน่นตั้งใจว่าจะเอาเงินนั้นไปซื้อหนังสือการ์ตูนอ่านเล่น พอคุณแม่ทราบเรื่องก็บอกให้พรชัยนำเงินไปคืนเจ้าของร้านเสีย พรชัยตัดสินใจไม่ได้เพราะว่าถ้าเอาไปคืนตนก็ไม่มีเงินซื้อการ์ตูน แต่ถ้าไม่เอาไปคืนคุณแม่ก็อาจจะทำโทษก็ได้

คำถาม พรชัยจะทำอย่างไร

ตอบ

1. ถ้านำเงินไปคืนผลดีผลเสียเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

2. ถ้าไม่คืนเงินผลดีผลเสียเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

3. ทางเลือกอื่นๆ

.....

.....

.....

สถานการณ์ที่ 3

ใคร ๆ ในโรงเรียนประเทืองวิทยา ก็รู้ว่าสมพร เป็นคนมีน้ำใจคอยช่วยเหลือคนอื่นเสมอ สมพรรำไทยเก่ง ครูจึงเลือกให้สมพรเป็นคนรำอวยพรในงานชุมนุมผู้ปกครองในเดือนหน้า สมพรตั้งใจว่าจะโชว์ฝีมือเต็มที่ เพราะว่างานนี้มีความหมายต่อเธอมาก เพราะทุกคนในครอบครัวก็จะมาชมด้วย คุณพ่อบอกว่าจะเอาวีดีโอเทปมาถ่ายเก็บไว้ แต่แล้วเพื่อนรุ่นน้องที่ชื่อชมพู่ก็มาอ้อนวอนให้ สมพรซ้อมรำอวยพรให้ชมพู่ ชมพู่เป็นเด็กที่อ้วนมาก รำไม่สวย ชมพู่ไปหาครูขอรำอวยพรแทนสมพร ชมพู่พยายามอ้อนวอนให้สมพรอนุญาตให้เธอรำแทน สมพรต้องคิดหนักเธอไม่ต้องการให้ชมพู่เสียใจ ในขณะที่เดียวกันถ้าเธอไม่รำอวยพร ครอบครัวของเธอก็จะเสียใจมากเหมือนกัน

ถาม สมพรจะตัดสินใจอย่างไร

ตอบ

- 1.....
- 2.....
- 3.....

สถานการณ์ที่ 4

ปราณีมาถึงโรงเรียนหลังเคารพธงชาติบ่อยครั้ง เพราะการจราจรติดขัด ทั้งๆที่ปราณีได้พยายามออกจากบ้านแต่เช้าทุกวัน ทางฝ่ายปกครองต้องบันทึกการมาสายของปราณีไว้เป็นข้อมูลสำหรับพิจารณาการมาสายของปราณีเป็นระเบียบของโรงเรียนถ้าใครมาสายเกิน 10 ครั้ง พอดีฝ่ายปกครองถามปราณีว่ามาสายครั้งที่เท่าไรแล้ว ปราณีควรตอบว่าอย่างไร เพราะว่าเธอหวังจะได้รับทุนการศึกษาของโรงเรียน

คำถาม นักเรียนคิดว่าปราณีควรตอบฝ่ายปกครองอย่างไร

ตอบ

- 1.....
-
- 2.....
-
- 3.....
-

ใบความรู้ประกอบกิจกรรม

เรื่อง ความซื่อสัตย์

การพัฒนาลักษณะนิสัยด้านความซื่อสัตย์

ขอขยายลักษณะนิสัยด้านความซื่อสัตย์สามารถแบ่งออกเป็นความซื่อสัตย์ทางกาย ความซื่อสัตย์ทางวาจาและความซื่อสัตย์ทางใจ ซึ่งกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้จำแนกความซื่อสัตย์ไว้ ดังนี้

1. ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง คือความรู้สึกลึกซึ้งชอบชั่วดีและความละเอียดเกรงกลัวต่อการกระทำผิด การไม่พูดปดสับปลับ หลอกลวง การไม่คิดโลภในของผู้อื่น ไม่คล้อยตามพวกที่ลากหรือชักจูงไปในทางเสื่อมเสียมั่นคงต่อการทำความดีของตนเอง ไม่คดโกง ความตั้งใจทำงาน ประพฤติตรงตามคำพูดและตรงตามที่ได้คิดเป็นต้น

2. ความซื่อสัตย์ต่อบุคคลอื่น คือ ความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่นต่อมิตรต่อหัวหน้าต่อผู้มีพระคุณ มีลักษณะสำคัญคือความจริงใจต่อผู้อื่น ไม่ชักชวนผู้อื่นไปในทางเสื่อมเสีย ไม่สอพลอเพื่อหาประโยชน์ส่วนตัว เตือนสติแนะนำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ ยินดีในความสำเร็จของผู้อื่น ไม่คิดริษยา กัดกันแก่งแย่ง ไม่ถือเอาของผู้อื่นมาเป็นของตน โดยการลักขโมย ฉ้อโกง ไม่ละเมิดของรักของผู้อื่น ยอมรับหากตนเป็นผู้ทำผิดต่อผู้อื่น ไม่ผิดนัด รู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น ไม่หยิบของใช้ของผู้อื่นไปโดยไม่ได้รับอนุญาต มีความประพฤติดีทั้งต่อหน้าและลับหลัง เป็นต้น

แบบทดสอบเรื่องความซื่อสัตย์

ชื่อ – สกุล _____ ชั้น _____ เลขที่ _____

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน

<p>1. คนที่รักษาคำพูดเป็นคนเช่นไร</p> <p>ก. ทำตามเหตุผล</p> <p>ข. ทำโดยไม่ต้องพูด</p> <p>ค. พูดและแนะนำได้</p> <p>ง. ทำตามคำพูดเสมอ</p> <p>2. ผลของความซื่อสัตย์สุจริต คืออะไร</p> <p>ก. ตนเองสบายใจและได้รับความชมจากผู้อื่น</p> <p>ข. รางวัลเงินทอง</p> <p>ค. คำชมเชย เกียรติยศ</p> <p>ง. การยกย่องสรรเสริญ</p> <p>3. “ซื่อกินไม่หมดคดกินไม่นาน” ข้อความนี้เกี่ยวข้องกับคุณธรรมข้อใด</p> <p>ก. ความกตัญญูกตเวที</p> <p>ข. ความขยันหมั่นเพียร</p> <p>ค. ความซื่อสัตย์สุจริต</p> <p>ง. หน้าที่ความรับผิดชอบ</p> <p>4. ความจริงใจ มีความหมายตรงกับข้อใด</p> <p>ก. พูดจริงทำจริง</p> <p>ข. กระทำตรงกับใจ</p> <p>ค. กระทำแต่เรื่องจริง</p> <p>ง. พูดและทำแต่สิ่งที่ดี</p>	<p>5. คนที่มีสัจจะตรงกับภาษิตใด</p> <p>ก. พูดไปสองไพเบี้ย</p> <p>ข. เสียชีพออย่าเสียสัตย์</p> <p>ค. คดในช่องอินกระดูก</p> <p>ง. ปลาหมอตายเพราะปาก</p> <p>6. การพูดเรื่องต่าง ๆ ควรคำนึงถึงสิ่งใดมากที่สุด</p> <p>ก. ความจริง</p> <p>ข. ประโยชน์</p> <p>ค. การใช้ถ้อยคำ</p> <p>ง. เวลาที่เหมาะสม</p> <p>7. ข้อใดเป็นการแสดงความซื่อสัตย์ต่อตนเอง</p> <p>ก. รักษาคำพูด</p> <p>ข. การตรงต่อเวลา</p> <p>ค. ปฏิบัติตามข้อตกลง</p> <p>ง. การปฏิบัติตามระเบียบ</p> <p>8. ใครเป็นคนที่ซื่อสัตย์สุจริต</p> <p>ก. น้องทำการบ้านไม่ได้จึงลอกเพื่อน</p> <p>ข. หน้อยเก็บเงินได้แล้วไปซื้อขนม</p> <p>ค. หน้อยไม่มีเงินกินข้าวแต่บอกว่าอิม</p> <p>ง. นิดยอมรับผิดกับครูว่า “ลอกการบ้านเพื่อน”</p>
--	--

<p>9. ข้อใดเป็นการพูดให้แตกแยก</p> <p>ก. กัลยา ถามการบ้านครู</p> <p>ข. วิชัยบอกสุนีว่า ถูกเพื่อนด่า</p> <p>ค. นุฎล ปรีกษากับเพื่อน</p> <p>ง. ปัญญา เล่าเรื่องตัวเองให้เพื่อนฟัง</p>	<p>10. การพูดลักษณะเสียตสินินทาผู้อื่นเป็นการพูด ของบุคคลประเภท</p> <p>ก. คนพูดปิด</p> <p>ข. คนพูดมาก</p> <p>ค. คนพูดอำพราง</p> <p>ง. คนพูดยุยงให้แตกแยก</p>
---	--

เฉลย แบบทดสอบ
เรื่อง ความซื่อสัตย์

<p>1. ง</p> <p>2. ก</p> <p>3. ค</p> <p>4. ข</p> <p>5. ข</p>	<p>6. ก</p> <p>7. ก</p> <p>8. ง</p> <p>9. ข</p> <p>10. ง</p>
---	--

การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการวิชาจริยศึกษา ช่วงชั้นที่ 2

ชื่อเรื่องที่ 4 ความมีระเบียบวินัย

ชื่อกิจกรรม วินัยดีมีสุข

เวลา 2 ชั่วโมง

จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบแบบแผนและข้อบังคับกติกาของสังคมได้
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถควบคุมตนเองให้ไปตามความต้องการและระเบียบของสังคมได้
3. เพื่อให้นักเรียนสามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคมได้

ส่วนประกอบในการสอน

1. คำชี้แจงเรื่อง ความมีระเบียบวินัย
2. คู่มือครูเรื่อง ความมีระเบียบวินัย
3. คู่มือนักเรียนเรื่อง ความมีระเบียบวินัย
4. สื่อการเรียนรู้

แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน เรื่อง ความมีระเบียบวินัย

ใบงาน เรื่องการจำแนกข้อความที่กำหนดไว้

ใบความรู้ประกอบกิจกรรม เรื่อง ความมีระเบียบวินัยดีมีสุข

ภาพนักเรียนเข้าแถวและนักเรียนซื้ออาหาร

แบบประเมินแผนการสอนเรื่อง ความมีระเบียบวินัย

คำชี้แจงเรื่อง ความมีระเบียบวินัย

1. การเตรียมตัวของครู

1.1 ก่อนสอนครูต้องอ่านคำชี้แจงในการจัดกิจกรรม คู่มือครูและคู่มือนักเรียน และทำความเข้าใจให้ดี

1.2 ครูต้องเตรียมสื่อการสอนให้พร้อมปฏิบัติตามคู่มือครู โดยยึดหลักคู่มือครูในการดำเนินการสอน

2. การจัดสอนกิจกรรม

2.1 แผนจัดกิจกรรมจริยศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ เรื่อง ความมีระเบียบวินัย โดยใช้กิจกรรมวินัยดีมีสุข

2.2 ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม 3 กลุ่มๆ ละ 10 คน

3. บทบาทของครู

3.1 ชี้แจงการเรียนรู้แผนจัดกิจกรรมจริยศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ เรื่อง ความมีระเบียบวินัย โดยใช้กิจกรรมวินัยดีมีสุข

3.2 ดำเนินการสอนจริยศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานเรื่องความมีระเบียบวินัยโดยใช้กิจกรรมวินัยดีมีสุข ตามลำดับดังนี้

3.2.1 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียนเรื่องความมีระเบียบวินัย

3.2.2 ครูให้นักเรียนคุณภาพเกี่ยวกับความมีระเบียบวินัยและไม่มีระเบียบวินัย เช่นนักเรียนยื่นเข้าแถวหรือแย่งกันซื้ออาหาร

3.2.3 ครูสนทนาซักถามเกี่ยวกับภาพในหัวข้อต่อไปนี้

- การกระทำของบุคคลในภาพ
- ลักษณะของความมีระเบียบวินัยและไม่มีระเบียบวินัย

3.2.4 ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 10 คน เพื่อศึกษาใบงาน เรื่องระเบียบวินัยดีเยี่ยมมีสุข

3.2.5 ให้นักเรียนทุกกลุ่มศึกษาใบความรู้เรื่อง การรักษาระเบียบวินัย

3.2.6 ครูและนักเรียนทุกกลุ่มวิเคราะห์พฤติกรรมของลูกช้างในหัวข้อต่อไปนี้

- ลักษณะนิสัยการกระทำ
- เหตุผลของการกระทำของลูกช้าง
- ข้อคิดที่ได้จากใบความรู้

- 3.2.7 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มแสดงความคิดเห็นตามเนื้อเรื่อง ตามใบความรู้
ให้นักเรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญของใบความรู้เรื่อง วินัยดีมีสุข
ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังการเรียนรู้เรื่อง ความมีระเบียบวินัย
ให้นักเรียนทำแบบประเมินแผนการจัดการจัดกิจกรรมเรื่อง ความมีระเบียบวินัย

4. สิ่งที่ต้องเตรียม

- 4.1 แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน เรื่อง ความมีระเบียบวินัย
- 4.2 ใบงาน เรื่องการจำแนกข้อความที่กำหนดให้
- 4.3 ใบความรู้ประกอบกิจกรรม เรื่อง ความมีระเบียบวินัยดีมีสุข
- 4.4 ภาพนักเรียนเข้าแถว และนักเรียนซื้ออาหาร
- 4.5 แบบประเมินแผนการจัดการสอนเรื่อง ความมีระเบียบวินัย

คู่มือครูเรื่องความมีระเบียบวินัย

สำหรับการสอนจริยศึกษา จัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ เรื่อง ความมีระเบียบวินัย ใช้เวลาเรียน 2 คาบ เท่ากับ 2 ชั่วโมง ครูควรศึกษาเพื่อเตรียมการสอนดังนี้

1.สาระสำคัญ

ผู้ที่มีวินัย คือ ผู้ที่ปฏิบัติตนในขอบเขต กฎ ระเบียบของสถานศึกษาสถาบัน องค์กร สังคมและประเทศ โดยที่ตนเองยินดีปฏิบัติตามอย่างเต็มใจและตั้งใจ เช่น การแต่งกายที่ถูกต้องตามระเบียบ เข้าแถวรับบริการตามลำดับ

2. จุดประสงค์

1. นักเรียนสามารถประพฤติตนอยู่ในระเบียบแบบแผนและข้อบังคับกติกาของสังคมได้
2. นักเรียนสามารถควบคุมตนเองให้เป็นไปตามความต้องการและระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคมได้

3. สาระการเรียนรู้

ความมีวินัย หมายถึงแนวการจัด การประพฤติปฏิบัติให้อยู่ในระเบียบแบบแผนและข้อบังคับ สามารถควบคุมตนเองให้เป็นไปตามความต้องการและระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคมโดยเคารพสิทธิของผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบของสังคม ควบคุมพฤติกรรมของตนเอง รู้ว่าสิ่งดีควรทำและสิ่งใดไม่ดีควรหลีกเลี่ยง สามารถคิด ตัดสินใจ และเลือกกระทำในสิ่งที่ตนเห็นว่าเหมาะสม ไม่ขัดต่อกฎระเบียบของสังคม และไม่ขัดต่อสิทธิของผู้อื่น

4. กระบวนการจัดกิจกรรม

4.1 ขั้นทดสอบก่อนกิจกรรม

4.1.1 ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนจัดกิจกรรมเรื่อง ความมีระเบียบวินัย

4.2 ขั้นนำสู่กิจกรรม

4.2.1 ครูให้นักเรียนดูภาพเกี่ยวกับความมีระเบียบวินัยและไม่ระเบียบวินัย นักเรียนเข้าแถวและนักเรียนแย่งซื้ออาหาร

4.2.2 ให้นักเรียนบอกความสำคัญและประโยชน์ของการมีระเบียบวินัยในบ้านของตนเอง

4.2.3 ครูนำนักเรียนสนทนาซักถามเกี่ยวกับภาพในหัวข้อต่อไปนี้

- การกระทำของบุคคลในภาพ
- ลักษณะของความมีระเบียบวินัยและไม่ระเบียบวินัย

4.3 ชั้นกิจกรรม

4.3.1 แบ่งกลุ่มนักเรียนกลุ่มละ 3 กลุ่ม ๆ ละ 10 คน ให้นักเรียนศึกษาใบงาน เรื่องระเบียบวินัยดีเยี่ยมมีสุขและตอบคำถาม

4.3.2 ครูและนักเรียนอภิปรายถึงเนื้อหาสาระในหัวข้อต่อไปนี้

- ลักษณะนิสัยการกระทำ
- เหตุผลของการกระทำของลูกช้าง
- ข้อคิดที่ได้จากใบความรู้

4.3.3 ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มแสดงความคิดเห็นตามเนื้อเรื่อง ตามใบความรู้

4.3.4 ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญของใบความรู้เรื่อง วินัยดีมีสุข

4.4 ชั้นทดสอบหลังกิจกรรม

4.4.1 ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังการเรียนเรื่อง ความมีระเบียบวินัย

4.4.1 ครูให้นักเรียนทำแบบประเมินแผนการจัดกิจกรรมเรื่อง ความมีระเบียบวินัย

5. การวัดและประเมินผล

5.1 จากการตอบคำถามเรื่อง ความมีระเบียบวินัย

5.2 ตรวจผลจากใบงานเรื่อง ความมีระเบียบวินัย

5.3 สังเกตจากการทำงานกลุ่มและรายบุคคล

5.4 สังเกตจากการอภิปรายและสรุปข้อคิดเห็น

6. สื่อการเรียนการสอน

6.1 แบบทดสอบก่อนและหลังเรียนเรื่อง ความมีระเบียบวินัย

6.2 ใบงานเรื่อง จำแนกข้อความที่กำหนดให้

6.3 ใบความรู้ประกอบกิจกรรม เรื่อง มีระเบียบวินัยดีเยี่ยมมีสุข

6.4 ภาพนักเรียนเข้าแถวและแย่งกันซื้ออาหาร

คู่มือนักเรียน

การเรียนรู้จริงศึกษาโดยใช้การจัดกิจกรรมการสอนพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ เรื่อง ความมีระเบียบวินัย ใช้เวลา 2 คาบ เท่ากับ 2 ชั่วโมง นักเรียนควรปฏิบัติดังนี้

1. ทำแบบทดสอบก่อนจัดกิจกรรมเรื่อง ความมีระเบียบวินัย
2. ดูภาพเกี่ยวกับความมีระเบียบวินัยและไม่ระเบียบวินัย
3. สนทนาเกี่ยวกับภาพ
4. แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 10 คน เพื่อศึกษาใบงาน
5. ศึกษาใบความรู้ เรื่อง ระเบียบวินัยดี ย่อมมีความสุข
6. วิเคราะห์พฤติกรรมของลูกช้างตามใบความรู้
7. แต่ละกลุ่มแสดงความคิดเห็นตามใบความรู้
8. ช่วยกันสรุปสาระสำคัญของใบความรู้
9. ทำแบบทดสอบหลังการเรียนรู้เรื่อง ความมีระเบียบวินัย
10. ทำแบบประเมินการจัดกิจกรรมการสอนเรื่อง ความมีระเบียบวินัย

ใบความรู้ประกอบกิจกรรม

เรื่อง ความมีระเบียบวินัย

ชื่อ - สกุล _____ ชั้น _____ เลขที่ _____

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านนิทานเรื่องต่อไปนี้

มีช้างโขลงหนึ่งอาศัยอยู่ในป่า ช้างโขลงนี้มีช้างพลายตัวหนึ่งเป็นหัวหน้า เรียกว่าจ่าโขลง ซึ่งมีหน้าที่ดูแลป้องกันอันตรายต่าง ๆ เป็นประจำในช้างโขลงนี้มีลูกช้างเกรตตัวหนึ่ง แม่จ่าโขลงและช้างตัวอื่น ๆ จะช่วยกันอบรมสั่งสอนอย่างไรก็มักจะได้เถียงไม่ยอมเชื่อฟัง

เช้าวันหนึ่งก่อนจ่าโขลงจะนำโขลงช้างออกหาอาหาร แม่ช้างได้อบรมตักเตือนลูกช้างเกรตเพื่อไม่ให้เถลไถล ลูกช้างนิ่งเฉย เมื่อออกหากินลูกช้างก็เดินหากินไปเรื่อย ๆ ไม่สนใจใคร และแตกโขลงไปถึงเขตสวนของชาวไร่ ลูกช้างทั้งกินทั้งเหยียบพืชผลของชาวสวนตามวิสัยพาลเกร

พลันท้องฟ้าก็เกิดมีดครึ้ม เกิดพายุฝนตกกระหน่ำ ลูกช้างตกใจกลัววิ่งหนี ตกลงไปเ็นบ่อส่งเสียงร้องเรียกหาแม่ให้ช่วยตลอดเวลา

เมื่อฝนหยุดตกแม่ช้างกับจ่าโขลงได้นำเถาว์วัลย์ทำเป็นบ่วงโยนไปคล้องลูกช้างและดึงขึ้นจากปากบ่อนับตั้งแต่นั้นมาลูกช้างสำนึกผิดและเปลี่ยนนิสัยไม่เถร ไม่ดื้อ

นิทานนี้ได้ข้อคิดที่ว่า สัตว์ก็ต้องอยู่อย่างมีระเบียบวินัย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้พระราชทานพระบรมราชาไมตรีแก่เด็ก ๆ ในโอกาสวันเด็กแห่งชาติ

“ เด็ก ๆ ทำอะไรต้องหัดให้รู้ตัว การรู้ตัวเองอยู่เสมอ ทำให้เป็นคนมีระเบียบวินัย คนที่มีระเบียบวินัยจะสร้างความสำเร็จ ความเจริญให้แก่ตนเอง และส่วนรวม

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. ลูกช้างมีนิสัยอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

2. การมีระเบียบวินัยสำคัญอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

3. นิทานเรื่องนี้ให้ข้อคิดอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....
.....

ใบความรู้ประกอบกิจกรรม

เรื่อง การรักษาระเบียบวินัย

การมีระเบียบวินัยในตนเองจะต้องสร้างวินัยตั้งแต่เด็ก โดยการอบรมสั่งสอนทั้งที่บ้าน และที่โรงเรียน ระเบียบวินัยที่ควรสร้างให้เกิดขึ้นตั้งแต่วัยเด็ก เช่น การประหยัดน้ำ การนิยมไทย การตรงต่อเวลา การปฏิบัติตามกฎข้อบังคับและกฎหมายบ้านเมือง การรู้จักรักษาความสะอาด

การรักษาระเบียบวินัยหมายถึง การควบคุมตนเองประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องและเหมาะสมกับ จรรยาบรรณ ข้อบังคับข้อตกลง กฎหมาย และ ศีลธรรมได้แก่

1. การรักษาระเบียบวินัยภายนอก

1.1 การรักษาระเบียบวินัยในการบริโภค ได้แก่ การรับประทานอาหารให้ถูกอนามัยและ สุขวิทยา มีมารยาทเรียบร้อยในการรับประทานอาหาร เช่นไม่รับประทานอาหารที่ไม่สมควร ไม่ รับประทานอาหารมูมาม

การรักษาระเบียบวินัยในการบริโภค ได้แก่ การรักษาร่างกาย เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย และเครื่องใช้ให้สะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย

1.3 การรักษาระเบียบวินัยต่อสถานที่ ได้แก่ การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบ เรียบร้อย ทั้งในสำนักงาน วัดวาอาราม สถานที่ราชการ และตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น ถนน แม่น้ำ ลำคลอง โรงมหรสพ รถโดยสาร ฯลฯ และประพฤติปฏิบัติตามกฎและข้อบังคับของสถานที่นั้น ๆ

1.4 การรักษาระเบียบวินัยในการปกครอง ได้แก่ การสร้างระเบียบวินัยเพื่อถือเป็นหลักปฏิบัติ และมีการปกครองดีมีจรรยา มีวินัย เอาใจใส่กวดขัน ปรับปรุงระเบียบให้มีมาตรฐาน ได้แก่ ความนิยม นับถือและถือปฏิบัติเป็นแบบอย่าง

2. การรักษาระเบียบวินัยภายใน ได้แก่ การตกแต่ง ควบคุมท่วงท่ากิริยา วาจาและใจ ให้มดจด ดงามด้วยการเว้นความชั่ว ประพฤติชอบทั้งต่อหน้าและลับหลัง ได้แก่ ระเบียบท่วงท่า ระเบียบกิริยา ระเบียบวาจา และระเบียบใจ

2.1 ระเบียบท่วงท่า ได้แก่ การจัดทำทางที่ทำให้เหมาะสมแก่ฐานะและภูมิของตน ไม่ดูหมิ่น ผู้อื่นไม่ทะนงตน

2.2 ระเบียบกิริยา ได้แก่ การควบคุมอาการของร่างกายที่เคลื่อนไหวออกมาให้ปรากฏแก่คน ทั้งหลาย โดยการควบคุมและปรับปรุงกิริยาให้งดงามเป็นระเบียบ มีกิริยาดี สุภาพอ่อนโยน ประพฤติปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมกับ บุคคล โอกาส เวลา และสถานที่

2.3 ระเบียบวาจา ได้แก่ การพูดสุภาพไมตรี พูดไพเราะ พูดดีมีประโยชน์ ไม่พูดส่อเสียด ไม่พูดหยาบคาย ไม่พูดเพ้อเจ้อ

2.4 ระเบียบใจ ได้แก่ การรู้จักควบคุมจิตใจและอารมณ์ให้อยู่ในกรอบและระเบียบที่ตั้งาม
ดั่งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้พระราชทานพระบรมราโชวาทแก่เด็ก ๆ
ในโอกาสวันเด็กแห่งชาติ

“ เด็ก ๆ ทำอะไรต้องหัดให้รู้ตัว การรู้ตัวเองอยู่เสมอ ทำให้เป็นคนมีระเบียบวินัย
คนที่มีระเบียบวินัยจะสร้างความสำเร็จ ความเจริญให้แก่ตนเอง และส่วนรวม”

หลักการและทฤษฎีการปลูกฝังสร้างเสริมจริยธรรม. กระทรวงศึกษาธิการ 2529:18

แบบทดสอบเรื่อง ความมีระเบียบวินัย

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน

ชื่อ - สกุล _____ ชั้น _____ เลขที่ _____

<p>1. ถ้าคนในชาติทำอะไรตามใจชอบไม่เคารพกฎระเบียบของสังคม ประเทศชาติจะเป็นอย่างไร</p> <p>ก. เจริญ</p> <p>ข. ร่ำรวย</p> <p>ค. พัฒนา</p> <p>ง. ไร้ระเบียบวินัย</p> <p>2. นักเรียนทำการบ้านเพราะกลัวถูกครูทำโทษเป็นคนเช่นไร</p> <p>ก. ไม่มีวินัย</p> <p>ข. ฉลาดแกมโกง</p> <p>ค. รู้จักเอาตัวรอด</p> <p>ง. มีไหวพริบดี</p> <p>3. การกระทำของใครที่ได้ชื่อว่าเป็นคนมีระเบียบวินัย</p> <p>ก. แก้ว ตั้งใจทำการบ้าน</p> <p>ข. มะเหมี่ยวตั้งใจเรียนหนังสือ</p> <p>ค. สมศรี ทำหน้าที่ของตนอย่างสม่ำเสมอ</p> <p>ง. สมฤดี ทำตามคำสั่งของครูเท่านั้น</p> <p>4. สังคมไม่มีระเบียบวินัยจะเป็นอย่างไร</p> <p>ก. ยุ่งเหยิง</p> <p>ข. เรียบร้อย</p> <p>ค. ทุกคนสามัคคีกัน</p> <p>ง. ทุกคนอยู่อย่างสงบสุข</p>	<p>5. การทำงานไม่เสร็จทันเวลาเป็นเพราะเหตุใด</p> <p>ก. เพราะลืมน</p> <p>ข. เพราะมัวแต่เล่น</p> <p>ค. เพราะขาดวินัยในตนเอง</p> <p>ง. เพราะไม่มีความซื่อสัตย์</p> <p>6. การปฏิบัติตามวินัย โดยเคร่งครัดก่อให้เกิดอะไร</p> <p>ก. ความล่าช้า</p> <p>ข. ความเรียบร้อย</p> <p>ค. ความยุ่งเหยิง</p> <p>ง. ความเสื่อมเสีย</p> <p>7. คุณธรรมข้อใดมีความหมายใกล้เคียงกับระเบียบวินัย</p> <p>ก. ความซื่อตรง</p> <p>ข. ความเอื้อเฟื้อ</p> <p>ค. ความยุติธรรม</p> <p>ง. ความรับผิดชอบ</p> <p>8. การรักษาระเบียบวินัยในการบริโภคคือ</p> <p>ก. เดินรับประทานอาหาร</p> <p>ข. รับประทานอาหารมูมมาม</p> <p>ค. ซื้ออาหารดองมารับประทาน</p> <p>ง. รับประทานอาหารที่ถูกอนามัยและสุขวิทยา</p>
---	---

<p>9. คนที่ปฏิบัติต่อหน้าเรียบร้อย แต่หลังหลังไม่ เรียบร้อย เพราะขาดอะไร</p> <p>ก. ความรู้ ข. ความอดทน ค. ความมีวินัย ง. ความสามารถ</p>	<p>10. ระเบียบวินัยภายในตนได้แก่ข้อใด</p> <p>ก. การพูดไพเราะ ข. การเดินอย่างมีระเบียบ ค. การไม่พูดหยาบค้าย ง. การควบคุมวาจาและใจให้ดังงาม</p>
---	---

เฉลย แบบทดสอบ
เรื่อง ความมีระเบียบวินัย

<p>1. ง 2. ค 3. ค 4. ก 5. ค</p>	<p>6. ข 7. ง 8. ง 9. ค 10. ง</p>
---	--

การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการวิชาจริยศึกษา ช่วงชั้นที่ 2

ชื่อเรื่องที่ 5 ความสุภาพ

ชื่อกิจกรรม สามคำที่ควรใช้

เวลา 2 ชั่วโมง

จุดประสงค์

1. นักเรียนสามารถใช้ถ้อยคำที่สร้างความรู้สึกที่ดีต่อกัน
2. เกิดการสื่อสารความคิดความรู้สึกให้ผู้อื่นเข้าใจได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล

ส่วนประกอบในการสอน

1. คำชี้แจงเรื่อง ความสุภาพ
2. คู่มือครูเรื่อง ความสุภาพ
3. คู่มือนักเรียนเรื่อง ความสามคำที่ควรใช้
4. สื่อการเรียนรู้
 - 4.1 ใบความรู้เรื่อง การพูดจาดี พูดสุภาพ
 - 4.2 ใบงาน เรื่อง สามคำที่ควรใช้

คำชี้แจงเรื่องความสุภาพ

1. การเตรียมตัวของครู

1.1 ก่อนสอนครูต้องอ่านคำชี้แจงในการจัดกิจกรรมการสอน คู่มือครูและคู่มือนักเรียน และทำความเข้าใจให้ดี

1.2 ครูต้องเตรียมสื่อการสอนให้พร้อมและปฏิบัติตามคู่มือครู โดยยึดหลักคู่มือครูในการดำเนินการสอน

2. การจัดกิจกรรม

2.1 การสอนกิจกรรมจริยศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ เรื่อง ความสุภาพ โดยใช้กิจกรรมสามคำที่ควรใช้ และให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเพื่อศึกษากิจกรรม

2.2 ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม 5 กลุ่ม กลุ่มละ 7 คน

3. บทบาทของครู

3.1 ชี้แจง จัดกิจกรรมจริยศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ เรื่อง ความสุภาพ โดยใช้กิจกรรมสามคำที่ควรใช้

3.2 ดำเนินการสอนจริยศึกษา เพื่อพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ เรื่อง ความสุภาพโดยใช้กิจกรรมสามคำที่ควรใช้ตามลำดับ ดังนี้

3.2.1 ให้นักเรียนแบ่งเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 7 คน ให้แต่ละกลุ่ม แสดงละครกลุ่มละ 1 เรื่อง

3.2.2 ให้แสดงตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ มี 5 สถานการณ์

3.3.2. ให้แต่ละกลุ่มสรุปตามคำถามที่กำหนดให้จากใบงานที่ 1

3.2.4. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปภาพรวม “สามคำที่ควรใช้” และเพิ่มเติมสาระสำคัญของ

ความสุภาพ

4. สิ่งที่ครูต้องเตรียม

4.1 ใบงานประกอบกิจกรรมเรื่อง สามคำที่ควรใช้

4.2 ใบความรู้ พุดจาดี พุดสุภาพ

คู่มือครูเรื่องคุณภาพ

สำหรับการสอนจริยศึกษา การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ เรื่อง คุณภาพ ใช้เวลาเรียน 2 คาบ เท่ากับ 2 ชั่วโมง ครูควรศึกษาเพื่อเตรียมการสอน ดังนี้

1.สาระสำคัญ

ผู้ที่มีคุณภาพ คือผู้ที่อ่อนน้อมถ่อมตนตามสถานภาพและกาลเทศะ ไม่ก้าวร้าว รุนแรง วางอำนาจข่มผู้อื่นทั้งโดยวาจาและท่าทาง แต่ในเวลาเดียวกันยังคงมีความมั่นใจในตนเอง เป็นผู้ที่มีการวางตนเหมาะสมตามวัฒนธรรมไทย

2. จุดประสงค์

1. นักเรียนสามารถใช้ถ้อยคำที่สร้างความรู้สึกที่ดีต่อกัน
2. เกิดการสื่อสารความคิดความรู้สึกให้ผู้อื่นเข้าใจได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล

3. สาระการเรียนรู้

คุณภาพ หมายถึง เรียบร้อย อ่อนโยน ละมุนละม่อม มีกิริยามารยาทที่ดีงาม มีสัมมาคารวะ

4. กระบวนการจัดกิจกรรม

4.1 ขั้นนำสู่บทเรียน

4.1.1 ครูสนทนาถึงการรู้จักเลือกใช้คำว่า ขอขอบคุณ ขอโทษ สวัสดี และสื่อสารความคิดความรู้สึกให้ผู้อื่นเข้าใจอย่างถูกต้อง

4.2 ขั้นนำสู่กิจกรรม

4.2.1 ให้นักเรียนแสดงละครตามสถานการณ์ที่กำหนดให้

4.2.1.1 หน้าโรงพยาบาล ผู้คนมากมาย มีการเหยียบเท้าคนอื่น

4.2.1.2 ตอนเช้าที่โรงเรียน พบคุณครู

4.2.2.3 งานเลี้ยงมีคนช่วยเหลือหยิบอาหารให้

4.2.2.4 ในโรงเรียนเมื่อเพื่อนยืมของ

4.2.2.5 เมื่อเราไปเยี่ยมเพื่อนที่บ้าน

4.3 ให้นักเรียนสรุปตามคำถามที่กำหนดให้ จากใบงานที่ 1

5. การวัดและประเมินผล

สังเกตจากความสนใจของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม ตรวจใบงาน

สังเกตจากการตอบคำถาม การร่วมกิจกรรมกลุ่ม

6. สื่อการเรียนการสอน

- 6.1 ใบงานประกอบกิจกรรมเรื่อง สามคำที่ควรใช้
- 6.2 ใบความรู้ พุดจาดี พุดสุภาพ

คู่มือนักเรียน

การเรียนรู้วิชาโดยใช้การจัดกิจกรรมการสอนพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ เรื่อง ความสุภาพ ใช้เวลา 2 คาบ เท่ากับ 2 ชั่วโมง นักเรียนควรปฏิบัติดังนี้

1. ให้นักเรียนแบ่งเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 7 คน ให้แต่ละกลุ่มแสดงละครกลุ่มละ 1 เรื่อง
2. ให้แสดงตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ 5 สถานการณ์
3. ให้แต่ละกลุ่มสรุปตามคำถามที่กำหนดให้จากใบงานที่ 1
4. ให้นักเรียนช่วยกันสรุปภาพรวม “สามคำที่ควรใช้” และเพิ่มเติมสาระสำคัญของความ

สุภาพ

ใบงานที่ 1

เรื่อง สามคำที่ควรใช้

ให้นักเรียนสรุปเมื่อใดที่เราควรใช้คำพูด (เหตุการณ์/สถานการณ์) ต่อไปนี้

1. คำว่า **ขอบคุณ**

1.1

1.2

2. คำว่า **ขอโทษ**

2.1

2.2

3. คำว่า **สวัสดิ**

3.1

3.2

เปรียบเทียบดู

เด็กคนหนึ่งพูดดี พูดสุภาพกับครู หรือเพื่อนๆ แต่อีกคนหนึ่งพูด ไม่สุภาพ พูดหยาบคาย
เด็ก 2 คนนี้จะได้รับผลต่างกันอย่างไร

เด็กที่พูดดี พูดสุภาพ

เด็กที่พูดไม่สุภาพ พูดหยาบคาย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบความรู้

เรื่องการพูดจาดี พูดสุภาพ

การพูดจาดี พูดสุภาพ หมายถึง การพูดที่มุ่งให้เกิดประโยชน์ทั้งแก่ผู้พูดและผู้ฟัง มีการเลือกใช้คำที่เหมาะสมแก่บุคคลและกาลเทศะ

ประโยชน์ของการพูดจาดี พูดจาสุภาพ

1. ผู้พูดและผู้ฟังมีความสบายใจ
2. ไม่ก่อศัตรู
3. ได้รับความเชื่อถือและเป็นที่ยกย่องชื่นชมจากคนทั่วไป

การฝึกปฏิบัติให้พูดจาดี พูดจาสุภาพ

1. หลีกเลี่ยงการพูดคำชู้ ได้แก่ คำเท็จ คำส่อเสียด คำหยาบ และคำเพ้อเจ้อ

คำเท็จ คือ คำไม่จริง คำโกหก คำหลอกลวง ผู้พูดจงใจพูด เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจ

คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง เช่น ชี้แจงมาโรงเรียน แต่อ้างว่าปวดศรีษะ ทำความผิดหรือทำความเสียหายแล้วบอกว่าตนไม่ได้ทำ ไม่รู้ว่าใครทำ

คำส่อเสียด คือ คำพูดขย่งที่มุ่งให้เกิดความแตกแยกกัน เช่น ได้ยินคนหนึ่งนินทาว่าร้ายคนหนึ่งก็ไปเล่าให้คนถูกนินทาฟังเพื่อให้เขาทะเลาะกัน หรือเพื่อให้ตนได้หน้า

คำหยาบ คือ คำที่ไม่สุภาพ เช่น คำด่า คำสบถสาบาน คำประชด คำมวน เป็นต้น

คำเพ้อเจ้อ คือ คำพูดที่เหลวไหล คำพูดที่ไร้สาระ พูดพล่ามไปเรื่อยโดยไม่มีประโยชน์ต่อ

ผู้ฟัง

2. ใช้คำพูดที่สุภาพเหมาะสมแก่บุคคลและกาลเทศะ ภาษาไทยมีคำหลายระดับต้องเลือกใช้ให้เหมาะสม เช่น เสวยพระกระยาหารค่ำ ฉันทตอาหารเช้า รับประทานอาหารว่าง กินข้าวเย็น

ในการพูดจาต้องไม่ใช้คำโอ้อวด ก้าวร้าว ยกตนข่มท่าน หรือพูดตะแบงเอาแต่ใจตนเอง เพราะผู้ฟังจะไม่ชอบใจ นอกจากนี้เลือกพูดกับผู้ใหญ่หรือพูดกับผู้ที่ไม่สนิทสนมกันต้องเติมคำรับหรือคำลงท้ายให้ฟังสุภาพ เช่น สวัสดีค่ะ อะไรคะ เชิญสิคะ ขอขอบคุณค่ะ

3. พูดอย่างจริงใจ การกล่าวคำขอบคุณ คำขอโทษ คำชมเชย การพูดแสดงความเสียใจ แสดงความยินดี ต้องใช้คำพูดที่เหมาะสมและแสดงอารมณ์ความรู้สึกอย่างจริงใจไม่เสแสร้ง

4. รับผิดชอบคำพูดของตนเอง ก่อนพูดอะไรออกไปต้องไตร่ตรองให้ดี เพราะเราจะต้องรับผิดชอบต่อคำพูดที่ออกจากปากแล้ว เช่น หากพูดตกลงนัดหมายกับใครไว้ก็ต้องรักษาคำพูด โดยไปตามนัด

การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ วิชาจริยศึกษา ช่วงชั้นที่ 2

ชื่อเรื่องที่ 6 ความสะอาด

ชื่อกิจกรรม สะอาดกายใจ

เวลา 2 ชั่วโมง

จุดประสงค์

1. บอกวิธีรักษาความสะอาดร่างกายได้
2. รักษาการทำความสะอาดร่างกายได้
3. ปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีจิตใจผ่องใสไม่มัวหมองได้
4. รักษาความสะอาดบริเวณห้องเรียน บ้านเรือน ที่อยู่อาศัยให้สะอาดอยู่เสมอ
5. บอกประโยชน์ของการทำให้กายใจสะอาด

ส่วนประกอบในการสอน

1. คำชี้แจงเรื่อง ความสะอาด
2. คู่มือครูเรื่อง ความสะอาด
3. คู่มือนักเรียนเรื่อง สะอาดกายใจ
4. สื่อการเรียนรู้
 - 4.1 ใบงาน เรื่อง สะอาดกายใจ
 - 4.2 อุปกรณ์ในการทำความสะอาด

คำชี้แจงเรื่องความสะอาด

1. การเตรียมตัวของครู

1.1 ก่อนสอนครูต้องอ่านคำชี้แจงในการจัดกิจกรรม คู่มือครูและคู่มือนักเรียน และทำความเข้าใจให้ดี

1.2 ครูต้องเตรียมสื่อการสอนให้พร้อมและปฏิบัติตามคู่มือครู โดยยึดหลักคู่มือครูในการดำเนินการสอน

2. การจัดกิจกรรม

2.1 การสอนกิจกรรมจริยศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ เรื่องความสะอาด โดยใช้กิจกรรมสะอาดกายใจ และให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเพื่อศึกษากิจกรรม

2.2 ให้นักเรียนดูภาพวัสดุอุปกรณ์ในการทำ ความสะอาด

3. บทบาทของครู

3.1 ชี้แจงจัดกิจกรรมจริยศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ เรื่อง ความสะอาด โดยใช้กิจกรรมสะอาดกายใจ

3.2 ดำเนินการสอนจริยศึกษา เพื่อพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ เรื่องความสะอาด โดยใช้กิจกรรมสะอาดกายใจ ตามลำดับ ดังนี้

3.2.1 ให้นักเรียนแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 5 หรือ 6 คน สานิตกิจกรรมตามสถานการณ์ ดังนี้

3.2.2 แต่ละกลุ่มสานิตการทำ ความสะอาดร่างกาย เช่นการแปรงฟันที่ถูกต้อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน การทำความสะอาดผิวหนัง

3.3.2. แต่ละกลุ่มสานิตการทำจิตใจให้ผ่องใส

3.3.3 ให้นักเรียนบอกขั้นตอนวิธีการดูแลรักษาความสะอาดของร่างกายจากใบงานที่ 1

3.2.4. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปประโยชน์ของการรักษาความสะอาดทั้งร่างกาย จิตใจ ห้องเรียน บริเวณโรงเรียนและบ้านเรือนที่อยู่อาศัย

4. สิ่งที่ต้องเตรียม

4.1 ใบงานเรื่อง สะอาดกายใจ

4.2 รูปภาพการแปรงฟันที่ถูกต้อง และ รูปภาพการล้างมือ 7 ขั้นตอน

คู่มือครูเรื่องความสะอาด

สำหรับการสอนจริยศึกษา จัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ เรื่องความสะอาด ใช้เวลาเรียน 2 คาบ เท่ากับ 2 ชั่วโมง ครูควรศึกษาเพื่อเตรียมการสอน ดังนี้

1.สาระสำคัญ

ผู้ที่มีความสะอาดคือ ผู้ที่รักษาร่างกายที่อยู่อาศัยสิ่งแวดล้อมถูกต้องตามสุขลักษณะ ผีกฝน จิตใจมิให้ขุ่นมัว จึงมีความแจ่มใสอยู่เสมอ

2. จุดประสงค์

1. บอกวิธีรักษาความสะอาดร่างกายได้
2. รักษาการทำความสะอาดร่างกายได้
3. ปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีจิตใจผ่องใสไม่หมองได้
4. รักษาความสะอาดบริเวณห้องเรียน บ้านเรือน ที่อยู่อาศัยให้สะอาดอยู่เสมอ
5. บอกประโยชน์ของการทำให้กายใจสะอาด

3. สาระการเรียนรู้

สะอาด หมายถึงปราศจากความหมองทั้งกายใจและสภาพแวดล้อม ความผ่องใสเป็นที่เจริญตา ทำให้เกิดความสบายใจแก่ตนเองและผู้พบเห็น

4.กระบวนการจัดกิจกรรม

4.1 ชี้นำสู่บทเรียน

- 4.1.1 รูปภาพการแปรงฟันที่ถูกต้อง และ รูปภาพการล้างมือ 7 ขั้นตอน

4.2 ชี้นำสู่กิจกรรม

- 4.2.1 ให้นักเรียนแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ๆละ 5 หรือ 6 คน สานิตกิจกรรมตามสถานการณ์ดังนี้
- 4.2.2 ให้นักเรียนสานิตการทำความสะอาดร่างกาย เช่นการแปรงฟันที่ถูกต้อง การล้างมือ

7 ขั้นตอน การทำความสะอาดผิวหน้า

- 4.2.3. แต่ละกลุ่มสานิตการทำจิตใจให้ผ่องใส
- 4.2.4 ให้นักเรียนบอกขั้นตอนวิธีการดูแลรักษาความสะอาดของร่างกายจากใบงานที่ 1
- 4.2.5 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปประโยชน์ของการรักษาความสะอาดทั้งร่างกาย จิตใจ

ห้องเรียน บริเวณโรงเรียนและบ้านเรือนที่อยู่อาศัย

5. การวัดและประเมินผล

5.1 พิจารณาจากการทำงาน

5.2 แบบประเมินคุณลักษณะ

5.2.1 ความสะอาดของร่างกายและจิตใจ

5.2.3 ห้องเรียน /บริเวณโรงเรียน/บ้านเรือนสะอาด

5.2.4 ความสนใจร่วมกิจกรรม

6. สื่อการเรียนการสอน

6.1 ใบงานเรื่อง สะอาดกายใจ

6.2 รูปภาพการแปรงฟันที่ถูกต้อง และ รูปภาพการล้างมือ 7 ขั้นตอน

คู่มือนักเรียน

การเรียนรู้วิจัยศึกษาโดยใช้การจัดกิจกรรมการสอนพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ เรื่อง ความสะอาด ใช้เวลา 2 คาบ เท่ากับ 2 ชั่วโมง นักเรียนควรปฏิบัติดังนี้

1. ให้นักเรียนแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 5 หรือ 6 คน สานิตกิจกรรมตามสถานการณ์
 2. ให้นักเรียนสานิตการทำความสะอาดร่างกาย เช่นการแปรงฟันที่ถูกต้อง การล้างมือ
- 7 ขั้นตอน การทำความสะอาดผิวหนัง
3. แต่ละกลุ่มสานิตการทำจิตใจให้ผ่องใส
 4. ให้นักเรียนบอกขั้นตอนวิธีการดูแลรักษาความสะอาดของร่างกายจากใบงานที่ 1

การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ วิชาจริยศึกษา ช่วงชั้นที่ 2

ชื่อเรื่องที่ 7 ความสามัคคี

ชื่อกิจกรรม ฝั่งน้อยสามัคคี

เวลา 2 ชั่วโมง

จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนแสดงออกถึงความพร้อมเพรียงปรองดองกันในการทำงานหรือประกอบภารกิจอย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จ

2. เพื่อให้นักเรียนรักใคร่กลมเกลียว ไม่เอาเปรียบ ไม่ยุ่งให้เกิดความแตกแยกไม่ก่อการทะเลาะวิวาท

3. เพื่อให้นักเรียนร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ของหมู่คณะได้

ส่วนประกอบในการสอน

1. คำชี้แจงเรื่อง ความสามัคคี
2. คู่มือครูเรื่อง ความสามัคคี
3. คู่มือนักเรียนเรื่อง ความสามัคคี
4. สื่อการเรียนรู้
 - 4.1 แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน เรื่อง ความสามัคคี
 - 4.2 ใบงาน เรื่องบ้านของเรา
 - 4.3 ใบความรู้ประกอบกิจกรรมเรื่อง ความสามัคคี
 - 4.4 แบบประเมินแผนจัดกิจกรรมการสอนเรื่อง ความสามัคคี

คำชี้แจงเรื่องความสามัคคี

1. การเตรียมตัวของครู

1.1 ก่อนสอนครูต้องอ่านคำชี้แจงในการจัดกิจกรรมการสอน คู่มือครูและคู่มือนักเรียน และทำความเข้าใจให้ดี

1.2 ครูต้องเตรียมสื่อการสอนให้พร้อมและปฏิบัติตามคู่มือครู โดยยึดหลักคู่มือครู ในการดำเนินการสอน

2. การจัดกิจกรรม

2.1 การสอนกิจกรรมจริยศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ เรื่องความสามัคคีโดยใช้กิจกรรมผึ่งน้อยสามัคคี และให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเพื่อศึกษากิจกรรมกลุ่ม

2.2 ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม 3 กลุ่ม ๆ ละ 10 คน

3. บทบาทของครู

3.1 ชี้แจงจัดกิจกรรมจริยศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ เรื่อง ความสามัคคี โดยใช้กิจกรรมผึ่งน้อยสามัคคี ตามลำดับดังนี้

3.1.1 ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียนเรื่อง ความสามัคคี

3.1.2 ให้นักเรียนยกตัวอย่างการปฏิบัติกิจกรรมที่แสดงความสามัคคี เช่นการออกกำลัง กิจกรรมเข้าจังหวะโดยพร้อมเพียงกัน

3.1.3 ครูแบ่งกลุ่มนักเรียน 3 กลุ่ม ๆ 10 คน ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธานและเลขานุการ

3.1.4 ให้แต่ละกลุ่มศึกษาใบงานเรื่อง ความสามัคคี และอภิปรายตอบถาม

3.1.5 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนรายงานผลการอภิปรายหน้าชั้น

3.1.6 ให้นักเรียนร่วมกันค้นหาแนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดความสามัคคีแก่หมู่คณะและสังคมให้เกิดความแตกแยกทะเลาะวิวาทกัน

3.1.7 ทุกกลุ่มร่วมกันแตงนิทานเรื่อง ความสามัคคีคนละประโยค

3.1.8 แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำนิทานที่แตงมาอ่านหน้าชั้น

3.1.9 ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรมเรื่อง ความสามัคคี

3.1.10 ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียนเรื่องความสามัคคี

4. สิ่งที่ครูต้องเตรียม

4.1 แบบฝึกหัดก่อน และหลังเรียน เรื่อง ความสามัคคี

4.2 ใบงาน เรื่องความสามัคคี

4.3 ใบความรู้ประกอบกิจกรรม เรื่อง ความสามัคคี

คู่มือครูเรื่องความสามัคคี

สำหรับการสอนจริยศึกษา จัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ เรื่อง ความสามัคคี ใช้เวลาเรียน 2 คาบ เท่ากับ 2 ชั่วโมง ครูควรศึกษาเพื่อเตรียมการสอน ดังนี้

1.สาระสำคัญ

การปฏิบัติตนเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมโดยการแสดงออกถึงความพร้อมเพรียงกัน รักใคร่กลมเกลียวไม่เอาเปรียบกัน ไม่ยุ่งให้เกิดความแตกแยก ไม่ก่อการทะเลาะวิวาท ร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ของหมู่คณะ

2. จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนแสดงออกถึงความพร้อมเพรียงกันปรองดองกันในการทำงานหรือประกอบภารกิจอย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จ
2. เพื่อให้นักเรียนรักใคร่กลมเกลียว ไม่เอาเปรียบกัน ไม่ยุ่งให้เกิดแตกแยก ไม่ก่อการทะเลาะวิวาท
3. เพื่อให้นักเรียนร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ของหมู่คณะได้

3. สาระการเรียนรู้

ความสามัคคี หมายถึงแนวการจัด การแสดงถึงความพร้อมเพรียงกัน ปรองดองกัน เป็นคุณธรรมที่บุคคลในกลุ่มแสดงออกโดยรวมกำลังเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการทำงานหรือการประกอบภารกิจอย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จตามจุดประสงค์ของกลุ่มซึ่งพฤติกรรมสำคัญที่แสดงประกอบด้วย พฤติกรรมที่แสดงถึงความรักใคร่กลมเกลียว ไม่เอาเปรียบกัน ไม่ยุ่งให้เกิดความแตกแยก ไม่ก่อการทะเลาะวิวาท และร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ของหมู่คณะ

4.กระบวนการจัดกิจกรรม

4.1 ขั้นทดสอบก่อนจัดกิจกรรม

- ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนจัดกิจกรรมเรื่องความสามัคคี

4.2 ขั้นนำสู่กิจกรรม

- ให้นักเรียนยกตัวอย่างการปฏิบัติกิจกรรมที่แสดงความสามัคคีและขาดความสามัคคี

เช่น การออกกำลังกายบริหารทุกเช้าให้เข้ากับจังหวะโดยพร้อมเพรียงกัน

4.3 ขั้นจัดกิจกรรม

- 4.3.1 แบ่งกลุ่มนักเรียน 3 กลุ่ม ๆ ละ 10 คนให้แต่ละกลุ่มเลือกประธานและเลขานุการ
- 4.3.2 ให้แต่ละกลุ่มศึกษาใบงานเรื่องความสามัคคีแลกเปลี่ยนตอบคำถาม
- 4.3.3 ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนมารายงานผลการอภิปรายหน้าชั้นเรียน

4.3.4 ให้นักเรียนร่วมกันค้นหาแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดความสามัคคีแก่หมู่คณะและสังคมเพื่อไม่ให้เกิดความแตกแยกทะเลาะวิวาทกัน

4.3.5 ทุกคนร่วมกันตั้งนิทานเรื่อง ความสามัคคีคนละประโยค

4.4 ^{ขั้น}สรุปลงกิจกรรม

4.4.1 ให้นักเรียนร่วมกันค้นหาแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดความสามัคคีแก่หมู่คณะ

4.4.2 ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรมเรื่อง ความสามัคคี

4.5 ^{ขั้น}ทดสอบหลังเรียน

- ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียนเรื่องความสามัคคี

5. การวัดและประเมินผล

5.1 สังเกตจาก การตอบคำถามเรื่อง ความสามัคคี

5.2 ตรวจผลจากใบงานเรื่อง ความสามัคคี

5.3 สังเกตจากทำงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล

5.4 สังเกตจากการอภิปรายสรุปข้อคิดเห็น และรายงานหน้าชั้น

6. สื่อการเรียนการสอน

6.1 แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน เรื่อง ความสามัคคี

6.2 ใบงานเรื่อง ความสามัคคี

6.3 ใบงานเรื่องบ้านของเรา

6.4 ใบความรู้ประกอบกิจกรรมเรื่อง ความสามัคคี

คู่มือนักเรียนเรื่องความสามัคคี

การเรียนจริยศึกษาโดยใช้การจัดกิจกรรมการสอนพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ เรื่อง ความสามัคคี ใช้เวลา 2 คาบ เท่ากับ 2 ชั่วโมง นักเรียนควรปฏิบัติดังนี้

1. ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียนเรื่อง ความสามัคคี
2. ให้นักเรียนยกตัวอย่างการปฏิบัติกิจกรรมที่แสดงความสามัคคี
3. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม 3 กลุ่ม ๆ ละ 10 คน เลือกประธานและเลขา
4. ให้แต่ละกลุ่มศึกษาใบงานเรื่อง ความสามัคคีและอภิปรายตอบคำถาม
5. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนมารายงานผลอภิปรายหน้าชั้นเรียน
6. ให้นักเรียนร่วมกันค้นหาแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดความสามัคคีแก่หมู่คณะและสังคม
7. ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรมเรื่อง ความสามัคคี
8. ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียนเรื่อง ความสามัคคี

ใบงาน

เรื่องความสามัคคี

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความและคำตอบ

ในปีนั้น เป็นที่รู้จักกันว่าราชสีห์ตั้งตนเป็นใหญ่ สัตว์ทุกตัวต่างรู้จักกันดี และเกรงกลัวอำนาจของราชสีห์ไปทั่ว

วันหนึ่ง ขณะที่ราชสีห์กำลังออกล่าสัตว์เพื่อมาเป็นอาหาร เห็นฝูงผึ้งบินมา จึงพูดเยาะเย้ยและแสดงอำนาจข่มขู่

“โอ๊ย ฝูงน้อยผู้นำสงสาร ตัวเล็กนิดเดียวแค่นี้แล้วจะบินไปหาอะไรกินได้ ต่อไปต่อสู้กับใครก็คงสู้เขาไม่ได้ ดูตัวขาลีเป็นผู้ยิ่งใหญ่ในป่าใครเห็นข้าก็ต้องหลบ ซ่อน ด้วยกลัวอำนาจของข้าทั้งนั้น ฮ่า ฮ่า ฮ่า”

ผึ้งได้แต่น้อยใจและเสียใจ พวกมันบินไปอย่างรวดเร็ว ราชสีห์จึงตะโกนตามหลังไปว่า “ข้าแค่ขู่นิดเดียวก็กลัวแล้ว พวกข้าฉลาด ตาขาว” ต่อมาราชสีห์ออกหาอาหาร ได้พบฝูงผึ้งอีกครั้ง จึงพูดจาเยาะเย้ยเหมือนคราวที่แล้ว คราวนี้ฝูงผึ้งรู้สึกไม่พอใจจึงได้ตอบกลับไปบ้าง

“เจ้านะตัวใหญ่ แต่ไม่มีพิษสงอะไรให้พวกเรากลัว อย่าอวดเบ่งไปเลย”

ราชสีห์รู้สึกโมโหมาก จึงทำทนายผึ้งผึ้งให้มาต่อสู้กัน แน่จริงมาสู้กันดีกว่า เจ้าจะได้รู้ข้ามีฤทธิ์เดชขนาดไหน หรือว่าพวกเจ้ากลัวจึงไม่กล้าสู้กับข้า

ผึ้งผึ้งได้ยินจึงปรึกษากันและรวมพลังเพื่อต่อสู้กับราชสีห์

“ท่านแน่ใจแล้วหรือ ราชสีห์ผู้ยิ่งใหญ่ ที่จะสู้กับพวกเรา ฝูงตัวเล็ก ๆ ถ้าท่านคิดอย่างนั้น เราก็พร้อมจะสู้” ฝูงผึ้งพูด

“เข้ามาเลย ชักเข้าอยู่ทำไม” แล้วฝูงผึ้งก็รุกกันเข้าไปต่อยลูกตา ใบหู จมูก และทั่วทั้งตัว ราชสีห์ทำให้ราชสีห์เจ็บปวดไปหมดทั้งตัว ราชสีห์ก็ทนพิษบาดแผลไม่ไหวตายไปในที่สุด

(พ. ศรีสมิต . นิทานเพื่อนเด็ก 2545:31)

ตอบคำถามต่อไปนี้

1. ผีงน้อยพูดโต้ตอบราชสีห์อย่างไร

.....

.....

.....

2. ผีงน้อยมีวิธีการอย่างไรที่จะโต้ตอบราชสีห์

.....

.....

.....

3. ทำไมราชสีห์จึงทำทลายฝูงผีงให้ขึ้นมาต่อสู้

.....

.....

.....

4. ผีงน้อยคิดวิธีโต้ตอบราชสีห์อย่างไร

.....

.....

.....

5. นักเรียนคิดว่าการกระทำของผีงน้อยสามารถเอาชนะราชสีห์ได้เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

ใบความรู้ความสามัคคี

ความสามัคคี

ความสามัคคี คือการรวมกำลังเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อทำงานอย่างไรอย่างหนึ่งให้สำเร็จตามความต้องการของกลุ่มหรือสังคม และกำลังที่รวมกันนั้นเป็นกำลังกาย กำลังความคิด กำลังความรู้ และกำลังความสามารถทำงานด้วยความกลมเกลียว ไม่มีการทะเลาะ คิดทำลาย หรือแก่งแย่งชิงดีกัน

พฤติกรรมแสดงถึงความสามัคคี ดังนี้

1. รู้จักทำงานเพื่อประโยชน์ของหมู่คณะ
2. มีความรักใคร่ปรองดอง ไม่ก่อการทะเลาะวิวาท
3. มีความเห็นอกเห็นใจให้ความช่วยเหลือเท่าที่จะทำได้
4. รู้จักแบ่งงาน แบ่งหน้าที่ให้แก่สมาชิกได้ทำงานตามความสามารถ

พระมหาคารม เกิดมี. การเปรียบเทียบผลของการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์และกรณีตัวอย่างที่มีต่อเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี. 2546:53

แบบทดสอบเรื่อง ความสามัคคี

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน

ชื่อ - สกุล _____ ชั้น _____ เลขที่ _____

<p>1. สัตว์ชนิดใดที่เป็นตัวอย่างของความสามัคคี</p> <p>ก. ผึ้ง</p> <p>ข. หนู</p> <p>ค. แมว</p> <p>ง. นกพิราบ</p> <p>2. ผึ้งตัวเล็ก ๆ แต่สามารถสร้างรังได้ใหญ่โต เพราะมีคุณธรรม</p> <p>ก. อิทธิบาท 4</p> <p>ข. ความรับผิดชอบ</p> <p>ค. ความสามัคคี</p> <p>ง. ความเอาใจใส่ในการทำงาน</p> <p>3. ชาตินิไทยจะเป็นเอกราชได้เพราะข้อใด</p> <p>ก. ความเมตตา</p> <p>ข. ความสามัคคี</p> <p>ค. ความเห็นแก่ตัว</p> <p>ง. ความโอบอ้อมอารี</p> <p>4. ถ้าเราช่วยแรง ร่วมใจกันเอาชนะอุปสรรคได้ ต้องอาศัยสิ่งใด</p> <p>ก. การศึกษา</p> <p>ข. ความขยัน</p> <p>ค. ความอดทน</p>	<p>5. ข้อใดเป็นประโยชน์ของความสามัคคี</p> <p>ก. ทำงานรวดเร็ว</p> <p>ข. ทำงานให้สำเร็จลงได้</p> <p>ค. ทำให้เห็นอกเห็นใจ</p> <p>ง. ทำให้เกิดการโต้แย้ง</p> <p>6. การกระทำใดแสดงถึงความสามัคคี</p> <p>ก. นำสิ่งของไปบริจาค</p> <p>ข. นำเงินไปมอบมูลนิธิเด็ก</p> <p>ค. นำสิ่งของไปให้คนยากจน</p> <p>ง. ช่วยกันสร้างสะพานข้ามหมู่บ้าน</p> <p>7. ข้อความใดตรงกับความสามัคคี</p> <p>ก. เห็นครกขึ้นภูเขา</p> <p>ข. น้ำขึ้นให้รีบตัก</p> <p>ค. ร่วมแรงร่วมใจ</p> <p>ง. ฝนทั่งให้เป็นเข็ม</p> <p>8. การเล่นเกมกีฬาอะไรที่ต้องอาศัยความสามัคคี</p> <p>ก. ปิงปอง</p> <p>ข. ฟุตบอล</p> <p>ค. ยิมนาสติก</p> <p>ง. แบดมินตัน</p>
--	---

<p>ง. ความสามัคคี</p> <p>9. การกระทำข้อใดแสดงความสามัคคี</p> <p>ก. ท่องสูตรคูณ</p> <p>ข. ช่วยพ่อแม่ทำงาน</p> <p>ค. เก็บเศษกระดาษ</p> <p>ง. ช่วยเพื่อนทำความสะอาดห้อง</p>	<p>10.ความสามัคคีจะก่อให้เกิดผลอย่างไร</p> <p>ก. ความอดทน</p> <p>ข. ความเสียสละ</p> <p>ค. ความเห็นอกเห็นใจ</p> <p>ง. ความรักใคร่กลมเกลียว</p>
--	---

เฉลย แบบทดสอบ
เรื่อง ความสามัคคี

<p>1. ก</p> <p>2. ค</p> <p>3. ข</p> <p>4. ง</p> <p>5. ข</p>	<p>6. ง</p> <p>7. ง</p> <p>8. ข</p> <p>9. ง</p> <p>10. ง</p>
---	--

การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ วิชาจริยศึกษา ช่วงชั้นที่ 2

ชื่อเรื่องที่ 8 ความมีน้ำใจ

ชื่อกิจกรรม เพื่อนช่วยเพื่อน

เวลา 2 ชั่วโมง

จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนแสดงออกด้วยใจจริงถึงความเชื่อเพื่อไม่เห็นแก่ตัวโดยนี้ถึงประโยชน์ส่วนรวมได้
2. เพื่อให้นักเรียนได้ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ โดยช่วยเหลือในสิ่งที่ถูกต้อง
3. เพื่อให้นักเรียนได้ช่วยเหลือผู้อื่นตามความสามารถที่มีอยู่ด้วยความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

ส่วนประกอบในการสอน

1. คำชี้แจงเรื่องความมีน้ำใจ
2. คู่มือครูเรื่องความมีน้ำใจ
3. คู่มือนักเรียนเรื่องความมีน้ำใจ
4. สื่อการเรียนรู้
 - 4.1 แบบทดสอบก่อนและหลังเรียนเรื่อง ความมีน้ำใจ
 - 4.2 ใบงานเรื่อง “ วาดภาพจากธรรมชาติ ”
 - 4.3 ใบความรู้ประกอบกิจกรรมเรื่อง ความมีน้ำใจ
 - 4.4 ภาพธรรมชาติ กลุ่มละ 1 แผ่น
 - 4.5 สีไม้ หรือสีชอล์กกลุ่มละ 3 แท่ง

คำชี้แจงเรื่องความมีน้ำใจ

1. การเตรียมตัวของครู

1.1 ก่อนสอนครูต้องอ่านคำชี้แจงในการจัดกิจกรรมการสอน คู่มือครูและคู่มือนักเรียน และทำความเข้าใจให้ดี

1.2 ครูต้องเตรียมสื่อการสอนให้พร้อมและปฏิบัติตามคู่มือครู โดยยึดหลักคู่มือครู ในการดำเนินการสอน

2. การสอนกิจกรรม

2.1 แผนการจัดกิจกรรมการสอนจริยศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ เรื่องความมีน้ำใจใช้กิจกรรมเพื่อช่วยเพื่อน และให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม 3 กลุ่ม ๆ ละ 10 คน

2.2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันระบายนิสัยที่ครูแจกไว้ในใบงาน

3. บทบาทของครู

3.1 ชี้แจงแผนการจัดกิจกรรมการสอนจริยศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ เรื่อง ความมีน้ำใจ โดยใช้กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนตามลำดับต่อไปนี้

3.1.1 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียนเรื่องความมีน้ำใจ

3.2.1 ครูสนทนาถึงความหมายของความมีน้ำใจต่อเพื่อนๆ ที่นักเรียนปฏิบัติอยู่ตามปกติทุกวัน ว่าปฏิบัติอย่างไรบ้าง

3.2.3 ครูแจกใบงานให้กลุ่มละ 1 แผ่น ทุกกลุ่มมีภาพสถานที่ท่องเที่ยวเช่น น้ำตก หรือภูเขาที่ไม่ระบายนิสัย

3.2.4 ครูแจกดินสอสีให้นักเรียนกลุ่มละ 3 แท่งโดยให้แต่ละกลุ่มได้ดินสอสีคละกันไม่เหมือนกัน ครูกำหนดเวลาประมาณ 20 นาที

3.2.5 ครูอธิบายว่าครูต้องการให้ภาพที่นักเรียนทุกกลุ่มระบายนิสัย ออกมาเหมือนธรรมชาติที่สุด ในขณะที่นักเรียนมีดินสอสีเพียง 3 สี นักเรียนจะแก้ปัญหาอย่างไร

3.2.6 นักเรียนปฏิบัติงานโดยวาดภาพตามขั้นตอน ครูสังเกตวิธีการแก้ปัญหาการวาดภาพของนักเรียน

3.2.7 ครูให้สัตยาณหมดเวลาระบายนิสัย แล้วเก็บผลงานนักเรียน

3.2.8. ครูให้นักแสดงความคิดเห็นถ้านักเรียนไม่แบ่งดินสอสีให้เพื่อนใช้เพื่อนๆจะสามารถระบายสีได้ครบตามที่ต้องการหรือไม่

3.2.9 ให้นักเรียนเปรียบเทียบกลุ่มที่แบ่งดินสอสีให้เพื่อน และกลุ่มที่ไม่แบ่งดินสอสีให้เพื่อน ผลงานจะออกมาเป็นอย่างไร

3.2.10 ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่องมีน้ำใจ

3.2.11 นักเรียนช่วยกันสรุป ผลที่ได้รับการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน การเรียนและชีวิตประจำวัน

3.2.12 ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนเรื่องมีน้ำใจ

4. สิ่งที่ต้องเตรียม

4.1 แบบฝึกหัดก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่องความมีน้ำใจ

4.2 ใบงานเรื่อง วาดภาพจากธรรมชาติ

4.3 ใบความรู้ประกอบกิจกรรม เรื่องความมีน้ำใจ

4.4 ภาพธรรมชาติ กลุ่มละ 1 แผ่น

4.5 สีไม้ หรือสีชอล์กกลุ่มละ 3 แท่ง

คู่มือครูเรื่องความมีน้ำใจ

สำหรับการสอนจริยศึกษาจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ เรื่องความมีน้ำใจ ใช้เวลาเรียน 2 คาบ เท่ากับ 2 ชั่วโมง ครูควรศึกษาเพื่อเตรียมการสอน ดังนี้

1. สารสำคัญ

ความมีน้ำใจคือ ผู้ให้และผู้อาสาช่วยเหลือสังคม รู้จักแบ่งปันเสียสละความสุขส่วนตน เพื่อทำประโยชน์แก่ผู้อื่น เข้าใจ เห็นใจ ผู้ที่มีความเดือดร้อน อาสาช่วยเหลือสังคมด้วยแรงกาย สติปัญญา ลงมือปฏิบัติการเพื่อบรรเทาปัญหาหรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้เกิดขึ้นในชุมชน

2. จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนแสดงออกด้วยใจจริงถึงความเชื่อเพื่อไม่เห็นแก่ตัวโดยนึกถึงประโยชน์ส่วนรวมได้
2. เพื่อให้นักเรียนได้ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ โดยช่วยเหลือในสิ่งที่ถูกต้อง
3. เพื่อให้นักเรียนได้ช่วยเหลือผู้อื่นตามความสามารถที่มีอยู่ด้วยความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

3. สารการเรียนรู้

ความมีน้ำใจ หมายถึง ความจริงใจที่ไม่เห็นแก่เพียงตัวเองหรือเรื่องของตัวเองแต่เห็นอกเห็นใจเห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์ มีความเอื้ออาทรเอาใจใส่ในความสนใจในความต้องการความจำเป็น ความทุกข์สุขของผู้อื่น และพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน

4. ขั้นตอนการสอนกิจกรรม

- 4.1 ขั้นทดสอบก่อนกิจกรรม
 - 4.1.1 ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนกิจกรรมเรื่อง ความมีน้ำใจ
- 4.2 ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม
 - 4.2.1 สนทนากิจกรรมตัวอย่างจากข่าว หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการแสดงความมีน้ำใจในสังคม หรือที่นักเรียนพบเจอ
- 4.3 ขั้นกิจกรรม
 - 4.3.1 ให้นักเรียนเล่าความมีน้ำใจของนักเรียนที่แสดงต่อบุคคลทั่วไป
 - 4.3.2 แจกใบงานการแสดงบทบาทสมมุติให้ผู้แสดง เรื่อง เราแบ่งกัน
 - 4.3.3 เลือกผู้แสดงโดยวิธีอาสาสมัคร

- 4.3.4 แจกเอกสารบทบาทสมมุติ ให้ผู้แสดงแต่ละคนอ่าน
- 4.3.5 จัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
- 4.3.6 นักเรียนที่ไม่แสดง เป็นผู้สังเกตการณ์ โดยให้สังเกตและวิจารณ์ในเรื่องที่แสดง
- 4.3.7 ให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมุติตามบทบาทของแต่ละคน
- 4.3.8 ครูโยงเหตุการณ์ในบทบาทสมมุติ เปรียบเทียบเหตุการณ์ต่าง ๆ ภายในห้องเรียนที่แสดงถึงความมีน้ำใจ ความไม่มีน้ำใจให้นักเรียนร่วมอภิปราย เช่น

- แบ่งอาหารให้เพื่อน
- แบ่งปันอุปกรณ์ให้เพื่อน
- ช่วยเพื่อทำความสะอาดห้องเรียน
- อธิบายการบ้านให้เพื่อนฟัง
- ช่วยครูยกหรือจัดของ

4.4 ขั้นสรุปกิจกรรม

4.4.1 นักเรียนช่วยกันสรุปการแสดงความมีน้ำใจส่งผลต่อตนเองและผู้อื่นตลอดจนสังคมให้เกิดความสงบสุข

4.4.2 ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรมเรื่อง ความมีน้ำใจ

4.5 ขั้นทดสอบหลังกิจกรรม

4.5.1 ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเลิกกิจกรรมเรื่อง ความมีน้ำใจ

4.5.2 ให้นักเรียนทำแบบประเมินชุดการสอนเรื่อง ความมีน้ำใจ

5. การวัดและประเมินผล

5.1 จากการตอบคำถามเรื่อง ความมีน้ำใจ

5.2 ตรวจผลจากใบงานเรื่อง ความมีน้ำใจ

5.3 สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่ม

5.4 สังเกตจากการอภิปรายสรุปข้อคิดเห็น

6. สื่อการเรียนการสอน

6.1 แบบทดสอบก่อนและหลังเรียนเรื่อง ความมีน้ำใจ

6.2 ใบงานเรื่อง “ เราแบ่งกัน “

6.3 ใบความรู้ประกอบกิจกรรมเรื่อง ความมีน้ำใจ

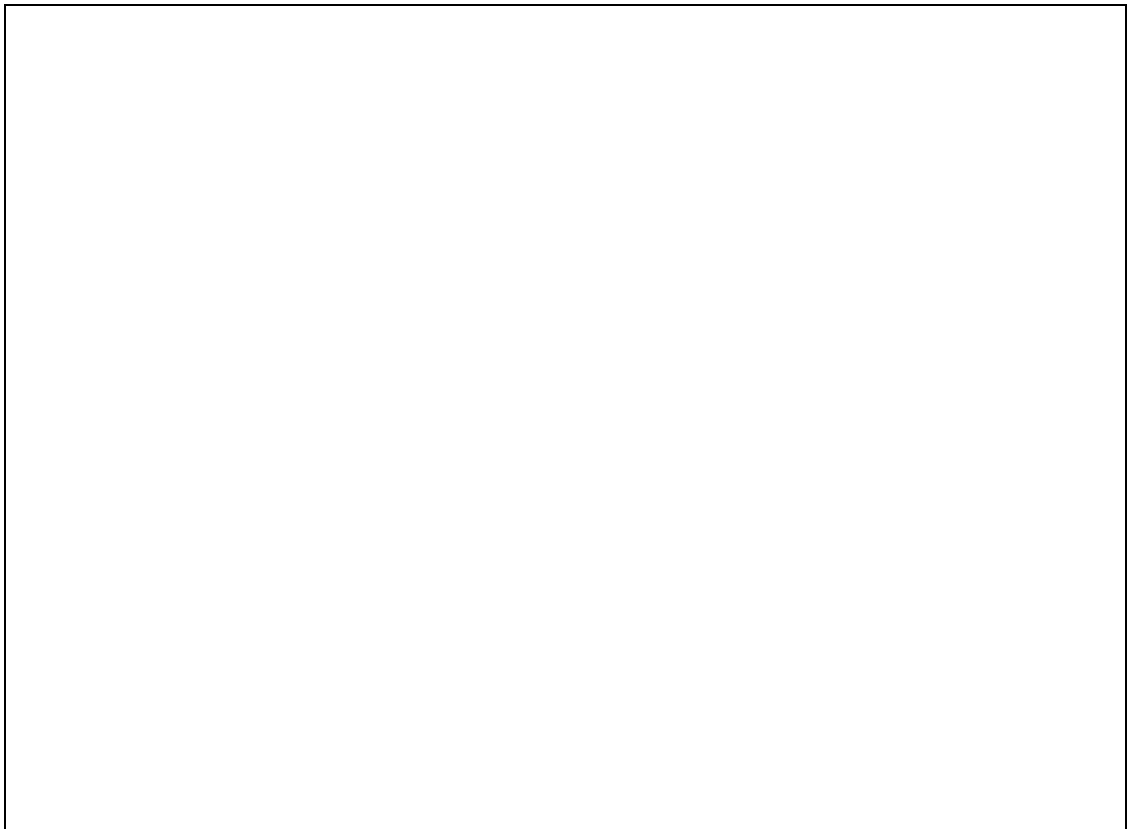
คู่มือนักเรียนเรื่องความมีน้ำใจ

การเรียนรู้กิจกรรมจริยศึกษา การใช้การจัดกิจกรรมการสอนพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ เรื่องความมีน้ำใจ เวลา 2 คาบ เท่ากับ 2 ชั่วโมง นักเรียนควรปฏิบัติ ดังนี้

1. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนเรื่อง ความมีน้ำใจ
2. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม 3 กลุ่มๆละ 10 คน
3. ให้นักเรียนนำไปงานที่ได้รับกลุ่มละ 1 แผ่น วาดภาพรูปธรรมชาติและระบายสี
4. ให้ทุกกลุ่มระบายสีออกมาเหมือนธรรมชาติมากที่สุด
5. นักเรียนปฏิบัติงานโดยวาดภาพตามขั้นตอน
6. ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นถ้านักเรียนไม่แบ่งดินสอสี ให้เพื่อนใช้เพื่อนๆจะสามารถระบายสีได้ครบตามที่ต้องการหรือไม่
7. ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่องความมีน้ำใจ
8. นักเรียนช่วยกันสรุปผลที่ได้รับจากการปฏิบัติ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน การเรียน และชีวิตประจำวัน
9. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนเรื่องความมีน้ำใจ
10. ให้นักเรียนทำแบบประเมินแผนการจัดกิจกรรมการสอนเรื่องความมีน้ำใจ

ใบงาน เรื่อง ความมีน้ำใจ

คำชี้แจง ให้นักเรียนทุกกลุ่มวาดภาพระบายสีให้เหมือนธรรมชาติมากที่สุด โดยมีดินสอสีกลุ่มละ 3 แท่ง ในเวลา 20 นาที

ใบความรู้ เรื่อง ความมีน้ำใจ

ใบความรู้ประกอบกิจกรรมเรื่อง ความมีน้ำใจ

ความมีน้ำใจ หมายถึง การแสดงออกด้วยใจจริงถึงความเอื้อเฟื้อ ไม่เห็นแก่ตัวโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ โดยช่วยในสิ่งที่ถูกต้อง และกระทำตาม ความสามารถที่ตนมีอยู่ รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา และรู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การฝึกตนเองให้เป็นคนมีน้ำใจ กระทำได้ ดังนี้

1. นึกถึงหัวอกคนอื่น และแสดงต่อผู้อื่นเหมือนที่เราต้องการให้ผู้อื่นแสดงต่อเรา จงทำดีต่อผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน ไม่ว่าความดีนั้นจะเล็กน้อยหรือใหญ่ก็ตาม
2. คิดถึงการให้มากกว่าการได้รับ
3. เมื่อไปเที่ยวในที่ไกล หรือใกล้ก็ตาม ควรซื้อของฝากถึงคนที่รู้จักและญาติมิตรของเรา อันเป็นการแสดงความมีน้ำใจต่อกันโดยไม่จำเป็นต้องใช้เงินมากมาย
4. เสียสละกำลังทรัพย์ สติปัญญา กำลังกาย และเวลาให้แก่ผู้เดือดร้อนที่ต้องการพึ่งพาอาศัยเรา โดยเป็นการกระทำที่ไม่หวังผลตอบแทน
5. มีนิสัยเอื้อเฟื้อเจือจานต่อเพื่อนบ้าน เช่น ไปร่วมงานพิธีต่าง ๆ ไปงานแต่งงาน ไปงานศพ หรืองานต่าง ๆ
6. ให้ความรักแก่คนอื่น ๆ และช่วยเหลือเขาเมื่อเขาขอร้อง หรือเห็นว่าเขา กำลังต้องการความช่วยเหลือ

แบบทดสอบเรื่อง ความมีน้ำใจ

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน

ชื่อ - สกุล _____

ชั้น _____

เลขที่ _____

<p>1. คุณธรรมข้อใดที่แสดงออกถึงความเอื้อเฟื้อต่อเพื่อน</p> <p>ก. ความมีน้ำใจ</p> <p>ข. ความมีระเบียบ</p> <p>ค. ความรับผิดชอบ</p> <p>ง. ความขยันหมั่นเพียร</p> <p>2. สุภาช่วยเพื่อนยกของ เขาเป็นคนอย่างไร</p> <p>ก. รู้จักเพื่อน</p> <p>ข. มีน้ำใจ</p> <p>ค. มีความขยัน</p> <p>ง. ประจบเอาใจ</p> <p>3. สุดาตั้งใจเรียนเต็มความสามารถแต่เรียนผู้สุชาดาไม่ได้ สุดาน่าจะรู้สึกอย่างไร</p> <p>ก. ไม่อยากคบกับสุชาดาอีกต่อไป</p> <p>ข. เสียใจจึงพยายามหาทางแก้ล้งสุชาดา</p> <p>ค. รู้สึกพอใจเพราะได้พยายามเต็มที่แล้ว</p> <p>ง. เอาชนะสุชาดาให้ได้ไม่ว่าเป็นวิธีใด</p> <p>4. คนที่ไม่มีน้ำใจเป็นคนอย่างไร</p> <p>ก. ชอบช่วยผู้อื่น</p> <p>ข. เอาใจเขามาใส่ใจเรา</p> <p>ค. เห็นอกเห็นใจผู้อื่น</p> <p>ง. ทนเห็นผู้อื่นดีกว่าตนเองไม่ได้</p>	<p>5. เมื่อเพื่อนได้รับรางวัลผลงานดีเด่น นักเรียนควรปฏิบัติอย่างไร</p> <p>ก. ทำเฉย ๆ ไม่ยินดี</p> <p>ข. แสดงความยินดีกับเพื่อน</p> <p>ค. คิดเอาชนะเพื่อนตลอดเวลา</p> <p>ง. ไม่ทำอะไรเพราะรู้สึกเสียใจที่เพื่อนเด่นกว่าตน</p> <p>6. อนุชาช่วยเหลือเพื่อนโดยสอนเพื่อนอ่านหนังสือ</p> <p>การกระทำนี้แสดงถึง</p> <p>ก. ความเผื่อแผ่</p> <p>ข. ความมีน้ำใจ</p> <p>ค. ความร่วมมือ</p> <p>ง. ความตั้งใจ</p> <p>7. ถ้านักเรียนพบคนที่ตาบอดกำลังข้ามถนน นักเรียนควรทำอย่างไร</p> <p>ก. เรียกให้เขาหยุด</p> <p>ข. ช่วยจูงเขาข้ามถนน</p> <p>ค. บอกให้ข้ามทางม้าลาย</p> <p>ง. บอกให้ข้ามตรงสะพาน</p> <p>8. เพื่อนลืมนำภาชนะอาหารไว้ที่โต๊ะอาหารของโรงเรียนนักเรียนควรทำอย่างไร</p> <p>ก. ทำเป็นมองไม่เห็น</p>
--	---

	<p>ข. เรียกเพื่อนมาเก็บ</p> <p>ค. นำถาดอาหารนั้นไปเก็บ</p> <p>ง. ไม่ทำอะไรเพราะไม่ใช่ธุระอะไรของเรา</p>
<p>9. เมื่อเพื่อนนักเรียนได้รับรางวัลเรียนดีนักเรียนเข้าไปแสดงความยินดีกับเพื่อนเพราะเหตุใด</p> <p>ก. เพราะ เป็นเพื่อนกับเรา</p> <p>ข. เพราะ เป็นหน้าที่ของเพื่อน</p> <p>ค. เพราะ เป็นเรื่องที่น่าภูมิใจ</p> <p>ง. เพราะ เพื่อนทำชื่อเสียงให้กับโรงเรียน</p>	<p>10. เพื่อนทำเงินหายจึงมาขอยืมเงินของนักเรียนนักเรียนควรให้ยืมเพราะเหตุใด</p> <p>ก. ยามมีเราแบ่งปันช่วยเหลือกัน</p> <p>ข. เขาเป็นเพื่อนเราต้องช่วยเหลือ</p> <p>ค. เพื่อเพื่อนจะให้ยืมเมื่อเราจำเป็นบ้าง</p> <p>ง. โรงเรียนจะได้รับการยกย่องถ้ามีนักเรียนทำเช่นเรา</p>

เฉลย แบบทดสอบ
เรื่อง ความมีน้ำใจ

1. ก	6. ข
2. ข	7. ข
3. ค	8. ค
4. ง	9. ค
5. ข	10. ข

แบบประเมินการนำเสนอผลงานรายบุคคล

สำหรับครู สังเกตพฤติกรรม/ผลการทำงานตามกิจกรรม/ใบงานประกอบพิจารณา

รายการประเมิน	ความสามารถของผู้เรียน	ระดับคุณภาพ		
		1	2	3
1. มีความรับผิดชอบ	1. ทำงานที่ได้รับมอบหมาย			
	2. ทำงานเสร็จตามเวลาดำหนด			
	3. ส่งงานตรงเวลา			
2. มีความขยันและซื่อสัตย์	1. ทำงานด้วยตนเอง			
	2. พยายามทำงานให้สำเร็จ			
	3. ค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับงานที่ทำ			
3. มีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน	1. มีความสนใจและเต็มใจทำงาน			
	2. ทำงานอย่างมีความสุข			
	3. รักความสะอาดและทำงานอย่างมีระเบียบ			
	สรุปผลการประเมิน			

ระดับคุณภาพ

3 = ดีมาก

2 = ดี

1 = ควรปรับปรุง

แบบสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

กลุ่มที่.....ชั้น.....

ลำดับ ที่	ชื่อ - สกุล สมาชิกกลุ่ม	พฤติกรรม																รวม				
		ความร่วมมือ				การแสดงความคิดเห็น				การรับฟังความคิดเห็น				ความตั้งใจในการทำงาน					การมีส่วนร่วมในการอภิปราย			
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1		4	3	2	1
1																						
2																						
3																						
4																						
5																						
6																						
7																						
8																						
9																						
10																						

เกณฑ์การให้คะแนน

- ดีมาก = 4 ประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์ 90 – 100% หรือปฏิบัติบ่อยครั้ง
 ดี = 3 ประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์ 70 – 89% หรือปฏิบัติบางครั้ง
 ปานกลาง = 2 ประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์ 50 – 69% หรือปฏิบัติครั้งเดียว
 ปรับปรุง = 1 ประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์ 50% หรือไม่ปฏิบัติเลย

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต

(.....)

...../...../.....

เอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ.กระทรวงศึกษาธิการ. (2526). **แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย**
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- (2546). **คู่มือการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมสำหรับโรงเรียนปายทาง**
ชั้นประถมศึกษา ช่วงชั้นที่ 2 เล่ม 3. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- (2523). **หนังสือเรียน แบบฝึกหัด และทดสอบ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**
กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย. กรุงเทพฯ: เสริมวิทย์บรรณาการ.
- (2525). **แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.**
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- (2529). **หลักการและทฤษฎีการปลูกฝังสร้างเสริมจริยธรรม.** กรุงเทพฯ:
วัฒนาพาณิช.
- (2526). **แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.**
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- บันเทิง ชลช่วยชีพ. (ม.ป.ป.). **กิจกรรมแนะแนว.** กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์ อจท.
- ปนัดดา ยิ้มสกุล. (2538). **ผลการใช้ชุดแนะแนวที่มีต่อความสามัคคีของนักเรียน**
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านท่ากลอย จังหวัดพะเยา. ปริญญาโท
กศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- พงษ์ประสาน อัครศิลป์. (2534). **หนังสือแบบฝึกหัดและแบบทดสอบ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.**
กรุงเทพฯ: วัฒนาพาณิช.
- พงษ์ประสาน อัครศิลป์. (2523). **หนังสือแบบฝึกหัดและแบบทดสอบ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.**
กรุงเทพฯ: เสริมวิทย์บรรณาการ.
- สมศักดิ์ สีนุเวชญ์; และคนอื่นๆ. (2529). **หนังสือเรียนสมบูรณแบบสร้างเสริมลักษณะนิสัย**
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. กรุงเทพฯ: วัฒนาพาณิช.
- สมศักดิ์ สีนุเวชญ์; และคนอื่นๆ. (2529). **หนังสือเรียนสมบูรณแบบสร้างเสริมลักษณะนิสัย**

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.

สำนักงานคณะกรรมการแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). **คู่มือและสื่อการพัฒนาจิตพิสัย**
ในระบบ การเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษา “ ความมีวินัย”. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว.

สมทรง แสงแก้ว. (2544). **ความสามัคคี**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

ลีนา. (2546). **นิทานอีสป**. กรุงเทพฯ: อักษรวา ฟอรัคิด.

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2530). **ชุดปฏิบัติการปลูกฝังและ**
สร้างเสริมค่านิยมพื้นฐานการประหยัดและออม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมของโครงร่างของคู่มือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมของโครงร่างของคู่มือ

1. อาจารย์ ดร.นิตย์ โรจน์รัตนวาณิชย์ ผู้อำนวยการสำนักงานบริหารยุทธศาสตร์ และบูรณาการการศึกษากรุงเทพมหานคร
2. อาจารย์ ดร.สมชาย เทพแสง อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. รองศาสตราจารย์ ดร.ฉำรงรัตน์ อมรรักษา รองศาสตราจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
4. นางสาวทิพย์ยา แสงไชย รองผู้อำนวยการสำนักงานบริหารวางแผนนโยบาย วิทยาลัยแสงธรรม จังหวัดนครปฐม
5. นางสาวรวงกาญจนา ชินะผา ผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนवासुเทวี กรุงเทพมหานคร

ภาคผนวก ค

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหาสาระของคู่มือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหาสาระของคู่มือ

ผู้เชี่ยวชาญ

1. อาจารย์ ดร.นิตย์ โรจนรัตน์วณิชย์ ผู้อำนวยการสำนักงานบริหารยุทธศาสตร์ และ
บูรณาการการศึกษากรุงเทพมหานคร
2. อาจารย์ ดร.สมชาย เทพแสง อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ
3. รองศาสตราจารย์ ดร.อภังค์ อมรรักษ์ รองศาสตราจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระ
จอมเกล้าธนบุรี
4. นางสาวทิพย์ยา แสงไชย รองผู้อำนวยการสำนักงานบริหารวางแผนนโยบาย วิทยาลัย
แสงธรรม จังหวัดนครปฐม
5. นางสาวรวงกาญจนา ชินะผา ผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนवासुเทวี กรุงเทพมหานคร

ผู้บริหารโรงเรียน

1. นางสาวลดาพร พิษิตพสุธาตล ตำแหน่งผู้จัดการโรงเรียนवासुเทวี กรุงเทพมหานคร
2. นางสาวสุนงลักษณ์ มโนมัยย์ ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนवासुเทวี กรุงเทพมหานคร
3. นางสาวมลิวัดย์ จำรัสธรางกุล ตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการด้านธุรการ
โรงเรียนवासุเทวี กรุงเทพมหานคร
4. นางทิพย์วรรณ อมรรักษ์ ตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการด้านวิชาการ โรงเรียนवासุเทวี
กรุงเทพมหานคร
5. นางสาวกนกวดี ชาดีไทย ตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการด้านวิชาการ โรงเรียนवासุเทวี
กรุงเทพมหานคร
5. นางสาวอัจฉรา เทวาฤทธิ ตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการด้านแผนงานนโยบาย
โรงเรียนवासุเทวี กรุงเทพมหานคร
6. นางสาวเพลินจิตร ทิพย์ธัญญา ตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการด้านแผนงานนโยบาย
โรงเรียนवासุเทวี กรุงเทพมหานคร
7. นางสาว ศุภรักษ์ ธิษณรงค์ ตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการด้านกิจการนักเรียน
โรงเรียนवासุเทวี กรุงเทพมหานคร
8. นางสาวจิตติพร พูลเกตต์ ตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการด้านกิจการนักเรียน โรงเรียนवासุเทวี
กรุงเทพมหานคร

9. นางสาวศศิญา มหัทธกุล ตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการด้านจิตตวิทยา โรงเรียนवासูเทวี กรุงเทพมหานคร

10. นางสาววนิดา กลิ่นคำหอม ตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการด้านจิตตวิทยา โรงเรียนवासูเทวี กรุงเทพมหานคร

ครูผู้ปฏิบัติการสอน

1. นางสาวสุวัฒนา ลือพันธ์ ตำแหน่งหัวหน้าหมวดภาษาไทย (สอนจริยศึกษาช่วงชั้นที่ 3) มัธยมศึกษาปีที่ 3) โรงเรียนवासูเทวี กรุงเทพมหานคร

2. นางสาวธันยาภัทร์ โคกผา ตำแหน่งหัวหน้าหมวดวิทยาศาสตร์ (สอนจริยศึกษาช่วงชั้นที่ 3 มัธยมศึกษาปีที่ 1) โรงเรียนवासูเทวี กรุงเทพมหานคร

3. นางสาวละอองเพ็ญ ปราบเสียง ตำแหน่งครูผู้สอนจริย (มัธยมศึกษาปีที่ 2) โรงเรียนवासูเทวี กรุงเทพมหานคร

4. นางสาวพุลศรี ไม้ทอง ตำแหน่งครูผู้สอนจริยศึกษาช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนवासูเทวี กรุงเทพมหานคร

5. นางอรวรรณ สายหลักคำ ตำแหน่งครูผู้สอนจริยศึกษาช่วงชั้นที่ 1 โรงเรียนवासูเทวี กรุงเทพมหานคร

6. นางวราภรณ์ เย็นนุ่ม ตำแหน่งครูผู้สอนจริยศึกษา โรงเรียนवासูเทวี กรุงเทพมหานคร

7. นายสมภพ วรกิจจานุวัฒน์ ตำแหน่งครูผู้สอนจริยศึกษา(อิสลาม) โรงเรียนवासูเทวี กรุงเทพมหานคร

8. นางสาวบุญมี ยวงพานิช ตำแหน่งครูผู้สอนจริยศึกษา (คริสต์)ช่วงชั้นที่ 1 โรงเรียนवासูเทวี กรุงเทพมหานคร

9. นางสาวมาลี น้ำสมบุรณ์ ตำแหน่งครูผู้สอนจริยศึกษา (คริสต์)ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนवासูเทวี กรุงเทพมหานคร

10. นางสาวอนรดี บรรจงมณี ตำแหน่งครูผู้สอนจริยศึกษา โรงเรียนवासูเทวี กรุงเทพมหานคร

ภาคผนวก ง

รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจแบบประเมินความเหมาะสม

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 5730

ที่ ศธ 0519.12/๑๘1๘

วันที่ 4 กันยายน 2552

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาวกรรณิภา เมืองแก้ว นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “คู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของโรงเรียนवासुเทวี สังกัดสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1” โดยมี อาจารย์ ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ศาสตราจารย์ ดร.สมชาย เทพแสง เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของโรงเรียนवासुเทวี สังกัดสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวกรรณิภา เมืองแก้ว และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ศช 0519.12/๑๘14

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

4 กันยายน 2552

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักบริหารยุทธศาสตร์ และบูรณาการการศึกษา กรุงเทพมหานคร

เนื่องด้วย นางสาวกรรณิภา เมืองแก้ว นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “คู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของโรงเรียนवासुเทวี สังกัดสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 1” โดยมี อาจารย์ ดร.จรรุวรรณ พลอยดวงรัตน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของโรงเรียนवासुเทวี สังกัดสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 1

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวกรรณิภา เมืองแก้ว และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5067

ที่ ศธ 0519.12/๑๘1๕

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

4 กันยายน 2552

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน รองศาสตราจารย์ธำรงค์ อมรรักษา

เนื่องด้วย นางสาวกรรณิภา เมืองแก้ว นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “คู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของโรงเรียนवासูเทวี สังกัดสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร เขต 1” โดยมี อาจารย์ ดร.จรรุวรรณ พลอยดวงรัตน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของโรงเรียนवासูเทวี สังกัดสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร เขต 1

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวกรรณิภา เมืองแก้ว และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5067

ที่ ศธ 0519.12/ ค1416

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

4 กันยายน 2552

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อาจารย์ชิตเตอร์รวงกาญจนา ชินะผา ผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนवासुเทวี

เนื่องด้วย นางสาวกรรณิภา เมืองแก้ว นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “คู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของ โรงเรียนवासुเทวี สังกัดสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร เขต 1” โดยมี อาจารย์ ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของ โรงเรียนवासुเทวี สังกัดสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร เขต 1

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวกรรณิภา เมืองแก้ว และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5067

ที่ ศธ 0519.12/ ๑๘17

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

4 กันยายน 2552

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานบริหาร มหาวิทยาลัยแสงธรรม

เนื่องด้วย นางสาวกรรณิภา เมืองแก้ว นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “คู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของโรงเรียนवासुเทวี สังกัดสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1” โดยมี อาจารย์ ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์ทิพยา แสงไชย เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบประเมินความเหมาะสมของคู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของโรงเรียนवासुเทวี สังกัดสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวกรรณิภา เมืองแก้ว และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5067

ภาคผนวก จ
แบบประเมินความเหมาะสมของ
คู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ

แบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือ คู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการของโรงเรียนวาสุเทวี

ในการตรวจสอบ ความเหมาะสมของคู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ
ก่อนนำไปใช้ ผู้ศึกษาได้ขอความร่วมมือจากผู้ตอบแบบประเมินทุกท่านศึกษารายละเอียดของคู่มือ ให้
เข้าใจก่อนตอบแบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือ โดยขอให้ผู้ตอบแบบประเมินให้ข้อมูลให้ตรงกับ
ความเป็นจริงมากที่สุด

คำชี้แจง แบบประเมินแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการประเมิน

ตอนที่ 2 แบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

**แบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือ
คู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการของโรงเรียนवासुเทวี**

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ประเมิน
ตำแหน่ง

- ผู้เชี่ยวชาญ
- ผู้บริหารโรงเรียน
- ครูผู้สอน

คำชี้แจง โปรดพิจารณาคู่มือแล้วให้ระดับความคิดเห็นแบบประเมินคุณภาพคู่มือ
โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างระดับความคิดเห็น โดยกำหนดคุณภาพดังนี้

5	หมายถึง	เหมาะสมมากที่สุด
4	หมายถึง	เหมาะสมมาก
3	หมายถึง	เหมาะสมปานกลาง
2	หมายถึง	เหมาะสมน้อย
1	หมายถึง	เหมาะสมน้อยที่สุด

แบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือ

ข้อ ที่	รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ				
		5	4	3	2	1
1.	รายละเอียดของเนื้อหาสาระของคู่มือ มีความเหมาะสม สำหรับจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ ให้นักเรียน					
2.	รายละเอียดด้านการจัดกิจกรรมนักเรียนของครูมีความ หลากหลาย					
3.	วิธีการประเมินพฤติกรรมการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ ของนักเรียนมีความเหมาะสม					
4	ลำดับขั้นตอนของเนื้อหาในคู่มือมีความเหมาะสม					
5	ลำดับขั้นตอนของกิจกรรมนักเรียนในคู่มือมีความเหมาะสม					
6.	ลำดับขั้นตอนของการประเมินพฤติกรรมจัดกิจกรรมพัฒนา คุณธรรม 8 ประการมีความเหมาะสม					
7.	รายละเอียดด้านเนื้อหาของคู่มือมีความเหมาะสมและ ครอบคลุมที่จะนำไปปฏิบัติ					
8	รายละเอียดและขั้นตอนของกิจกรรมเพื่อพัฒนาให้นักเรียนมี พฤติกรรมคุณธรรมพื้นฐานในด้านต่อไปนี้มีความเหมาะสม					
	8.1 ด้านความขยันหมั่นเพียร					
	8.2 ด้านความประหยัด					
	8.3 ด้านความซื่อสัตย์					
	8.4 ด้านความมีวินัย					
	8.5 ด้านความสุภาพ					
	8.6 ด้านความสะอาด					
	8.7 ด้านความสามัคคี					
	8.8 ด้านความมีน้ำใจ					

ข้อ ที่	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
9.	เนื้อหาสาระ จัดกิจกรรม และการประเมินพฤติกรรมใน คู่มือ สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์					
10	คู่มือที่จัดทำขึ้นมีประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมของนักเรียน ในสถานศึกษา					
11.	ลำดับขั้นตอนของคู่มือจัดกิจกรรมการพัฒนาคุณธรรม 8 ประการเป็นไปตามหลักการ/ทฤษฎี					
12	คู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม 8 ประการ มีความเป็นไป ได้ในการนำไปปฏิบัติในสถานศึกษา					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล นางสาวกรรณิภา เมืองแก้ว
 วันเดือนปีเกิด วันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2503
 สถานที่อยู่ปัจจุบัน 53/27 สุทธิสารวินิจฉัยซอย 3 แขวงสามใน เขตพญาไทกรุงเทพฯ 10400
 ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน หัวหน้างานแนะแนว และผู้ช่วยงานฝ่ายแผนงานนโยบาย
 สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนवासुเทวี ถนนจันทน์ 43 แขวงบางโคล่ เขตบางคอแหลม
 กรุงเทพมหานคร 10150

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2522 จบมัธยมศึกษาปีที่ 5
 จาก โรงเรียนสวนกุหลาบ อำเภอมือง จังหวัดสุพรรณบุรี
 พ.ศ. 2526 ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง
 จาก วิทยาลัยครูลำปาง อำเภอมือง จังหวัดลำปาง
 พ.ศ. 2530 ครุศาสตร์บัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์
 สาขาจิตวิทยาการแนะแนวการศึกษา
 จาก วิทยาลัยครูเชียงราย อำเภอมือง จังหวัดเชียงราย
 พ.ศ. 2553 การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาบริหารการศึกษา
 จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร